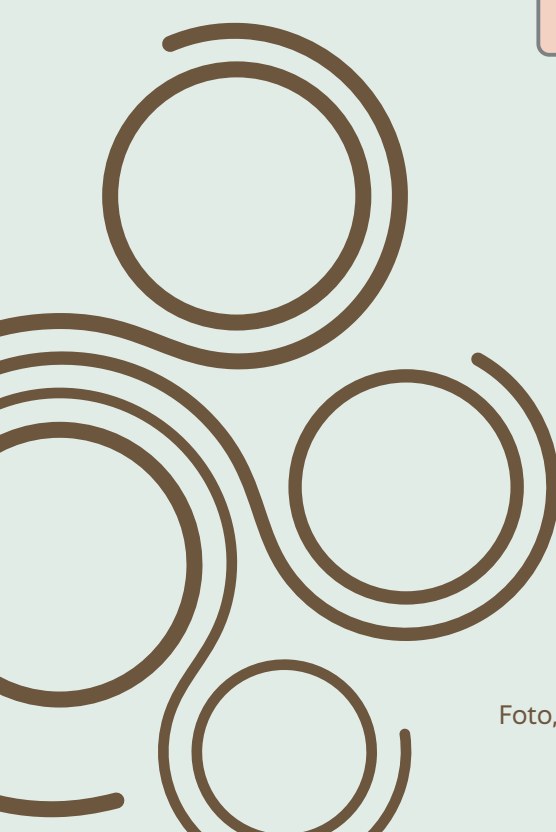
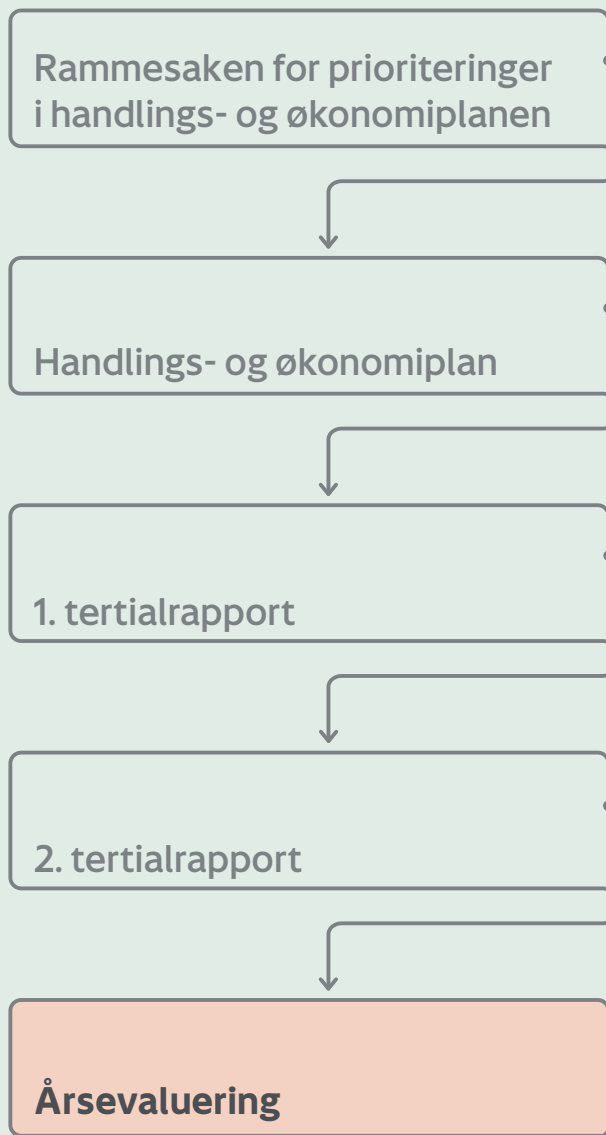

Årsevaluering 2023

– et godt sted å leve

Årshjul for Drammen kommunes styringsdokumenter

Innhold

Kommunedirektørens forord	4	Eierstyring	78
Innledning	5	Eierstrategisk arbeid	79
Handlingsdelen	8	Eierskapskontroll	79
Felles prioriteringer	9	Eiermøtedager	79
Andre fellestemaer i 2023	15	Generalforsamling og representantskapsmøter	79
Hovedutvalg for oppvekst og utdanning	20	Salg/avvikling av selskaper	80
Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg	23	Kommunale foretak	80
Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet ...	24	Aksjeselskaper	81
Hovedutvalg for tekniske tjenester	28	Kommunens tjenesteområder	83
Organisasjonsutvikling	31	Hovedutvalg for oppvekst og utdanning	84
Samfunnssikkerhet og beredskap	35	Omtale av programområdene	85
Klima	37	P01 Skole	86
Klimaarbeidet i Drammen kommune i 2023 ...	37	P02 Barnehager	88
Finansielle handlingsregler	40	P03 Forebyggende tjenester	90
Driftsregnskapet	41	Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg	93
Økonomisk resultat.....	41	Omtale av programområdene	94
Finansinntekter og -utgifter	48	P04 Helse	95
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner ...	50	P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	98
Investeringsregnskapet	52	P06 Hjemmetjenester og institusjon	101
Innledning.....	52	P07 Rus og psykisk helse	103
Investeringsbudsjettet 2023	52	P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	105
Investeringsreglement	52	Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet	107
Status investering og finansiering (2A).....	53	Omtale av programområdene	108
Status investeringer (2B)	56	P09 Kultur, idrett og frivillighet	108
Balanse (lån, fond mv.)	61	P10 Medvirkning og lokaldemokrati	110
Likviditet	61	Hovedutvalg for tekniske tjenester	111
Utviklingen i lånegjelden	62	Omtale av programområdene	112
Fondsreserver	64	P11 Utbygging og samferdsel	112
Medarbeidere	66	P12 Vann, avløp og renovasjon	116
Utvikling i antall årsverk og antall ansatte ...	67	P13 Arealplan, klima og miljø.....	119
Heltid	68	Formannskap	121
Lærlinger og fagbrev på jobb	68	Omtale av programområdene	122
Sykefravær	68	P14 Ledelse, styring og administrasjon	123
Nærværarbeid og satsing på inkluderende arbeidsliv	69	P15 Samfunnssikkerhet	126
Medarbeiderundersøkelsen	70	P18 Politisk styring	127
Rekruttering og ansettelse	71		
Kompetanseutvikling	73		
Likestilling og mangfold	74		

Kommunedirektørens forord

2023 var ett overgangsår for Drammen kommune. 1. august fikk kommunen en ny administrativ leder, og valget i september ga et nytt politisk flertall i kommunestyret.

Siden den nye kommunen ble etablert fra 2020 er det lagt et godt grunnlag for politisk styring. Hele det overordnede planverket er på plass. Drammen kommune gikk i 2023 på mange måter over i en ny fase, og nå skal vi jobbe mot de målene vi har satt oss i planverket.

Men, Drammen kommune har en krevende økonomisk situasjon. Regnskapet viste et netto driftsresultat på 78,3 millioner kroner. Dette inkluderer imidlertid 87 millioner kroner i statlige ekstraintekter til dekning av kostnader som kommer i 2024. Uten de ekstra inntektene hadde vi hatt et negativt driftsresultat.

Dette betyr at det behov for å gjennomføre omstillinger av de kommunale tjenestene, raskere og i større omfang enn tidligere antatt, slik at kostnadsnivået reduseres og kommunen får en bærekraftig økonomi framover. Vi har startet med dette allerede i år og bereder nå grunnen for tøffere tider.

I 2023 ble det gjort noen viktige veivalg. Kommunestyret vedtok å bygge Krokstad sykehjem og tilbygg og flerbrukshall ved Veiavangen skole.

Fredholt og Gulsbogen er nedlagt som sykehjem, og skal etter ombygging brukes til boliger med heldøgns omsorg. Dette er en retningsendring i tråd med strategien for omsorgsbygg.

Det arbeides også for å etablere nye boformer for mennesker med nedsatt funksjonsevne, som på sikt vil kunne gi tilbud til flere, gi flere et mer selvstendig liv og redusere andre kostbare hjelpetiltak og boformer.

Det har det vært arbeidet med fire områderegeringsplaner som i 2023 har nådd viktige milepæler. Dette er transformasjonsområder som peker mot vekst: Nerkollen-Ryghkollen-Mile, Nybyen, Bragernes sentrum Vest (det gamle sykehusområdet) og Tangenkaia.

Kommunestyret godkjente i februar 2023 samarbeidsavtalen om et nytt regionalt renseanlegg. Dette anlegget vil innfri nye miljøkrav og tar høyde for befolkningsvekst i regionen.

I august ble store deler av landet rammet av ekstremværet «Hans». Drammen kommune fikk under flommen betalt for det gode forebyggende arbeidet som er gjort i Mjøndalen etter ekstremværet «Frida» i 2012.

Ved behandlingen av handlings- og økonomiplan 2024-2027 vedtok kommunestyret å opprette et nytt hovedutvalg for arbeid, aktivitet og inkludering. Dette utvalget bidrar til økt oppmerksomhet om arbeidet som gjøres for å møte Drammens levekårsutfordringer og motvirke utenforskap. Utvalget kan bli et viktig instrument, blant annet for å øke deltakelsen i arbeidslivet.

Driften av de kommunale tjenestene må være bærekraftig i økonomisk forstand. For å kunne gi innbyggerne riktige og nødvendige tjenester også i framtida, må kommunens årlige resultater være bedre enn de ble i 2023. Men økonomisk bærekraft må ses i sammenheng med miljømessig og sosial bærekraft. Fokus på klima og miljø bidrar til å gjøre kommunen til et mer attraktivt sted å leve, med ren luft og framkommelighet som eksempler. Sosial bærekraft er spesielt viktig i Drammen, for dersom flere av våre innbyggere klarer seg selv og tar utdanning, vil det bety at færre trenger bistand til livsopphold og mestring fra kommunen, og at kommunen får økte skatteinntekter. Balansen mellom de tre bærekraftsdimensjonene er avgjørende for årene som kommer.

Innledning

Handlingsdelen i handlings- og økonomiplan 2023-2026 følger opp kommunestyrets prioriteringer i kommuneplanens samfunnsdel og i temaplanene. For å tydeliggjøre viktigheten av tverrfaglig tenkning og samhandling er det definert fire overbyggende satsinger, som er hovedutvalgenes og programområdenes felles ansvar:

- Folkehelse og livsmestring
- På lag med frivilligheten
- Nærmiljøutvikling
- Levekår

Det er vedtatt en rekke tiltak innenfor fellessatsingene. Dette er tiltak som skal bringe oss i retning av målene i kommuneplanens samfunnsdel, slik de er nedfelt i temaplanene:

- Målet med folkehelsearbeid er flere leveår med god helse i befolkningen for å redusere sosiale helseforskjeller.
- Frivillighet er en grunnpilar i kommunen, og både lag, foreninger og privatpersoner skal stimuleres til å delta i frivillig arbeid.
- Styrking av nærmiljøkvaliteter, sosial kapital, innbyggerdeltakelse og tilgang til fellesskapsressurser er viktige forutsetninger for et godt liv.
- Det finnes ikke et enkelt tiltak som kan utjevne ulikhetene i levekår, men mange ulike tiltak må virke godt sammen over tid.

I tillegg til de fire felles satsingsområdene er det satsinger innenfor det enkelte hovedutvalg. Også for disse er det vedtatt en rekke tiltak som understøtter målsettingene i kommuneplanens samfunnsdel.

Både fellessatsingene og de hovedutvalgsvisе satsingene er mer utførlig omtalt i handlingsdelen i årsevalueringen

Stramt budsjettopplegg

I handlings- og økonomiplan 2023-2026 ble det varslet et stramt budsjettopplegg i 2023, med behov for betydelige innsparinger utover i planperioden.

I forslaget til handlings- og økonomiplan 2023-2026 ble budsjettet vedtatt med et driftsoverskudd på 98,7 millioner kroner, tilsvarende 1,1 prosent av brutto driftsinntekter. I budsjettet lå det inne ekstraordinære inntekter fra utbytte på 130 millioner kroner, som var forutsatt benyttet til økt egenfinansiering av investeringene.

Styrking av programområdenes ramme

Programområdenes rammer ble styrket med 139 millioner kroner i 1. tertial og 52 millioner kroner i 2. tertial, finansiert ved bruk av disposisjonsfondet. Etter dette viste revidert budsjett et netto driftsunderskudd på 10,2 millioner kroner.

Forbedret driftsresultat

Regnskapet for 2023 viser et netto driftsoverskudd på 78,3 millioner kroner, tilsvarende 0,9 prosent av brutto driftsinntekter. I forhold til revidert budsjett er dette en forbedring på 88,5 millioner kroner, men resultatet er likevel svakere enn forutsatt i opprinnelig budsjett.

Det forbedrede resultatet kan i hovedsak forklares av følgende forhold:

Sentrale inntekter viser for 2023 en merinntekt på 25,3 millioner kroner i forhold til budsjett. Dette skyldes i hovedsak høyere inntekter fra skatteutjevning og høyere inntekter fra integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger enn forutsatt.

Sentrale utgifter viser et mindreforbruk på 25,1 millioner kroner i 2023. Korrigert for avskrivninger er mindreforbruket på 21,8 millioner kroner. Dette kan først og fremst henføres til 17,3 millioner kroner i ubrukte midler knyttet til ekstraordinær bosetting av flyktninger i 2022 og 2023.

Mindreforbruk i programområdene samlet

For programområdenes samlet er det et mindreforbruk på 85,9 millioner kroner. Dette kan i stor grad henføres til ubrukte øremerkede tilskudd som er avsatt til bundet fond. Etter avsetninger har programområdene et mindreforbruk på 19,2 millioner kroner.

Forholdene som gir en forbedring av resultatet har hovedsakelig en engangseffekt, og påvirker ikke kommunens økonomiske handlingsrom framover i særlig grad. Det er fortsatt nødvendig å gjennomføre de planlagte omstillingene i tjenestene.

Resultatforbedringen innebærer imidlertid en reduksjon i bruk av disposisjonsfondet på om lag 60 millioner kroner i forhold til budsjett. Etter dette viser regnskapet en netto bruk av disposisjonsfond på 238 millioner kroner.

Store forskjeller mellom programområdene

Programområdene har et samlet mindreforbruk på 19,2 millioner kroner. Det er programområdene under formannskapet som bidrar mest til mindreforbruket, med 16,2 millioner kroner, hvor det meste er knyttet til P14 Ledelse, styring og administrasjon.

De øvrige tjenesteområdene har et samlet mindreforbruk på 3,0 millioner i kroner. Det er imidlertid store forskjeller mellom programområdene. Størst merforbruk er det innenfor P04 Helse og P05 Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne, med henholdsvis 12,7 og 15,8 millioner kroner. Merforbruket her har blitt varslet tidligere og begge disse områdene ble styrket i 2. tertial. Farten på disse tjenestene inn i 2024 er høy og må derfor følges tett framover. P02 Barnehage har et merforbruk på 5,2 millioner kroner.

P12 Vann, avløp og renovasjon og P14 Ledelse styring og administrasjon viser begge et mindreforbruk, på henholdsvis 14,3 og 11 millioner kroner.

De øvrige programområdene er tilnærmet i balanse, eller har et lite mindreforbruk.

Disposisjonsfond

Ved utgangen av 2022 var saldo for disposisjonsfondet 843,7 millioner kroner. I vedtatt budsjett for 2023 var det budsjettert med netto bruk av disposisjonsfond på 298,2 millioner kroner. Som følge av forbedret driftsresultat i forhold til revidert budsjett ble bruken av disposisjonsfondet redusert med 60,2 millioner kroner ved regnskapsavslutningen. Dette innebærer netto bruk av disposisjonsfondet på 238 millioner kroner i 2023. Per årets utgang er disposisjonsfondet etter dette redusert til 605,7 millioner kroner, tilsvarende 6,6 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er 216,4 millioner kroner mer enn de vedtatte handlingsreglens krav til reserveavsetning.

Stor planaktivitet i 2023

Kommunestyret har i løpet av 2023 behandlet en rekke planer og strategier, som understøtter og supplerer kommuneplanens samfunnsdel:

- Handlingsplan for utvikling og bruk av barnehage- og skolebygg
- Temaplan for boligutvikling
- Bygg med helse- og omsorgsformål – planer for utbygging og helhetlig strategi
- Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023-2030
- Handlingsplan for bedre luftkvalitet i Drammen 2023-2030
- Klimastrategi for Drammen 2030
- Strategi og handlingsplan for fossilfrie drivstoff
- Handlingsplan for selvmordsforebygging 2024-2030
- Handlingsplan for å forebygge omsorgssvikt og adferdsvansker
- Strategi for frivillighet 2024-2030
- Strategisk næringsplan for Drammen 2023-2027

I tillegg til dette har forslag til kommuneplanens arealdel ligget ute til høring og offentlig ettersyn.

Bosetting av flyktninger

Det ble bosatt totalt 403 flyktninger i 2023, inklusive 13 enslige mindreårige. I tillegg kom det 16 familiegjenforente til tidligere bosatte flyktninger. Av disse var 286 flyktninger fra Ukraina.

I alt 60 av kommunens egne boliger ble avsatt til flyktninger. I tillegg er det innleid 86 boliger for fremleie. Det er etablert flere bofellesskap for voksne og ett bofellesskap med 6 plasser for enslige mindreårige, driftet av barnevernet.

I august 2023 ble Fjellheim velkomstbarnehage flyttet til lokaler tilstøtende voksenopplæringen og flyktingetjenesten. I tillegg er det opprettet flere velkomstklasser spredt i kommunen.

Fra september har Blå Kors Bragernes mottak 60 ordinære plasser i tillegg til 20 tilrettelagte plasser for de med ekstra helseutfordringer.

Store prosjekter

Det pågår flere større investeringsprosjekter. Nytt sykehus på Brakerøya, ny bybru, ny trase for Intercity til Kobbervikdalen og ombygging av Drammen stasjon er alle viktige byutviklingsprosjekter. Prosjektene er i rute og vil alle ferdigstilles i 2025.

Handlingsdelen

Felles prioriteringer

Folkehelse og livsmestring

Befolkningens helse og livskvalitet påvirkes av en rekke forhold som for eksempel nærmiljø, bo- og leveforhold, utdanning, arbeid og fysiske og sosiale omgivelser. Dette følger sosiale mønstre som gir seg utslag i helseadferd og til slutt helsetilstand. Livsmestring dreier seg om å kunne forstå og påvirke faktorer som har betydning for hvordan man mestrer sitt eget liv og egen hverdag. Dette er ikke bare resultat av individuelle valg, det er også her nødvendig å skape samfunnsmessige rammer for god helse og livskvalitet.

Aktivitet og deltagelse

Mulighet for aktivitet, deltagelse og fellesskap for alle grupper er av stor betydning for folkehelsen.

Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv bidrar til naturopplevelser, glede, mestring, sosial tilhørighet og deltagelse. Dette har vist seg å være av stor betydning for helse og livskvalitet. Undersøkelser viser at innbyggerne i Drammen har et lavere fysisk aktivitetsnivå enn anbefalt, og det er ulikt sosialt fordelt. «Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023–2030» ble vedtatt i juni 2023. Planens innsatsområder skal bidra til å fremme helse og livskvalitet for innbyggerne i Drammen, uavhengig av alder og sosial bakgrunn. Tiltak fra planen er prioritert i handlings- og økonomiplanen 2024–2027.

Drammen kommune skal stimulere flere til å gå og sykle til skole, fritidsaktiviteter og jobb. I 2023 er det gjennomført opprusting av fortauer på prioriterte strekninger. Fortau og gangveier er brøytet etter en politisk vedtatt vinterdriftstandard. Det er opprustet flere snarveier, for gange og sykkel. Det er også etablert belysning og sikring av krysningspunkt.

Innbyggertorgene har endret måten å jobbe på, og jobber nå mer ute blant befolkningen for å skape møteplasser mellom kommunen, innbyggere, lag og foreninger i nærområdet.

Demenskoret Gladkoret ble startet i mars 2023 og har gitt unike opplevelser for både kormedlemmene og deres pårørende.

Norges første og største sjakkpark ble åpnet på Jernbanetorget på Strømsø. Prosjektet er et samarbeid mellom kommunen, Drammen Schackklub og Konnerud Tempo Sjakkclubb. Brikker kan lånes ut hos Backstube.

Det er etablert en dyrkingshage for innbyggere i Drammen ved at det er satt ut 13 plantekasser i Bacheparken. Det er etablert tilgang til vann, og tiltaket har skapt stor interesse og engasjement. Dyrkingshagen er universelt utformet og tilgjengelig for alle. Plass tildeles etter søknad.

God psykisk helse

Kommunen har varierte forebyggende tiltak som skal bidra til god psykisk helse for alle aldersgrupper. Målet er mestring og livskvalitet for den enkelte. Tverrsektorielt samarbeid og informasjonsdeling er en forutsetning for å lykkes. I 2023 er tilgjengelighet og deltagelse i lavterskel psykisk helsetilbud økt:

- Antall barn, unge og foreldre som får hjelp fra familieteamene i kommunen har økt med 23 prosent fra 2022 til 2023.
- Rask psykisk helsehjelp er et gratis korttidstilbud som tilbyr kurs og/eller veiledet selvhjelp til personer med angstlidelser, mild og moderat depresjon og/eller søvnvansker. Etterspørselen av tilbudet har økt med cirka 10 prosent hvert år siden oppstart.

Tilbudene til personer med samtidige psykiske helse- og rusutfordringer er utviklet og tilpasset for å hjelpe innbyggere med å ivareta egen psykisk helse.

Handlingsplan for selvmordsforebygging 2024 - 2030 ble vedtatt i kommunestyret 11.12.23. En overordnet målsetting med planen er å bidra til mer helhet og systematikk i det selvmordsforebyggende arbeidet i kommunen. Tiltakene i planen skal blant annet bidra til å styrke kompetansen i tjenestene, synliggjøre hjelpetilbud, og gi god hjelp til mennesker i selvmordsrisiko og berørte ved selvmord. Iverksetting av tiltakene i handlingsplanen starter opp i 2024.

Personer med funksjonsnedsettelse

De grunnleggende rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse skal ivaretas ved helhetlig tjenesteutvikling. Dette innebærer at tjenesteutviklingen skal ha et livsløpsperspektiv og at tjenestene skal være samordnet.

I 2023 har det vært jobbet med kompetanseheving og brukermedvirkning for ansatte og brukere.

Livsfortelling er en metode for å gi bedre personfokusede tjenester. Livsfortellingsarbeidet er godt innarbeidet og legger til rette for brukermedvirkning.

Veiledningskurs for foreldre til barn med forstyrrelser innen autismespekteret er startet. Målsettingen med disse kursene er å støtte foreldre ved at de får mer spisset veiledning rettet mot hva barn med denne diagnosen trenger for å bli trygge og trives. Dette er et forebyggende tiltak rettet mot barn som er sårbare for å utvikle psykologiske tilleggsvansker.

Folkehelseprogrammet 2019–2023

Folkehelseprogrammet Drammen 2019–2023 har som mål å bidra til å styrke kommunens systematiske og samordnede folkehelsearbeid. Barn og unge i Drammen kommune er målgruppen. Folkehelseprogrammet er basert på en helhetlig tiltaksprofil og inneholder to overordnede strategier:

1. Systematisk innsats for bedre psykisk helse og rusforebygging
2. Grobunn for helsefremmende miljøer som fremmer trygghet, mestring og trivsel.

Alle planlagte tiltak er gjennomført. Natteravner i alle kommunedeler og støtte til ungdomstilbud som sikrer sosial deltakelse, er gitt prioritet. Samarbeidet med Antidoping Norge er videreført, blant annet med tilgang til webinarer for foreldre og ansatte om hvordan ungdom bruker ulovlige stoffer for å oppnå en slank og veltrent kropp. Kommunen ble tildelt økt tilskudd for 2023. De ekstra midlene er fordelt til bibliotekene for styrking av barne- og ungdomstilbudene.

Programmet har bidratt til en styrking av lavterskel tiltak for flere barn og unge, og på flere arenaer. Tiltakene fra folkehelseprogrammet videreføres i 2024, og programmet søkes videreført også med utvikling av nye tiltak, og søknad om nye tilskuddsmidler fra Buskerud fylkeskommune.

Luftkvalitet

Handlingsplan for bedre luftkvalitet i Drammen 2023–2030 ble vedtatt i kommunestyret i juni 2023, med flere viktige tiltak. Når det gjelder støv- og støyreducerende tiltak, er handlingsplanens punkter om økt piggfriandel, rengjøring og støvbinding av veier, miljøfartsgrenser, bedre asfaltkvalitet på fylkesveier, krav til luftkvalitet i bygge- og anleggsfasen og redusert trafikkvekst særlig relevante. Handlingsplanen skal nå følges opp videre, både internt i kommunen, av Buskerud fylkeskommune og Statens vegvesen som veieiere, for å sikre bedre luftkvalitet for kommunens innbyggere.

Drammen kommune stiller krav til miljø- og klimatiltak gjennom sine anskaffelser. Dette er nærmere omtalt i økonomidelen under P14.

På lag med frivilligheten

Samarbeid med frivillige lag og foreninger spiller en sentral rolle for samfunnet og for å gi innbyggerne et meningsfylt liv gjennom et variert aktivitetstilbud for alle. Frivilligheten gir et betydelig bidrag på flere områder i samfunnet og er med på å styrke deltakelse og skape aktivitet, trivsel og tilhørighet. Samarbeid og tilrettelegging for frivillig arbeid er derfor et prioritert område.

Som et viktig ledd i dette arbeidet ble det i 2023 utarbeidet Strategi for frivillighet 2024 -2030. Strategien ble vedtatt av kommunestyret i desember 2023 i sak 25/23. Strategien skal sikre helhet og systematikk i arbeidet med å nå mål i kommuneplanens samfunnsdel, og vil være retningsgivende for samhandling mellom kommunal og frivillig sektor. Implementeringen av strategien skal igangsettes i 2024.

I 2023 er det gjennomført en rekke arrangementer og aktiviteter i samarbeid med frivilligheten som kommunen er stolt av. Sammen med frivilligheten har kommunen bidratt til å lage folkelige kulturopplevelser for innbyggerne med blant annet bydelsdager, festivaler, internasjonale konserter i regi av Interkultur og diverse forestillinger.

Bibliotekene har samarbeidet med frivillige om eksempelvis familielørdag i Svelvik, ukentlige lesestunder for barn og familier, familielørdag på Fjell og språkkafe. Frivilligheten bidrar også til å etablere og å drifte BUA. For nærmere omtale av BUA se kapittel «nærmiljøutvikling».

Miljø og landbruk har i 2023 hatt samarbeid med flere frivillige aktører. I arbeidet med Naturmangfoldsplanen ble det arrangert workshop med over 30 deltagere fra frivilligheten. Det ble arrangert ryddeaksjoner for søppel,

hvor befolkningen og organisasjoner ryddet, og kommunen hentet avfallet. Kommunen støtter prosjektet med plasttrålen som er et samarbeidsprosjekt mellom Oslofjordens Friluftsråd, Redningselskapet og Nøstet Skole for å redusere plast i Drammenselva, og skape oppmerksomhet rundt problemet med søppel og plast.

Kommunen har dialog med Naturvernforbundet og botanisk forening om fremmede arter.

Styrking av samarbeidet med frivillig sektor

En av kommunens viktigste oppgaver overfor både frivillig sektor og kommunens innbyggere er å være brobygger og tilrettelegger. Som det fremgår av avsnittet over, samarbeider kommunen med frivillig sektor innenfor mange områder. Samarbeidene har ulik form og ulik grad av forpliktelse og ansvar. Drammen kommune vil styrke samarbeidet med frivillig sektor ved å systematisere samarbeid og samarbeidsavtaler, legge til rette for møteplasser på tvers av kommune og frivillighet og styrke samhandlingen med frivillig sektor i kommunedelene.

Det kreves gjennomgang og helhetlig oversikt for å kunne likebehandle frivillige lag og foreninger og sørge for godt samarbeid med frivilligheten. Det er derfor igangsatt et tverrsektorielt arbeid for å etablere felles systemer for samarbeidsavtaler med frivillig sektor og ideelle organisasjoner. Målet er å løfte frivillig sektor, øke aktiviteten og tilby gode opplevelser til innbyggerne.

Frivillighetsentralene

Frivilligsentralene er en viktig møteplass i lokalmiljøene, og er et bindeledd mellom kommunen og frivillig sektor. Frivillighetsentralene har i 2023 samarbeidet med tjenestene i knutepunktene om lokale arrangementer og aktiviteter, eksempelvis bydelsdagen på Fjell. Tilbudene til frivilligheten ble styrket i nærmiljøet på Konnerud gjennom etablering av en frivilligsentral. Den viktige rollen til en frivilligsentral som møteplass for innbyggerne, skal også forsterkes på Strømsø, gjennom åpning av egen sentral i knutepunktet. Strømsø frivilligsentral opprettes i 2024, med statlig tilskudd.

Tilgjengeliggjøring av kommunens lokaler

Det er et stort behov for lokaler som frivillige organisasjoner kan bruke på kveldstid og i helger, og det jobbes med å tilgjengeliggjøre kommunens lokaler for aktivitet og lokale initiativ i alle kommunedelene. Tilgjengeliggjøring av lokaler er et omfattende, tverrsektorielt arbeid. I 2023 er flere av kommunens lokaler som er egnet for egenorganisert aktivitet, tilgjengeliggjort for innbyggere, lag og foreninger. Eksempelvis er det på knutepunkt Strømsø gjort tilgjengelig gymsal, to møterom og kafe. Lokalene på knutepunkt Strømsø er tilgjengelige hele uken, på både dag- og kveldstid. Lokalene er tilrettelagt for mangfoldig aktivitet med digitalt utstyr, musikk, tribune, aktivitetsutstyr for barn og voksne og dekketøy.

I 2023 startet arbeidet med å ruste opp Harmonien. Lokalet er egnet for allsidig bruk og er sentralt plassert i Drammen sentrum. Det har vært gjennomført omfattende oppussing av 2. etasje, og det planlegges også tiltak for 1. etasje. Arbeidet med å tilgjengeliggjøre flere lokaler vil fortsette inn i 2024.

Foreløpig kan tilgjengelige lokaler bookes av innbyggere gjennom Aktiv kommune. Erfaringer viser at systemet er lite brukervennlig og har heller ikke de nødvendige funksjonene. Spesielt for idrettsanlegg har det vært utfordrende å benytte Aktiv kommune, og bookinger av idrettsanlegg må i dag registreres manuelt av kommunens ansatte, noe som er både tid- og ressurskrevende. På grunn av utfordringene med Aktiv kommune, ble det i 2023 startet et arbeid med å finne ny digital løsning. Det er et stort potensial her som vil kunne være til nytte for innbyggerne. Arbeidet er imidlertid omfattende.

Digital plattform for bruk til formidling av aktiviteter

Aktivitetsskalenderen Friskus ble i større grad tatt i bruk av frivillige lag og foreninger til formidling av deres aktiviteter og arrangementer. Friskus er et nyttig verktøy for å veilede barn og unge inn i bredden av aktivitet, og gir en oversikt over tilgjengelige aktivitetstilbud i kommunen. For å få en god oversikt fordrer det at lag og foreninger selv går inn og registrerer sine tilbud. Det undersøkes videre om Friskus kan benyttes til å dele ut midler fra Fritidskassa til organisasjonene. Fritidskassa er en økonomisk støtteordning for at alle barn og unge skal ha muligheter til å delta på fritidsaktiviteter. Det kan eksempelvis være støtte til kontingent, utstyr, cup m.m.

Nærmiljøutvikling

Nærmiljøutvikling har vært en hovedsatsing helt fra den nye kommunen ble etablert i 2020. Modellen for dette arbeidet er basert på samspill mellom medvirkning, stedsutvikling og tjenesteutvikling, og kalles Drammensmodellen. Modellen skal være retningsgivende for all utvikling av lokalmiljøene.

Knutepunktene videreutvikles som en møteplass og arena for involvering og medvirkning

Knutepunktene skal være en arena for medvirkning, en møteplass i lokalmiljøene og et sted der innbyggerne kan komme i kontakt med kommunen ved behov. Det er etablert knutepunkt i Mjøndalen, på Strømsø, Fjell og i Svelvik. Alle har innbyggertorg, som er en møteplass mellom innbyggere og kommunen. Utover det varierer innholdet av andre tjenester. Det er også et knutepunkt på Åskollen, som drives av helseinstitusjonen og som fungerer som en møteplass for lokalbefolkningen. På Bragernes (rådhuset) er det også innbyggertorg. Dette fungerer bra som rådhusresepsjon, men det er utfordrende å få det til å fungere som en møteplass for innbyggere i kommunedelen. På Konnerud er det frivilligsentralen som er kontaktpunktet mellom kommunen og innbyggere. Knutepunkt Strømsø har samlokaliserte tjenester, og har vært pilot for å teste organisering av ulike tjenester under samme leder.

Erfaringer viser at knutepunktbegrepet forstås ulikt, og det har derfor skapt ulike forventninger både i kommuneorganisasjonen og hos innbyggere. Noen forventer at flere tjenester er lokalisert på knutepunktene, mens andre er mest opptatt av å kunne komme i kontakt med kommunen på en rask og enkel måte. Gjennom dialog med lokalmiljøene har det blitt tydeligere at det som særlig etterspørres er at kommunen er tilgjengelig for lokalmiljøet, og at aktører i lokalmiljøene har steder de kan møtes. Faste etablerte tjenestetilbud er ikke etterspurt i samme grad, da behovene varierer fra kommunedel til kommunedel. Det vil jobbes videre med knutepunkt i 2024 og forventninger til hva et knutepunkt kan være i hver kommunedel.

Medvirkning i nærmiljøutviklingen

Medvirkning er sentralt i Drammensmodellen. Det innebærer at innbyggere skal involveres og kunne påvirke lokalsamfunnene sine.

Nærutvalgene er vedtatt av kommunestyret, og er et tiltak for å sikre gjensidig informasjon og kontakt mellom lokalmiljøet og de folkevalgte.

Gjennom foreninger, lag, skoler og annet engasjement påvirker innbyggerne mye av utviklingen av sine egne lokalmiljøer. Utover dette skal kommunen også tilrettelegge for og bidra til at innbyggere involveres. Noen eksempler fra 2023:

- Medvirkningsløsningen Decidim er testet i perioden. Dette er gjort sammen med flere andre norske kommuner og kommunenes sentralforbund (KS). Drammen kommune har hatt særlig fokus på informasjonssikkerhet og personvern. Det jobbes med å avklare videre driftsform, og derfor er tiltaket videreført i 2024.
- Drammen Ballklubb ønsket at deres møteplass på Øren skulle bli en møteplass for flere i kommunedelen. Kommunen bidro og samarbeidet med klubben om å få innspill fra innbyggere. Samarbeidet fortsetter.
- Kastfeltet er et område mellom Drammen videregående skole og Drammenshallen, som står nærmest ubrukt og som ønskes utviklet. I 2022 ble det gjennomført en innovasjonskonferanse der 180 ungdommer fra Drammen videregående skole fikk utvikle ideer for området, i dialog med arkitekter, utviklere med flere. Som resultat av dette er det i 2023 produsert benker, plantekasser og sceneelementer som kan brukes på kastfeltet. Det er arrangert utekino med 400 deltakere og ungdom er fortsatt involvert i utvikling av området, blant annet med basketballbane.
- Kommunen har hatt "pop-up" i aktuelle kommunedeler. Det vil si at kommunen har vært tilgjengelig på steder der folk er, som handlesentre, lokale arrangementer og markeringer. Det har gjort det enklere for innbyggere å komme i kontakt med kommunen.
- Det ble holdt frivilligbørs tre steder i 2023, én i hovedbiblioteket, én i Svelvik og en «minibørs» på Fjell. Dette er nå etablert som fast ordning. På frivilligbørs møtes lokale bedrifter, frivillige organisasjoner og offentlige virksomheter ansikt til ansikt og utveksler ønsker og ideer til samarbeid. I løpet av et par timer skapes nye muligheter, lokale nettverk og konkrete samarbeidsavtaler.

Det skjer mye interessant og nyttig involvering i Drammen kommune. Flere innbyggere involveres, og flere initiativ fra lokalmiljøene følges opp slik at innbyggerne kan påvirke mer av utviklingen i lokalmiljøene. Samtidig vil det alltid være mulig å medvirke mer. Det er fortsatt et forbedringspotensial, og kommunen vil igangsette et arbeid for å videreutvikle aktivitetene rundt medvirkning og samskaping.

Levende lokalsamfunn

Det er foreninger, lag og engasjerte innbyggere som i stor grad står for aktivitetene i lokalmiljøene, og som gjennom sin innsats bidrar til levende lokalsamfunn. Kommunen drifter noen tjenester som bibliotek, fritidsklubber, innbyggertorg, frivilligsentraler og kulturskoletilbud, og bidrar ellers som tilrettelegger og supplerer ved behov.

Noen eksempler fra 2023:

- BUA står for barn-unge-aktivitet, og er en utstyrsbase hvor barn og unge kan låne sports- og friluftsutstyr gratis. BUA Mjøndalen åpnet i oktober 2023, og har allerede over 500 registrerte lånere. Det er tre utstyrsbaser i Drammen - BUA i Svelvik og Mjøndalen, som drives av kommunen og Skattekammeret på Strømsø, som drives av Kirkens Bymisjon. BUA er svært populær, det har tidvis vært kø utenfor, og det kan være opptil 200 utlån på en dag. BUA Mjøndalen havnet på 18 plass på landsbasis i antall utlån i desember 2023. BUA bidrar til at flere kan delta i aktiviteter, og forsyner blant annet skoler og barnehager med utstyr til leirskole, ski- og skøytedager. Driften skjer i samarbeid med valgfaget «Innsats for andre» på ungdomstrinnet og NAV's Gnistprosjekt, som handler om arbeidsinkludering for unge mellom 18 og 30 år.
- Det er tilrettelagt flere turveier for gående om vinteren, såkalte labbeløyper. Det er også kjørt opp flere nærløyper/skiløyper i nærmiljøet på Fjell. Til sammen er det driftet 280 km med skiløyper. Det er også anlagt møteplass/rasteplass for turgåere på Steinkjerringa.
- Tilrettelegging av anlegg for idrettsarrangement og skirenn, og for arrangementer utendørs i ulike kommunedeler, som for eksempel Fjell bydelsdag, Svelvikdagene, Elvefestivalen på Bragernes torg og Kulturhælja i Mjøndalen. BUA har vært til stede på slike arrangementer, både for å markedsføre tilbudet og for at folk skal kunne låne utstyr.
- Kommunen har i tillegg gjennomført en rekke kulturaktiviteter i lokalmiljøene, for alle aldergrupper, og med stor bredde både i type arrangement, målgruppe og sted. Mange av aktivitetene har vært gratis og tilgjengelig for alle. Som eksempler kan nevnes ferieaktiviteter i romjula, vinter- og høstferie, kunstutstillinger fra barnehagene i innbyggertorgene, ballkjolebyttekveld på Fjell, samarbeid med lokalmiljøet om rullatorfestival i Svelvik, og deltakelse på «Levende Mjøndalen», som resulterte i ulike samarbeidsprosjekter med Mjøndalen idrettsforening.

Det er mye aktivitet i lokalmiljøene. Lokalmiljøene tar også mer initiativ til å få til fellesskap, enten alene eller sammen med kommunen. Det er viktig at kommunen fortsetter å møte disse initiativene, og bidrar for å styrke det lokale engasjementet og bistå ved eventuelle behov.

Det er helt nødvendig å jobbe på nye måter og spille på lag med innbyggere og lokalsamfunnet for å klare å håndtere de store og komplekse samfunnsutfordringene vi står overfor fremover. Det er ikke bærekraftig at kommunene skal levere tjenester på samme måte som før, og nå må kommunen i større grad skape velferd sammen med folk. Dialog mellom kommunen og innbyggere/lokalsamfunn vil gi andre perspektiver som fører til ny innsikt, og dermed bedre og mer treffsikre løsninger på utfordringene. Innbyggere vil oppleve større påvirkningskraft, og ressursene i lokalmiljøet vil kunne bidra på en bedre måte.

Levekår

Innbyggernes levekår påvirkes av faktorer som helse, bolig, utdanning og inntekt. Gode levekår påvirker muligheten til å få en god oppvekst og gode liv. Nasjonal og lokal statistikk viser økende levekårsforskjeller i samfunnet. Drammen har levekårsutfordringer særlig knyttet til at en høy andel av kommunens husstander lever med vedvarende lav inntekt, sammenlignet med andre kommuner.

Utdanning

Drammensskolen arbeider systematisk for å utjevne levekårsforskjeller. God kvalitet på opplæringen skal bidra til at flest mulig mestrer overgangen til, og gjennomføringen av, videregående opplæring. Andelen elever i Drammen som gjennomfører videregående opplæring har økt gjennom det siste tiåret, og Drammen har nå nesten tatt igjen landsgjennomsnittet.

I Drammensskolen er det mange familier som lever i vedvarende fattigdom, og dette vises blant annet i at elever ikke har spist frokost eller har med matpakke. De siste årene har et gratis skolematprosjekt blitt testet ut på Brandengen skole. I 2023 fikk prosjektet en ny organisering ved at elevene på de eldste trinnene fikk tilbud om å spise frokost på skolen og smøre seg matpakke til lunsj. Dette har vært et populært tilbud, truffet målgruppa for tiltaket godt, og bidratt til at mange elever har spist frokost på skolen og pakket med seg gratis matpakke. Områdesatsingen Strømsø 2030 vil i sin handlingsplan for 2024 vurdere om tiltaket skal videreføres.

Arbeid

Arbeid er den viktigste faktoren for stabil og forutsigbar inntekt. Det er en tydelig sammenheng mellom det å ha gjennomført videregående skole og det å begynne i ordinært arbeid. Arbeidet med å hjelpe innbyggerne til arbeid og aktivitet er godt forankret i NAV Drammen. Arbeidsledigheten i Drammen har vært svakt økende. Ved årets slutt var det 1251 innbyggere i yrkesaktiv alder som var helt arbeidsledige. I 2023 formidlet NAV

Drammen 572 innbyggere ut i jobb. Av disse hadde 290 innbyggere nedsatt arbeidsevne. Drammen kom på fjerdeplass nasjonalt på antall formidlinger i 2023.

Tilby sommerjobber til ungdom

Gjennom sommerjobbprosjekter gis ungdom muligheter til å få arbeidserfaring. Kommunens arbeid med sommerjobber til ungdom er i dag i stor grad finansiert gjennom eksterne tilskuddsordninger. I 2023 fikk om lag 170 ungdommer sommerjobb. Både kommunale virksomheter og det private næringslivet bidro til et mangfoldig jobbtilbud til målgruppen i alderen 15–18 år. Tilbudet har gitt ungdom mulighet for jobberfaring som er viktig for videre deltakelse i arbeidslivet.

Sommerskolen har arbeidet med å utnytte potensialet som ligger i et tverrsektorielt samarbeid om aktivitetstilbud i sommerskolen på en enda bedre måte. I 2023 fikk noen elever fra 10. trinn jobb som aktivitetsledere/assistenter i sommerskolen. I tillegg har flere av de frivillige lagene og foreningene som bidro med aktivitetstilbud i sommerskolen, engasjert lokal ungdom som aktivitetsledere i deres tilbud.

Bolig

Temaplan for boligutvikling synliggjør hvordan kommunen kan ta en aktiv rolle i boligutviklingen i samarbeid med innbyggere og utbyggere, og gir retning for kommunens boligpolitikk frem til 2033. Planen omhandler den generelle boligutviklingen. Den foreslår strategier som skal gi flere mulighet til å eie sin egen bolig, og den sier noe om hvordan kommunen kan hjelpe de som trenger bistand til å bo trygt og godt. Temaplanen ble vedtatt i kommunestyret juni 2023.

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, kalt boligsosial lov, trådte i kraft fra 1. juli 2023. Loven gir innbyggere som er vanskeligstilte på boligmarkedet rett til å få vedtak om bistand ut fra sitt behov. Loven tydeliggjør også ansvaret kommunene har for å planlegge og ha oversikt over boliger i kommunen. Sammen skal dette tydeliggjøre kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Startlån

Husbanken gir startlån til kommuner for videre utlån til enkeltpersoner. Startlån skal bidra til at personer med langvarige boligfinansieringsproblemer kan skaffe seg en egnet bolig og beholde den. Drammen kommune har i løpet av 2023 formidlet 619 millioner kroner i startlån til i alt 243 innbyggere som er vanskeligstilt på boligmarkedet. 71 prosent av husstandene var barnefamilier. Det betyr at mange familier som ikke har mulighet til å få lån gjennom privat bank, ved hjelp av startlån har fått en forutsigbar og trygg bosituasjon.

Ungdomskriminalitet

Ungdomskriminaliteten i Drammen har økt fra 2022 til 2023. Dette er ikke unikt for Drammen, men her gjelder det spesielt for sentrumsområdet på Strømsø. Ungdomskriminalitet er en sammensatt utfordring, påvirket blant annet av levekår, omsorgssituasjon og ytre faktorer som miljø. Hvordan vi forebygger og håndterer ungdomskriminaliteten blir tilsvarende sammensatt.

Aktørene i SLT-samarbeidet (Samordning av lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak) har gjennom året hatt økt oppmerksomhet mot økende ungdomskriminalitet. Forebygging og håndtering av ungdomskriminalitet er et kontinuerlig og langsiktig arbeid og ulike tiltak er iverksatt, både generelt og lokalt. SLT har bidratt til struktur på dette arbeidet, felles problemforståelse og samarbeid mellom tjenester.

Konfliktrådet i Buskerud har i 2023 gjennomført kurs for om lag 60 ansatte i kommunen som jobber med barn og unge. Kursene har bidratt til å heve kompetansen på å håndtere konflikter og uenigheter, og har som mål å rette opp mest mulig av den skaden som har skjedd.

Dyrtids krisepakke

Kommunestyret vedtok i 1. tertial 2023 en dyrtids krisepakke med totalt 14,75 millioner kroner finansiert fra disposisjonsfondet. Midlene ble fordelt på seks ulike tiltak.

Det ble vedtatt å styrke det økonomiske incentivet i ordningen med aktivitetsplikt for unge under 30 år som mottar sosialhjelp. 100 mottakere med sosialhjelp ble gitt bonuslønn på 2000 kroner per måned. Tiltaket hadde oppstart 1. juni 2023 og varte ut året. NAV Drammen kan ikke se at en økonomisk stimulering til ungdom, ved at de fikk ekstra bonus ved å delta i aktivitetsrettede tiltak, ga den ønskede effekten man skulle tro.

Det ble gitt 600 000 kroner til å trappe opp sommerjobbprosjektet. Prosjektet er omtalt under overskriften «Tilby sommerjobber til ungdom».

Det tredje tiltaket var at barn og unge som lever i familier med vedvarende lavinntekt skulle få utbetalt et ekstra tilskudd til gode sommeropplevelser, med til sammen 3,75 millioner kroner. NAV Drammen fulgte opp tiltaket gjennom sommeren 2023 og. NAV Drammen opplevde at tiltaket raskt ble kjent, og at det gjennom

sommeren var flere barnefamilier som henvendte seg og som søkte om bistand til ferieopplevelser.

Det ble vedtatt en styrkning av fritidskasse og utstyrsbaser med 2 millioner kroner. 460 000 kroner er brukt til oppgradering av utstyr i BUA utlånssentraler i Svelvik og Mjøndalen. Resterende, 1,54 millioner kroner, er brukt til fritidskasse for inkludering av barn og unge i organiserte fritidsaktiviteter. Ordningen med fritidskasse er organisert i samarbeid med lokale organisasjoner. Ordningen er delvis finansiert ved dyrtids krisepakke, og delvis ved søkbare Bufdir-midler. Ordningen forsetter og videreutvikles i 2024, da med Bufdir-midler.

Vedtaket om klimafond for gjennomføring av energibesparende tiltak ble ikke satt i gang. Kommunestyret vedtok i handlings- og økonomiplan 2024–2027, desember 2023, å fjerne tiltaket.

Det siste vedtaket var gratis billetter til Drammensbadet i sommer for alle barn opp til 17 år, med 3,5 millioner kroner. Tiltaket ble rapportert på i 2. tertial 2023. Drammensbadet KF rapporterte en total kostnad for tiltaket på 7,8 millioner kroner. Det gir en kostnad på 4,3 millioner kroner utover de 3,5 millioner kroner som kommunestyret avsatte i 1. tertial.

Andre fellestemaer i 2023

Arealpolitikk

Kommunene er landets viktigste arealforvaltere. I arealstrategien i kommuneplanens samfunnsdel ligger kommunens overordnede prinsipper for framtidig arealutvikling. Kommuneplanens arealdel er det strategiske verktøyet for å angi hovedtrekkene i arealdisponeringen, rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene.

Norge har sluttet seg til 2030-agendaen med 17 mål for å fremme en sosial, miljømessig og økonomisk bærekraftig utvikling. Fylkeskommunene og kommunene er avgjørende for at Norge skal lykkes med å realisere en bærekraftig samfunnsutvikling i hele landet. For å nå målene må kommuner, fylkeskommuner og staten samarbeide seg imellom, men også med private og frivillige aktører.

Drammen kommune har gjennom kommuneplanens samfunnsdel innarbeidet bærekraftsmålene og målene innarbeides i kommuneplanens arealdel gjennom vedtatt arealstrategi i samfunnsdelen.

I dag styres arealbruken i Drammen kommune etter arealplaner vedtatt i de tre tidligere kommunene. Det er viktig å få på plass en felles arealplan for hele kommunen, og våren 2023 har forslag til arealdel ligget ute på høring og til offentlig ettersyn.

Arealdelen vil bli et verktøy for å bidra til at kommunens arealbruk styres i tråd med regjeringens forventninger om samordning og samarbeid i planleggingen, trygge og inkluderende lokalsamfunn, velferd og bærekraftig verdiskaping, klima, natur og miljø for framtida, samt samfunnssikkerhet og beredskap.

Det er ønskelig med vekst i befolkningen i kommunen. I høringsforslaget er hovedstrategien at man bygger boliger ved å fortette og transformere i sentrum for å unngå nedbygging av grønne områder. I arealdelen er det lagt opp til at det skal bygges boliger, skoler, aktivitetsarenaer og arbeidsplasser i og nær kommunens byer og bydelsentre, samt ved kollektivknutepunkt og i områder med god kollektivdekning.

I høringsforslaget har næringsutvikling fått et særlig fokus for å sikre nok, og gode arealer for arbeidsplasser og fremtidsrettede næringer i tråd med ABC-prinsippet. ABC-prinsippet skal sikre rett næring på rett sted ved at arbeidsplassintensive næringer som kontor lokaliseres i sentrumsområdene og ved knutepunkt, mens støyende og transportintensive næringer plasseres tett på hovedveinettet.

Videre er det innarbeidet bestemmelser for å sikre naturmangfold, sammenhengende grønnstruktur og at all planlegging skal sikre ny arealbruk mot naturskade.

Områdeutvikling

I 2023 er det arbeidet med utvikling og gjennomføring av flere større prosjekter. Mange av prosjektene er svært synlige for innbyggere og brukere, både rent fysisk, gjennom media og i medvirkningsprosesser. Godt samarbeid med næringsdrivende, utbyggere og grunneiere har gjort at det er gjennomført og inngått mange utbyggings- og gjennomføringsavtaler til gode for partene og utvikling av kommunen.

Som grunnlag for større områdeutviklings- og transformasjonsprosesser, har det i 2023 vært arbeidet med fire områdereguleringsplaner:

- Nerkollen-Ryghkollen-Mile, som handler om å legge til rette for attraktive næringsområder for arealkrevende næring (såkalt C-næring), med enkel tilgang til hovedveinettet.

- Nybyen. Planen har til hensikt å legge til rette for en bolig- og næringsutvikling som styrker det regionale kollektivknutepunktet.
- Brageres Sentrum Vest (det gamle sykehusområdet), som handler om å legge til rette for en transformasjon av det gamle sykehusområdet, med fokus på variert, sentrumsnær boligutvikling.
- Tangenkaia, som har til hensikt å legge til rette for en bymessig transformasjon av havnearealene, med både produksjonsvirksomhet, nærings- og boligutvikling.
- Vedtatt områdeplan for Travbanen tilrettelegger for varierte boliger og lokale handels-, service- og kulturfunksjoner som kan supplere Åssiden bydel og betjene et lokalt marked.

Planene utarbeides i et offentlig privat samarbeid, basert på avtaler inngått etter plan- og bygningsloven §12-2, som åpner for at kommunen kan lage denne type overordnede kommunale arealplaner sammen med private eller statlige aktører.

Regional utvikling

I kommuneplanens samfunnsdel er det nedfelt en tydelig ambisjon om at Drammen skal ta en posisjon som et regionsenter av nasjonal betydning. For å lykkes med dette er det avgjørende å ha et godt samarbeid med våre nabokommuner.

Drammensregionen - Interkommunalt politisk råd (IPR)

I desember 2021 vedtok kommunestyret at Drammen kommune skal inngå i det som ble Drammensregionen interkommunalt politisk råd (IPR). Dette er et politisk samarbeidsorgan for kommunene Drammen, Øvre Eiker, Lier og Holmestrand, som skal bidra til styrking og synliggjøring av en bærekraftig og attraktiv region.

Rådet skal bidra til å utvikle regionen til beste for innbyggerne og for de samarbeidende kommunene i henhold til enhver tid gjeldende strategidokument. Videre skal det arbeides for utvikling av regionen gjennom forpliktende samarbeid, samt ivaretagelse av regionens interesser overfor fylkeskommunen, staten og andre organer på regionalt og nasjonalt nivå.

Våren 2023 ble mål og strategidokument for Drammensregionen IPR vedtatt i de fire kommunestyrene. Som en del av handlingsprogrammet for 2023 deltok Drammensregionen IPR på konferanser som, Næringsrikt i Holmestrand, Innsikt23, Matveien i Lier og Eikerkonferansen.

Høsten 2023 ble det gjennomført administrative møter med USN, Buskerud fylkeskommune og Vestfold fylkeskommune under tema regional kompetanseutvikling og møter med næringsforeningene og næringssektorene under tema Næringsetablering i Drammensregionen. Møtene har resultert i konkrete regionale aksjonspunkter som involverer de forskjellige kommunale fagmiljøene i medlemskommunene, USN og næringsforeningene. Drammensregionen IPR deltar aktivt i prosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport».

Buskerudbyen

I Buskerudbyen jobber kommunene Drammen, Lier, Øvre Eiker og Kongsberg, fylkeskommunen og statsetatene sammen for å løse felles utfordringer innen transport, miljø og arealutvikling. Visjonen er at Buskerudbyen skal utvikles til en bærekraftig og konkurransedyktig byregion av betydelig nasjonal interesse. Totalt har samarbeidet fått rundt 1,4 milliarder kroner i statlige belønningsmidler til utvikling av miljøvennlig transporttilbud siden 2010.

Følgende hovedmålsettinger ligger til grunn for samarbeidet:

- Nullvekst i personbiltrafikken.
- Utbyggingsmønster og transportsystem skal være klimavennlig.
- Transportsystemet skal være effektivt og rasjonelt for alle brukere.
- Det skal legges til rette for attraktive byer og tettsteder i alle kommuner.
- Det skal legges til rette for godt samarbeid med tilgrensende kommuner og regioner.

Buskerudbyen er ett av byområdene som er aktuelle for byvekstavtale, men det er uklart når slike forhandlinger kan komme i gang. Nåværende belønningsavtale med staten gjelder for perioden 2022–2025. Belønningsmidlene er benyttet til å realisere en rekke større og mindre gang- sykkel- og kollektivtiltak. Forsterket rutetilbud er det største innsatsområdet, sammen med lavere priser på bussbilletter. Samarbeidets

prioritering av tiltak og satsinger i årene framover er vedtatt i handlingsprogrammet for Buskerudbyen 2024–2025.

Satsingen i 2023 har gitt gode resultater:

- Trafikkmålinger viser fortsatt nullvekst i personbiltrafikken sammenlignet med referanseåret 2016. Fra 2022 til 2023 økte imidlertid trafikkmengden med 0,5 prosent, og det er derfor grunn til å følge utviklingen nøye fremover.
- Antall kollektivreiser kom i 2023 opp på omtrent samme nivå som før pandemien.
- Det er en økning i antall syklende etter at samarbeidet har satset på bedre sykkelveier og sykkelparkering over mange år, bygging av sykkelhotell ved mange togstasjoner, og drevet aktivt kampanjearbeid for å støtte sykling til skole og jobb. Felles sykkelplan for Buskerudbyen viser samtidig at behovet for flere gode sykkelanlegg er stort.
- Antallet som går er også økende etter en nedgang i pandemiårene. Her har samarbeidet gjennomført tiltak som opprustning av snarveier, bygget nye fortau og gjennomført kampanjer.

Kommunene i Buskerudbyen har ambisiøse utviklingsplaner i årene som kommer. Det vil kunne gi økt transportbehov som følge av befolknings- og arbeidsplassvekst. Byregionen er avhengig av sterkere økonomiske muskler framover for å kunne nå nullvekstmålet og andre miljømål. Partnerne fortsetter derfor arbeidet med å komme i posisjon til forhandlinger om en byvekstavgift så raskt som mulig.

Osloregionen interkommunalt politisk råd

Drammen kommune er også medlem av Osloregionen IPR, som siden 2004 har representert et strategisk samarbeid for 64 kommuner rundt Oslo. Dette er et interkommunalt politisk råd, der ordfører i Øvre Eiker representerer Drammensregionen. Osloregionen jobber for at hele hovedstadsregionen skal være en bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig region. Innsatsområdene er areal, transport, mobilitet og logistikk, klima og miljø, og konkurransekraft og attraktivitet. Innenfor hvert av disse strategisk viktige områdene er det administrative ressursgrupper med representanter fra administrativt nivå i kommunene.

Representanter fra Drammen kommune har deltatt aktivt i de tre faggruppene gjennom 2023, svart på høringsutkast og løftet inn forslag til saker via den administrative koordineringsgruppen, der Oslo og alle regionrådene er representert administrativt.

I 2023 ble Drammen kommune med i koordineringsgruppen i fellesprosjektet «Energistasjoner for grønn næringstransport». Prosjektet skal identifisere arealer som er egnet til energistasjoner.

I juni 2022 sluttet Drammen kommune seg til en ambisiøs erklæring om klima og miljø i Osloregionen. Sammen med 49 andre kommuner bidrar Drammen aktivt i prosjektet «Oppdrag Oslofjorden» som skal gi en renere og rikere Oslofjord. Drammen har også bidratt med innspill til Osloregionens høringsutkast til Klimautvalgets NOU 2023–25.

For å kunne nå visjonen om en konkurransedyktig og internasjonalt bærekraftig region har Osloregionen IPR som formål å legge til rette for godt politisk samarbeid, utvikle felles holdninger og strategier, ha dialog med og påvirke nasjonale myndigheter, faglig samarbeid, skape møteplasser og nettverk, styrke felles identitet, drive erfaringsoverføring og kunnskapsutvikling, og samarbeide og bygge nettverk med andre organisasjoner.

Næringsutvikling

Drammen kommunes arbeid med næringsutvikling har fulgt opp mål og ambisjoner nedfelt i i overordnede styringsdokumenter og handlings- og økonomiplanen for 2023.

Det er jobbet målrettet mot målene «Drammen er et næringsssentrum» og «skape et nytenkende, mangfoldig og innovativt næringsliv». Det er jobbet med å utvikle effektive tiltak og forutsigbare rammebetingelser. Drammen kommune har tatt en sentral rolle som vertskommune og tilrettelegger for vekst og utvikling. Kommunen tar også en aktiv og utadvendt rolle i samhandling med næringsliv, academia og andre samfunnsaktører.

For å levere på vedtatte mål og ambisjoner er følgende gjennomført i 2023:

- I nær dialog med næringslivet og andre relevante aktører, er det utarbeidet og vedtatt en strategisk næringsplan for perioden 2023–2027. Planen tar høyde for det grønne skiftet, en stadig raskere digital utvikling, og ettervirkninger av pandemien som medfører store omstillingsbehov for næringslivet. Planen viser retning for arbeidet gjennom tydelige satsinger og virkemidler. Tilhørende konkrete tiltak er fulgt opp og vedtatt gjennom HØP 2024–2027.
- Det er etablert samarbeidsprosjekter med næringslivet som bygger opp under politisk vedtatte mål for Drammenssamfunnet og i strategisk næringsplan. Prosjekter som «Grønn vekst Drammen», «Krafttak for helsenæring i Drammen» og «Attraktive Drammen» bygger på Drammens fortrinn og muligheter, og bidrar til å gjøre Drammen mer attraktiv.
- For å stimulere nyetableringer og gründerskap i Drammen er det interkommunale samarbeidet om etablererveiledning, kalt Gründerboost, fulgt opp også i 2023. Det er også gitt både økonomisk og faglig støtte til aktiviteter knyttet til gründerhuset Drammen Works.
- Samarbeidet med sentrumsorganisasjonene er stryket gjennom mer langsiktige samarbeidsavtaler for å legge til rette for økt folkeliv og næringsliv i sentrumsområdene. En egen aktivitetsbasert tilskuddsordning til næringslivet er vedtatt og effektivisert i løpet av året.
- Det er gjennom ulike prosesser arbeidet aktivt med kommunens rammebetingelser for næringslivet, som for eksempel næringsarealer i kommuneplanens arealdel, retningslinjer for bruk av uterom, alkoholpolitiske retningslinjer og prisregulativ for utleie av arealer til uteservering i sentrumsområdene.
- Relevante samarbeidsstrukturer med næringslivet og academia er vedlikeholdt og videreutviklet, slik at vi til enhver tid er beredt til å håndtere felles utfordringer, og som et grunnlag for å utnytte eksisterende eller kommende muligheter for vekst og utvikling.
- Arbeidet med videreutvikling av Drammen kommune som en næringsvennlig kommune, særlig knyttet til plan- og byggesaksbehandlingen, er systematisk fulgt opp og har gitt synlige resultater gjennom å bli kåret til «årets klatrer» på NBBOs boligvennlighetskåring.

Flyktningkrisen

Behovet for bosetting av flyktninger har aldri vært større. I mai 2023 ble det anslått at mer enn 110 millioner mennesker var på flukt i verden på grunn av blant annet forfølgelse, konflikt, vold, klimakriser og menneskerettsbrudd. De fleste av disse er internt fordrevne, mens cirka 36 millioner har flyktet over grensen, og til et annet land.

Kommunenes bosettingsvilje er avgjørende for Norges samlede evne til å ta hånd om flyktningene som kommer til landet. I 2023 ble det innvilget totalt 37 406 søknader om asyl i Norge, og kommuner bosatte totalt 33 701 flyktninger. Av disse hadde 29 730 kollektiv beskyttelse. Halvparten av flyktningene med behov for internasjonal beskyttelse kommer fra bare tre land: Ukraina, Syria og Afghanistan.

Bosetting i Drammen

Kommunestyret vedtok ved budsjettbehandlingen i desember 2022 at Drammen skulle bosette 360 flyktninger i 2023. Dette ble imidlertid korrigert etter en tilleggsanmodning på 430 fra IMDi i løpet av året. Kommunestyret vedtok da å bosette 400 flyktninger, inklusive 6 enslige mindreårige. I tillegg ble det åpnet opp for å bosette flere enslige mindreårige hvis de kom med følgepersoner.

Drammen Eiendom KF har innleid 86 boliger for framleie, og det ble avsatt 60 av kommunens egne boliger til formålet. Det er også etablert flere bofellesskap for voksne for å utnytte kapasiteten i større boliger.

Det ble bosatt totalt 403 flyktninger i 2023 inklusive 13 enslige mindreårige. I tillegg kom det 16 familiegjenforente til tidligere bosatte flyktninger.

Land	2023	Familiegjenforening	Totalt
Ukraina	286	-	286
Syria	46	-	46
Afghanistan, Eritrea	14	-	14
Tyrkia	17	-	17

Land	2023	Familiegjenforening	Totalt
Kongo	11	-	11
Malaysia, Sudan, Statsløs, El-Salvador, Den sentralafrikanske republikk	16	-	16
Enslige mindreårige Ukraina	7	-	7
Enslige mindreårige Syria, Afghanistan, Eritrea, Sudan	6	-	6
Familiegjenforente fra Afghanistan, Eritrea, Tyrkia, Sudan		16	16
Totalsum	403	16	419

Oppfølging av flyktningene etter bosetting

Kommunen har ett bofellesskap med 6 plasser for enslige mindreårige, driftet av barnevernet. Etter cirka ett års botid flytter beboerne ut, men følges opp av barnevernet inntil de blir 25 år. De fleste ukrainske mindreårige kom med følgepersoner, og oppfølgingsavdelingen følger også opp disse.

I august 2023 ble Fjellheim velkomstbarnehage flyttet til lokaler tilstøtende voksenopplæringen og flyktningetjenesten i Ilebergveien. I tillegg er det opprettet flere velkomstklasser spredt i kommunen, både på barne- og ungdomstrinnet.

Flyktningene skal få tilbud om introduksjonsprogram innen 3 måneder etter bosetting.

Introduksjonsprogrammet består den første tiden i hovedsak av norskundervisning samt relevante temakurs. Det har i løpet av 2023 vært 372 deltakere i program.

Av 152 deltagere som har avsluttet sitt program i 2023 var det 14 som enten reiste hjem, falt fra, eller viste seg å ikke være relevante arbeidssøkere grunnet funksjonsnedsettelse.

Av de resterende 138 gikk 103 over i enten jobb, utdanning eller kvalifiserende tiltak via NAV. De andre hadde i stor grad behov for ytterligere norskkurs, eller hadde behov for å endre tiltaket de var i. Ved overgang til NAV blir oppfølgingen videreført, og de fleste er nå i en eller annen form for relevant aktivitet eller kurstilbud.

I tillegg til å kvalifisere deltagere i introduksjonsprogram har flyktningtjenesten, i samarbeid med andre relevante instanser i kommunen, tett oppfølging og veiledning av deltagerne og deres familier.

Det tverretatlige samarbeidet i kommunen er styrket de siste årene. Det ble i 2022 etablert et operativt tverretatlig team som sikrer dialog på tvers av alle instanser som er i kontakt med flyktningene den første tiden.

Blå Kors Bragernes mottak

Fra september 2022 ble avtalen mellom Blå Kors og UDI endret, og hvor mottaket i tillegg til 60 ordinære plasser fikk 20 tilrettelagte plasser for de med ekstra helseutfordringer. Kommunen har ansvar for å levere helsetjenester til beboere, tilsvarende andre innbyggers rettigheter. Det er kun barn under 18 år som har rett til omsorgstjenester, og barn i grunnskolealder har rett til skoletilbud.

Områdesatsing på Strømsø

Områdesatsing er et virkemiddel for å bedre miljø, boforhold og levekår i et avgrenset geografisk byområde med store levekårsutfordringer. Gjennom Strømsø 2030 samarbeider staten og Drammen kommune om målsettingen om at «flere beboere skal få styrket sine levekår gjennom en varig forbedring av tjenester og nærmiljøkvaliteter». En områdesatsing er en ekstrainsats som skal bidra til å utvikle nye arbeidsformer og metoder for oppgaveløsning, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Den skal ikke erstatte ordinær drift, men på sikt bidra til mer effektive og varige løsninger som er tilpasset behovene i det utvalgte området.

Mange av utviklingstiltakene i 2023 har en forankring i virksomheten Knutepunkt Strømsø. Det er en fordel for flere av prosjektene at virksomheten er tverrfaglig sammensatt og har ansvar i samme lokalmiljø som områdesatsingen er lagt til. Samtidig er det flere utviklingstiltak der andre virksomheter i kommunen, flere forvaltningsnivåer, universitet og kompetansemiljøer, næringsliv eller lag og foreninger er sentrale aktører eller samarbeidspartnere.

Hovedprioriteringene for områdesatsingen i 2023 har vært barn og unge, fysiske og sosiale nærmiljøkvaliteter, kunnskapsutvikling og innbyggerinvolvering. Se årsrapport for Strømsø 2030 for nærmere beskrivelser.

Knutepunkt Strømsø – pilot på tverrfaglig organisering og ledelse

Knutepunkt Strømsø piloterer tverrfaglig organisering og ledelse. Virksomheten består av ansatte fra helsestasjoner, skolehelsetjeneste og familieteam for kommunedelene Strømsø, Fjell og delvis Åskollen, samt PP-tjeneste, kulturtjenester og innbyggertorg for kommunedel Strømsø. Det å organisere forebyggende tjenester til barn og unge sammen med kultur- og innbyggertorg, har vist seg å ha flere positive effekter. Blant annet har det skjedd endringer i hvordan innbyggerne blir møtt av kommunen. Dette innebærer for eksempel:

- økt vekt på medvirkning og involvering, både på individ- og gruppenivå.
- gode strukturer for medvirkning, både i utvikling av lokale tjenester og i stedsutviklingen.
- at tjenester til de som trenger hjelp fra flere tjenester, har blitt mer helhetlige og sammenhengende.
- at både barn, foreldre og lokalmiljø blir møtt med et ressurs- og styrkefokus.
- at innbyggerinitiativ verdsettes og ivaretas i større grad.

Ansatte har fått en felles forståelse av betydningen som relasjoner, tilhørighet, fellesskap og levekår har for innbyggernes livskvalitet og trivsel. Dette gjenspeiles i utformingen av nye tiltak, som for eksempel:

- 5-årsklubben, der barn og foreldre blir kjent med hverandre.
- lokale fritidsaktiviteter før skolestart.
- samspill med sosiale entreprenører, lag og foreninger om flere inkluderingstiltak og arrangementer.

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning

Alle skal med

Tverrfaglig samarbeid rundt barn og elever

Arenasamarbeidet er en etablert struktur for tverrfaglig samarbeid på ulike nivåer i organisasjonen hvor tjenester som møter barn, unge og familier treffes. Arenasamarbeidet ble etablert i januar 2022, med definerte samarbeid knyttet til barnehager og skoler i hver ungdomsskolesone. Gevinsten for innbyggerne er tjenester som kjenner hverandre og som samhandler bedre. Dette bidrar til å forenkle og forkorte veien til gode tjenester der folk bor. Arenasamarbeidet har blitt evaluert i 2023, og på bakgrunn av evalueringen gjennomføres det endringer i strukturen fra 2024. Endringene innebærer blant annet reduksjon i antall soner, og deltakelse fra ledere fra alle tjenester som er representert i samarbeidet. Strukturen ivaretar både tverrfaglig samhandling på systemnivå og samarbeid om enkeltpersoner.

I 2023 har uteteamet hatt søkelys på samarbeid med ungdomsskoler ved å drive oppsøkende arbeid jevnlig på alle ungdomsskolene i Drammen. Erfaringene viser at uteteamets tilstedeværelse på skolene bidrar til å senke terskelen for at både ungdommer og ansatte ved skolene tar kontakt, slik at uteteamet når ut til flere ungdommer.

Trygt og godt skolemiljø

De kommunale skolene i Drammen har en overordnet og felles plan for arbeidet med trygt og godt skolemiljø. Alle skolene lagde i 2023 en lokal plan med forebyggende tiltak på egen skole og jobbet med egne rutiner for et trygt skolemiljø. Læringsstøttende team består av to rådgivere som har trygt og godt skolemiljø som sin kjernekompetanse, og har gjennom hele året støttet og veiledet skolene både på systemnivå og i enkeltsaker eller i arbeid på hele klassetrinn. PP-tjenesten har i 2023 samarbeidet med lærere og skolelederne i utviklingsarbeid om hva som fremmer god klasseledelse og elevens læring, og hva som forebygger mobbing og negativ atferd.

Drammen kommune har også søkt om statlige midler til å opprette LOS-stillinger på ungdomsskolene, og fikk i 2023 innvilget LOS-midler til syv ungdomsskoler med 50 prosent stilling. De statlige midlene er gitt for tre år. Programområdet skole finansierer i tillegg opp de syv stillingene til hele årsverk, og dette tiltaket vil derfor være prioritert de neste årene. En LOS er en ansatt på skolen som har i oppgave å veilede, støtte og hjelpe elevene, og sørge for at de kommer på skolen og har det trygt og godt. Målet med tiltaket er å bedre ungdommens generelle skolesituasjon, og å jobbe forebyggende knyttet til de elevene som er i ferd med å utvikle et høyt skolefravær.

Status ved utgangen av 2023 er at nesten alle barneskolene nå har en sosialfaglig stilling, og det er knyttet positive forventninger til at dette skal bidra til et trygt og godt skolemiljø. Styrking av sosialfaglige stillinger bidrar til at elevene får flere og nære voksne på skolen. De sosialfaglige medarbeiderne kan støtte elevene i å forstå og mestre sosiale og psykososiale relasjoner, og hjelpe til med å skape struktur i skolehverdagen.

Riktig kompetanse til rett tid

I 2023 begynte et prosjekt for riktig kompetanse til rett tid. Målet er at alle ansatte i barnehager og skoler har riktig og godkjent kompetanse, og at antall ufaglærte synker hvert år. Prosjektet skal blant annet utvikle strategi for kompetanseheving for alle yrkesgrupper, for rekruttering og for oppfølging av nyutdannede og nytilsatte. Arbeidet er godt i gang og videreføres til 2024. Drammensskolen er kjent for å ha god oppfølging av nytilsatte pedagoger, der den nyutdannede får veileder på egen skole og deltar i nettverk med andre nyutdannede de to første årene i jobb.

Trygg og sterk hele livet

Samarbeid med frivilligheten i lokalmiljøet

Det ble i 2023 etablert flere samarbeidsavtaler og arenaer for samarbeid mellom frivilligheten og kommunens lavterskeltjenester. Se omtale under fellessatsingen «på lag med frivilligheten». Skolene samarbeider med lag og foreninger om aktive lokalsamfunn.

Leken skal være sentral

Leken er den viktigste kilden til læring og utvikling for barn under skolealder. Leken har en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi anerkjennes. De ansatte i barnehagen har dette året videreutviklet kompetansen på barns lek og gode lekemiljøer, og det er etablert en digital ressurside. Leken har fått forsterket plass også i grunnskolen i løpet av 2023. Mange av skolene innreder klasserommene til de yngste trinnene for å tilrettelegge for lek. Gjennom leken utvikler barn blant annet motoriske ferdigheter, sosioemosjonell kompetanse og språkkompetanse.

Tiltaket vil framover være en del av den ordinære driften, og er derfor ikke videreført som et eget utviklingstiltak i i handlings- og økonomiplanen 2024–2027.

Oppvekstreformen

Målet med oppvekstreformen er å styrke kommunens arbeid med tidlig innsats og forebygging, og at hjelpen skal bli bedre tilpasset barns og familiers behov. Målene er godt forankret i tjenestene, og det er søkelys på tverrfaglig samarbeid. Tiltakene i handlingsplanen om å utvikle et kompetanseprogram og en handlingsveileder er i oppstartsfasen. Kommunen har også de siste årene startet opp eller forsterket flere tiltak som skal bidra til å nå målet om forebygging og tidlig innsats.

Barnevernstjenesten bidrar til det forebyggende arbeidet i kommunen på en ny måte gjennom prosjektet «Barnevernfaglig eksternt ressursteam» (BERT). Utgangspunktet for prosjektet er oppvekstreformens mål om å styrke grunntjenestene, og BERT har i år samarbeidet tett med utvalgte skoler og barnehager med rådgivning og veiledning på system- og individnivå. Tilbakemeldingene fra skoler og barnehager har vært svært gode og en av suksessfaktorene har vært BERTs tilgjengelighet og fysiske tilstedeværelse på skoler og i barnehager. Prosjektet ble avsluttet i 2023, og fra 2024 går BERT over i ordinær drift.

Familieteamene har i 2023 prioritert å tilby kurs i foreldreveiledning for foresatte og ansatte i barnehager og skoler. Målet er å styrke foreldre i foreldrerollen, og bidra til godt samspill mellom voksne og barn.

Kommunen tilbyr behandlingstilbudet Parent Management Training Oregon (PMTO) for å finne løsninger på lavest mulig nivå. Målgruppen for behandlingen er barn med atferdsvansker eller som står i fare for å utvikle det. Behandlingstilbudet handler om å lære foreldre nye og bedre verktøy for å få til et bedre samarbeid med barnet, slik at barnet får det bedre. Tilbudet er styrket fra 2023, med flere terapeuter under utdanning.

Enkelte barn og unge har behov for mer omfattende tiltak. Kommunen tilbyr Flexible Assertive Community Treatment (FACT ung). Kjernegruppen er unge i alderen 12-18 år med psykiske helseutfordringer, rusutfordringer, ofte i kombinasjon med oppfølging fra barnevernet. Tilbudet består av et tverrfaglig sammensatt team og er et forpliktende samarbeid mellom kommunen og spesialisthelsetjeneste. I 2023 ble teamet utvidet med to stillinger fra spesialisthelsetjenesten. Satsingen i kommunen ses i sammenheng med oppvekstreformen. Med tiltaket får ungdom som ofte utfordrer hjelpeapparatet og politi tilpasset, fleksibel og tverrfaglig hjelp på sin egen arena - både hjemme og på skolen.

Gode overganger i livets faser

Rutiner for gode overganger

I 2023 begynte arbeidet med å kartlegge og få på plass rutiner for gode overganger. Ett av målene er at tjenestene skal samarbeide godt på tvers i overgangen fra hjem til barnehage, fra barnehage til skole og skolefritidsordning, og fra grunnskolen til videregående opplæring. I 2023 ga foresatte og elever innspill til arbeidet gjennom arenaen for medvirkning «Sammen om Drammensskolen». Tiltaket videreføres til 2024.

Guttas Campus

Sommeren 2023 startet prosjektet «Guttas Campus» opp. Dette er et tiltak som retter seg direkte mot en av de fire hovedprioriteringene i handlingsdelen - unge som står i fare for å stå utenfor ordinært arbeid eller utdanning. Tiltaket er et mentorprogram for elever på ungdomstrinnet som står i fare for å ikke fullføre videregående opplæring, med mål om at flere fullfører. Deltakere på campusen i 2023 skal starte på videregående skole i 2024, og effekt av tiltaket kan måles når elevene har gått ut av grunnskolen. Tiltaket vil fra 2024 være en del av den ordinære driften i grunnskolen.

Lek, læring, skaperglede og mestringstro

Prioritere videreutdanning i de grunnleggende ferdighetene

Den statlige ordningen for videreutdanning gir pedagoger mulighet til å søke kompetanseheving i mange fag. Drammen kommune har lang tradisjon for å prioritere pedagoger til videreutdanning, og innvilger de søknadene som skolene selv vurderer at de har kapasitet til å innvilge. De siste årene har det blitt prioritert å innvilge søknader i fagene norsk, matematikk, engelsk, spesialundervisning og særskilt språkopplæring.

Fagfornyelsen

Alle skolene arbeider etter de nye læreplanene fra 2020. Skolene har jobbet systematisk med å sette seg inn i nye planer og endre arbeidsmåter, også i 2023. I år har skolene startet arbeidet med prinsippene for samarbeidslæring og for å gjøre undervisningen praktisk, relevant, utfordrende, variert og aktiv for alle elevene.

PP-tjenesten har samarbeidet med skolene om å se på hvordan nye læreplaner kan bidra til at elevene får et større læringsutbytte. De tverrfaglige temaene, kjerneelementene i fagene og overordnet del i fagfornyelsen åpner for at elevene skal få jobbe mer praktisk. Noen skoler har dette året ominnredet klasserommene for de eldste elevene med annen møblering og organisering. Dette er gjort for å gi elevene muligheter for å arbeide på andre og nye måter.

Alle elevene på ett trinn på ungdomsskolen besøkte Utøya og demokrativerkstedet der i 2023. Dette tiltaket er kommet i gang som følge av ny læreplan og det tverrfaglige temaet «Demokrati og medvirkning». På demokrativerkstedet var temaet hva demokratiet betyr for hver enkelt, og hvordan alle kan bidra til å verne om det. På demokrativerkstedet diskuterte man også at det var viktig å stå for egne valg, og respektere at andre ikke er lik og mener det samme som en selv. Dette tiltaket vil fra 2024 inngå i ordinær drift og være en årlig aktivitet på ungdomstrinnet.

Fysisk tilgang til bibliotek og litteratur på flere språk

Skolebibliotekprosjektet er et samarbeid mellom folkebiblioteket og grunnskolen. Prosjektet har fått midler fra Utdanningsdirektoratet til skolebibliotek og lesestimulering. I år har folkebiblioteket bidratt inn i prosjektet med en inspirasjonsbibliotekar, som støtter skolene i arbeidet med lesing og litteratur og er et bindeledd mellom folkebiblioteket og skolene. Prosjektet startet høsten 2022 med ti deltagende skoler, og har i løpet av 2023 økt til 20 skoler. Samarbeidet er svært vellykket, og det er ønske om å utvide samarbeidet slik at alle grunnskolene i kommunen kan få delta. Prosjektet videreføres til 2024, der det planlegges for flere spennende aktiviteter.

Skole har i år brukt midler til inventar og utstyr til å ruste opp skolebibliotekene og fornye mediesamlingen. Mange av skolebibliotekene har fått et løft det siste året. Skolene har fått låne litteratur på andre språk fra folkebibliotekene. I tillegg har noen skoler hatt økonomi til å kjøpe inn noe litteratur på flere språk selv.

Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg

Bo i eget hjem hele livet

At innbyggerne skal kunne bo i eget hjem hele livet, selv om helsetilstanden endrer seg, er en sentral målsetting for helse-, sosial- og omsorgstjenestene. Kommunens innsats innenfor dette området omfatter en rekke tiltak utover tiltakene i handlingsplanen.

Bygg med helse- og omsorgsformål - planer for utbygging og sluttbehandling av helhetlig strategi ble vedtatt i kommunestyret i juni 2023. I strategien legges det opp til bygging av ett sykehjem og for øvrig bygge boliger der det er behov for økt kapasitet på heldøgns omsorg og bolig med bemanning. Strategien bygger opp under hovedmålet som er å sikre tilstrekkelig kapasitet på tilbud innen heldøgns omsorg, både institusjonsplasser og tilpassede boligkonsepter med og uten døgnbemanning, gitt den demografiske utviklingen fram mot 2032. Strategien har som utgangspunkt at innbyggerne skal kunne mestre eget liv mest mulig selvstendig, i større grad ta ansvar for å tilpasse egen bolig og at fremtidens omsorgsbehov bør løses uten at antall institusjonsplasser og omsorgsboliger med heldøgnsbemanning økes i vesentlig grad.

Prosjekt- Videreutvikling av tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne har hatt mye fokus i 2023. Et av hovedområdene i prosjektet har vært å utvikle nye boformer, i tillegg til de tradisjonelle bofellesskapene. De nye boformene vil i større grad kunne tilpasses den enkeltes individuelle behov og potensial for egenmestring i eget hjem. Velferdsteknologi og digitale virkemidler vil også være en viktig del av tilbudet i de nye boformene.

Helse- og omsorgstjenestene har i 2023 arbeidet med fremtidsrettet tjenestetildeling, som er et prosjekt som har som mål at innbyggernes fremtidige behov skal sikres på en kostnadseffektiv måte og at kommunens tjenestetilbud i større grad skal tilpasses kommunens økonomiske rammer og tilgang på helsepersonell. Dette inkluderer at brukerne involveres i enda større grad, slik at de kan ta større ansvar for eget liv. I prosjektet er det utviklet en felles innsatstrapp som viser kommunens tjenester på ulike nivå, fra universelle tjenester til spesialiserte institusjonstjenester. I tillegg arbeides det med saksbehandling og beslutningsprosesser, digitale løsninger og kontinuerlig forbedring av kommunens praksis for tildeling av tjenester.

Tjenestene har i 2023 tatt i bruk ulike verktøy som film og refleksjonskort til bruk i møter med og mellom ansatte, og plakater og brosjyrer som skal være til støtte for ansatte i møter med bruker og pårørende. Disse verktøyene bidrar til en felles historiefortelling og felles språk om demografiutviklingen og endringer i samfunnet. Verktøyene er en god støtte i arbeidet med målsettingen om at flere innbyggere skal bo i eget hjem hele livet.

Inkludere alle i arbeid og aktivitet

Flere av kommunens satsinger og prioriteringer har søkelys på at økt sysselsetting er viktig for utjevning av sosiale forskjeller, å motvirke utenforskap og få til god inkludering. Arbeidsgivere i offentlig og privat sektor kan sammen med kommunen finne kreative og nye løsninger som kan føre til at flere kommer i arbeid. Dette krever tett og langsiktig samarbeid. Våren 2023 ble det lagt frem politisk sak om oppstart av langsiktig samarbeid for å skape flere arbeidsplasser.

Samarbeid med frivilligheten og anskaffelser er områder der det er viktig å se de ulike prioriteringene i sammenheng. I 2023 har kommunen inngått 6 samarbeidsavtaler med ideelle organisasjoner og frivillige lag og foreninger innen området helse, sosial og omsorg. Formålet er å stimulere til og fremme samfunnsdeltakelse, fellesskap, tillit og tilhørighet i lokalsamfunn og/eller motvirke inaktivitet og ensomhet blant eldre hjemmeboende i Drammen.

I 2023 har psykisk helse- og rusarbeid hatt en omfattende prosess i tjenestene innen psykisk helse og avhengighet for å kunne satse enda mer på arbeid og aktivitet. Denne prosessen er rettet mot å møte dagens og fremtidige forventninger til slike tjenester. Programområdet har involvert et bredt spekter av aktører i prosessen, inkludert brukere, medarbeidere, tillitsvalgte, verneombud og ledere.

Brukermedvirkning

Våren 2023 ble det lagt fram sak om status for etablering av brukerråd i virksomhetene. Mange virksomheter er godt i gang med å etablere brukerråd og noen har også hatt fungerende brukerråd over tid. Det gjenstår fremdeles noe arbeid før brukerråd er på plass i alle tjenesteområder.

Høsten 2023 ble det gjennomført en undersøkelse av pårørendes erfaringer med helse- og omsorgstjenestene. Med bakgrunn i politisk vedtak, var det pårørende til personer med demens i sykehjem og boliger med heldøgns omsorg som fikk tilsendt undersøkelsen. Resultatene fra undersøkelsen er klare i starten av 2024.

Prosjekt - Videreutvikling av tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne har lagt særlig vekt på medvirkning fra brukere og pårørende. Det er avholdt flere møter med pårørende, der det kom verdifulle innspill som preger valg av løsninger i de nye boformene.

Rett bruk av kompetanse

Å sikre optimal og rett bruk av kompetanse har vært et satsingsområde i 2023. Helsepersonellkomisjonens NOU Tid for handling understreker viktigheten av riktig oppgavedeling for å kunne møte innbyggernes behov framover når det blir flere eldre og andre med behov, samtidig som den relative andelen i yrkesaktiv alder går ned.

I 2023 er det etablert sykepleierteam og fagteam som arbeider kommuneovergripende for å kunne bruke kompetansen i hele kommunen. Sykepleierteamet startet opp sommeren 2023, med full oppstart i september. Teamet bistår alle hjemmetjenestens avdelinger, med en rekke ulike oppgaver. Sykepleierteamet har det sykepleiefaglige ansvaret i avdelinger som ikke har sykepleier på vakt i egen avdeling, og sikrer sykepleiefaglig kompetanse til tjenesten, både dag og kveld gjennom hele uken. Fagteamet har spesialiserte oppgaver overfor hjemmeboende innbyggere. Fagteamet består av kreftkoordinator, hukommelsesteamet og allmennsykepleiere.

Mange av tiltakene i handlingsdelen for helse, sosial og omsorg tar mer enn ett år å gjennomføre. De fleste tiltakene er derfor videreført i handlings- og økonomiplanen for 2024-2027.

Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet

Kunst og kultur hele livet

Drammen kommunens kunst- og kulturtilbud er av stor betydning for innbyggernes livskvalitet, deltagelse og for å bringe mennesker sammen. Kunst- og kulturfeltet styrker yringsmangfoldet og er en viktig arena for å fremme refleksjon og kritisk tenkning. De kommunale tjenestene kan ikke alene nå målene om et levende og variert kultur- og aktivitetstilbud for alle aldersgrupper i hele Drammen. Det forutsetter tilrettelegging for og samarbeid med både det profesjonelle feltet og med frivillig sektor.

Aktivitets- og formidlingsarenaer

Bibliotekene formidler og tilgjengeliggjør litteratur og inspirerer til leselyst. Samtidig samarbeider de i stort omfang med frivillig sektor om aktiviteter, arrangementer og læringsarenaer. Dette er godt integrert i driften. Samarbeidet med frivillig sektor bidrar både til en aktiv og levende frivillighet i kommunen, samtidig som det både gir flere og mer varierte tilbud til innbyggerne.

Bibliotekene har hatt en økning i antall frammøtte på samtale-, debatt- og kulturarrangementer, fra 6 408 i 2022 til 11 146 i 2023. Antall arrangementer har økt 278 til 365, og 156 av disse var for barn og unge. Biblioteket satser også fremover på arrangementer og aktiviteter.

Lokalbibliotekene opplever en økning i bruk, særlig av barn og unge der bibliotekene ligger nær skoler, som i Svelvik og på Fjell. Fjell bibliotek ble høsten 2023 etablert som et familiebibliotek, hvor barn, unge og deres familier ble prioritert, hva gjelder lokaler, mediasamling og andre ressurser. Biblioteket samarbeider tett med fritidstilbudet Neon og andre om fritidstilbud for barn og unge på Fjell. Dette møter behovet for lavterskel tilbud etter skoletid i nærmiljøet.

Skolebibliotekprosjektet er et felles prosjekt i samarbeid mellom folkebiblioteket og grunnskolen. Dette står omtalt under hovedutvalget for oppvekst og utdanning.

Opprettelse av en ny ungdomsavdeling ved Drammen bibliotek vil være et tilskudd til lavterskel kulturar arenaer for ungdom, også for gruppen mellom 18 og 25 år. I 2023 har det vært gjennomført medvirkning og involvering av ungdommer i planleggingen. Ungdomsavdelingen åpner i 2024.

Kulturskolen har etablert keramikk-kurs for voksne og pensjonister i Kulturskolens lokaler på Union Scene på dagtid. Det er god påmelding til kurset og det videreføres kommende skoleår. Kurs for voksne og pensjonister på dagtid anses som et utviklingsområde for Kulturskolen.

Kulturskolesatellittene hadde sitt første fulle driftsår i 2023. Kulturskolesatellittene er en omfattende satsing på breddeprogram i Kulturskolen, et lavterskeltilbud og en introduksjon til Kulturskolen som skjer i lokalmiljøet der hvor barna bor og går på skolen. Tilbudet har blitt godt tatt imot på skolene og i lokalmiljøet.

Formidling av kulturarv

Det har i 2023 vært arbeidet systematisk med aktiv formidling av kulturarv med en rekke aktiviteter.

- Det er etablert nettverk for de syv historielagene i Drammen
- Det er arrangert temakvelder på biblioteket i samarbeid med historielagene.
- Kulturminnedagene er gjennomført.
- Vandring og kulturminner er lagt ut på Digitalt Museum.
- Pilegrimsleden gjennom Drammen er ferdig merket.
- Rapporten om arkeologiske undersøkelser av taternes arkeologi er ferdigstilt.
- Fossekleiva Kultursenters program inneholder en rekke målgruppeorienterte formidlingsopplegg, som blant annet «Torsda'n på Berger» og «KunstRom - barnehagebarnas eget kunstprosjekt».
- Det er gitt tilskudd til ulike formidlere av Drammens historie.

Historiske Strømsø en viktig del av møteplassutviklingen i bydelen, med byvandring, temamøte for flyktninger og arrangement med lokale forfattere.

Det er flere aktører som har byvandring i Drammen. Drammen kommune er ikke i mål med å etablere tilbud om byvandring som en del av tjenestetilbudet i kommunedelene. Det er kartlagt hvilke tilbud som finnes i dag, og det skal videre i 2024 arbeides med hvordan kommunen skal tilrettelegge for, og samarbeide med, lokale ildsjeler om byvandring i kommunedelene.

Formidling av kulturarv jobbes det videre med i 2024.

Medvirkning og innbyggerinvolvering

Medvirkning og innbyggerinvolvering er av stor betydning for at kommunens kulturtilbud skal treffe innbyggernes ønsker og behov. Innbyggere har medvirket til tilbud og tjenester på en rekke områder. Som eksempler kan nevnes:

- Ungdom har medvirket til utformingen av den nye ungdomsavdelingen på Drammen bibliotek.
- Ved Fossekleiva kultursenter har barn og unge i stor grad medvirket til aktiviteter og tilbud, for eksempel NonStopp – et ukentlig kunst- og kulturtilbud til barn mellom 8 og 12 år.
- Barn og unge har kommet med innspill til hvilket utstyr som skal være i BUA utlåssentraler.
- Det er tett kontakt med barn og unge i utviklingen av tilbudet i Ung kultur. Som følge av denne dialogen med barn og unge er det etablert gamingrom både på Ungdomskulturhusene G60 på Grønland og "Down under" i Mjøndalen.
- Workshop med historielagene for innspill til nytt opplevelseskart for Drammen.

Det har også kommet inn innbyggerinnspill utenom de arrangerte medvirkningsarenaene, som har bidratt til å justere tjenester og tilbud. Som eksempler kan nevnes kursing i fremtidsfullmakt ved alle knutepunkt, og jevnlig tilstedeværelse med kommuneinfo på Berger.

Variasjon i bredde og kulturarenaer

Tilgang på lokaler og arenaer er av stor betydning for at innbyggere og frivillig sektor kan igangsette aktiviteter og møteplasser som kommer andre til gode. Det satses i dag og fremover på å tilby arenaer for ulike formål, produksjon, øving og visning som er formålstjenlige for både de profesjonelle aktørene og fritidskulturlivet.

For kulturlivet er det behov for øvingsrom, lagerrom, rom for egenorganisert virksomhet, scener og større saler for scenekunst og produksjon som er på et prisnivå som kulturlivet har mulighet til å klare. Kommunen skal se på frivillighetens kår og muligheter innenfor dagens betingelser, men det skal også ses på alternative løsninger. Arbeidet startet opp i slutten av i 2023, og det arbeides videre med dette inn i 2024.

Tilgjengeliggjøring av lokaler for organisert og uorganisert aktivitet er igangsatt og omtalt under «På lag med frivilligheten»

Regionsenter for kultur

Drammens ambisjon er å bli et regionsenter for kultur. For å nå dette målet er det viktig å utvikle Kulturytring og andre møteplasser for kulturaktører, -institusjoner og -næringen.

Kulturytring gikk av stabelen i juni 2023. Gjennom tre festivaldager ble kunst og kultur satt på dagsorden, med over 170 arrangementer fra 140 arrangører fra hele Norge. Gjennom et bredt samarbeid med en rekke aktører har Kulturytring bidratt til å styrke Drammens posisjon som regionsenter for kultur.

For å bli regionsenter for kultur må kommunen arbeide for at det blir produsert attraktiv kunst og kultur som trekker både publikum og utøvere til Drammen. Blant annet er følgende prioritert i 2023:

- Drammen kommune og Drammen kulturråd har gått sammen om å etablere et samarbeidsforum for profesjonelle kulturaktører og kulturinstitusjoner. Kulturrådet vil lede prosessen videre, i samarbeid med Drammen kommune. Målet er at et samarbeidsforum vil kunne være med på å styrke profesjonelle kulturaktørers og kulturinstitusjonenes mulighet til å satse og virke i Drammen.
- Det er tett kontakt med det profesjonelle kunstfeltet for å sikre høy kvalitet og tilgjengelighet, samt å gjøre det attraktivt å være kunstner i Drammen. Samarbeid med kulturinstitusjonene og regionsentrene som Drammen er vertskommune for, er av stor betydning for å lykkes. Samtidig bidrar det til økt tilfang av kulturopplevelser for innbyggerne.
- Det er gitt støtte til nyetablering av kulturarenaer.

Kunst i offentlige rom

Kunst i offentlig rom styrker de fysiske og visuelle kvalitetene i by- og stedsutvikling, og bidrar til stedenes identitet og særpreg.

I 2023 er det arbeidet med retningslinjer for kunst i offentlige rom; kommunale nybygg, rehabilitering, samt utviklingsprosjekter i park og uterom. Retningslinjene skal behandles politisk våren 2024.

Det er lagt ned et stort arbeid med å registrere all kunst i kommunens eie i en kunstdatabase. Det er også etablert og iverksatt en håndbok for eierskap og ansvar for forvaltning av kunst i kommunens eie.

Kommunen har et utstrakt samarbeid med det profesjonelle kunstfeltet, og med regionalt kompetansesenter. Som eksempler kan nevnes:

- Drammen kommune er med i interkommunalt fagnettverk for kunst i offentlig rom, og dette nettverket arrangerte to seminarer under Kulturytring 2023.
- Drammen kommune arrangerte i samarbeid med Norsk Billedhoggerforening den årlige sommerutstillingen «Skulpturer i Svelvik».
- Kommunens tilskuddsordning til profesjonelle aktører har bidratt til midlertidige kunstprosjekter i by- og uterom.
- Den årlige figurteaterfestivalen på Fossekleiva kultursenter ble arrangert høsten 23, med stort internasjonalt scenekunstprogram. Alle forestillinger ble utsolgt.

Idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv

Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv bidrar til glede, mestring, sosial tilhørighet og deltagelse. Idrett og fysisk aktivitet er viktig for folkehelse og en sunn befolkning gir helsegevinster. Kommunen skal tilrettelegge for fysisk aktivitet for kommunens innbyggere gjennom hele livet. Som et viktig verktøy i dette arbeidet ble Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023–2030 vedtatt av kommunestyret 14. juni 2023.

Anlegg

Drammen kommune har inngått avtale med Strømsgodset IF om drift av anlegg på Gulskogen arena. Avtalen gjelder fra november 2023. Dette er en oppfølging av tiltak for offentlig-privat samarbeid i Temaplan for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv 2023–2030.

Det er gjort organisatoriske grep i Drammenshallen som frigjør kapasitet i andre haller. I 2023 ble det åpnet for bruk av klister på samtlige baner i Drammenshallen. Det gjør at de som bruker klister, som eksempelvis DHK, kan benytte seg av alle banene i Drammenshallen for trening, og derfor ikke må benytte seg av treningstid i andre haller. Selv om dette medfører noe økt vedlikehold/rengjøring i Drammenshallen, vil det gi flere lokale lag muligheter til å bruke sine nærområder til trening. Tidligere har lag fra kommunedelene måttet reise inn til Drammenshallen.

Det er for øvrig stor etterspørsel på treningstid i kommunen. Det er krevende å tilby godt og variert idrettstilbud til alle på grunn av mangel på anlegg.

I 2023 ble det gjort omfattende reparasjoner på banedekket på Gulskogen Arena, noe som gir gode forhold for toppfotballen. At Strømsgodset toppfotball nå kan trene på Gulskogen Arena har mye å si for både lokalmiljøet på Gulskogen og for rekrutteringen til breddefotballen.

Nøstedhallen skatepark

I 2023 ble det vedtatt at Drammen kommune skal inngå en langsiktig leieavtale på 10 år, med opsjon på ytterligere 5 pluss 5 år, for leie av lokaler til Nøstedhallen skatepark på Nøsted brygge i Svelvikveien. Det vil også bli gjennomført nødvendige oppgraderinger av hallen. Den skal være ferdig oppgradert til 01.01.26. Dette vil sikre forutsigbarhet og videre drift av et viktig aktivitetstilbud for barn og unge i Drammen.

I 2023 ble det gjennomført aktivitetstilbud i Nøstedhallen skatepark som en del av programmet for den kulturelle skolesekken (DKS). To klassetrinn i Drammensskolen (7. og 10. trinn) fikk dette tilbudet i 2023, og dette medførte at 2 500 barn og unge besøkte Nøstedhallen skatepark på dagtid. Tilbudet bidrar til at barn og ung er aktive og det genererer besøk til Nøstedhallen skatepark utenfor skoletid.

Natur

Steinkjerringa er en steinfigur som står utenfor en hytte med samme navn, i nærheten av markadestinisjonen Tverken. Drammen kommune kjøpte hytta i 2015 for å sikre allmennheten tilgang til området. Dette er et populært område for tur- og rekreasjon. Hytta har vært i svært dårlig forfatning. I 2023 ble hytta revet og det er opparbeidet rasteplass på stedet.

Dryppsonhogst har blitt prioritert, noe som på sikt gir bedre forhold for å lage skiløyper.

Videreutvikling av nærutvalgene

Drammen kommune har ti nærutvalg, ett i hver kommunedel. Nærutvalgene skal være en gjensidig informasjon- og kontaktarena mellom lokalmiljøene og folkevalgte.

Erfaringer gjennom 2023 viser at det er stor aktivitet i mange av nærutvalgene. Lokalsamfunnenes muligheter, utfordringer og behov er ulike, og det gjenspeiles også i hvilke saker nærutvalgene velger å engasjere seg i. Noen saker løser nærutvalget selv eller i samarbeid med aktører i lokalmiljøet. I andre saker er nærutvalgene i dialog med kommunens tjenester om temaer som er viktig for lokalmiljøet, og der nærutvalget ønsker et samarbeid med tjenestene. Nærutvalgene er også i direkte dialog med politikere i saker der det er relevant. Nærutvalgene har benyttet sin mulighet for taletid i hovedutvalg, formannskap og kommunestyre flere ganger i løpet av 2023, de har sendt innspill til handlings- og økonomiplan og flere nærutvalg har tatt direkte kontakt med politikere i et hovedutvalg for å påvirke konkrete saker.

Nærutvalgsordningen evalueres og justeres årlig basert på erfaringer. Det vil våren 2024 gjennomføres en prosess der nærutvalgsledere/nesteleder, gruppeledere og deler av administrasjonen diskuterer nærutvalgsordningen videre.

Lokale tilskuddordninger

Arbeidet med utvikling av nærmiljøene skal preges av reell medvirkning fra innbyggerne. Gjennom ordningen med lokale tilskuddsmidler, administrert av nærutvalget, får innbyggerne selv mulighet til å velge hvilke tiltak og aktiviteter som skal prioriteres i deres lokalmiljø. Nærutvalgene har i 2023 delt ut 0,5 millioner kroner til rundt 40 ulike aktiviteter og tiltak i lokalmiljøene.

Styrke den lokaldemokratiske kompetansen hos ansatte

I 2023 ble det etablert et tverrfaglig nettverk for involvering og medvirkning i kommunen, som skal bistå ledere og ansatte i å lykkes med involvering- og medvirkningsarbeidet, samt bidra til å holde vedvarende fokus på temaet. Gjennom nettverket er det lagt til rette for læring, refleksjon og deling av praksis rundt innbyggerinvolvering. Nettverket vil fortsette i 2024 med fokus på å bygge kultur for innbyggerinvolvering i tjenestene.

Digitalisering (lokaldemokratisk verktøykasse)

Digital kommunikasjon og samhandling gir nye muligheter for både planlegging, gjennomføring og deling av innsikt fra ulike involverings- og medvirkningsaktiviteter. Gjennom 2023 er det jobbet med å utvikle og teste digitalt planleggingsverktøy for ansatte og digital medvirkningsløsning for innbyggere. Dette er gjort i et samarbeid med flere norske kommuner og kommunenes sentralforbund (KS). Digital demokratisk innovasjon er spennende, men erfaringer viser at dette er et utviklingsarbeid som tar tid.

Samarbeid mellom forskning og praksis

Drammen kommunes ambisjoner knyttet til deltakende innbyggere har vakt interesse i forskningsmiljøene. Det at forskningsmiljøer og kommunen kan samarbeide om å utforske demokratisk innovasjon er av stor verdi. Eksempelvis kan nevnes to forskningsprosjekter der Drammen er med som samarbeidspartner:

«Demokratiske innovasjoner og responsive politikere» (DEMRE) undersøker hva slags typer innbyggerkontakt og innbyggermedvirkning lokalpolitikere opplever som nyttig (eller unyttig) og hvordan ordninger for medvirkning bør designes for å kunne hjelpe lokalpolitikere i rollen som folkevalgt. Prosjektet skal gå over fire år og hadde oppstart i mars 2023. Hovedfokus i 2023 har vært å samle innsikt gjennom intervjuer og spørreundersøkelser av folkevalgte og deler av administrasjonen. I 2024 vil det jobbes videre med å videreutvikle og teste tiltak/arenaer for innbyggerinvolvering som folkevalgte kan ha nytte av.

«Conflict in Transformation» (CONTRA) undersøker hvordan eventuelle interessekonflikter håndteres i by- og stedsutvikling, og hvordan teaterbaserte metoder kan tilby nye måter å håndtere interessekonflikter og konflikter på. Dette er et EU-prosjekt der Drammen kommune er med som eneste norske by. I 2023 ble Bragernes ByLab gjennomført med fremtidig utvikling av den gamle sykehustomten som case. Folk med ulike meninger ble satt sammen, de deltok i en felles prosess, som resulterte i en større forståelse for hverandres perspektiver. Erfaringene fra prosjektet med å skape arenaer for konstruktiv konflikt kan være relevant å utforske videre i 2024, også innenfor andre tjenesteområder der interessekonfliktene er store.

Hovedutvalg for tekniske tjenester

Hovedutvalg for tekniske tjenester har ansvar for arealplanlegging og infrastruktur som er grunnleggende for velfungerende og bærekraftige lokalsamfunn. I dette ligger også et betydelig bidrag til at de fysiske omgivelsene våre er helsefremmende og trygge.

Godt drikkevann og trygg vannforsyning

Drammen har ambisjoner om å bli Norges grønneste kommune, der ren luft, rent vann og reduksjon av klimagasser er sentrale tema. Vannressursene skal tas vare på ved å verne drikkevannet og redusere forurensing i landbruket. I 2023 er det prioritert å innarbeide hensynssoner for å verne drikkevannskildene i utkastet til kommuneplanens arealdel. Arealdelen er fortsatt under arbeid.

Ren natur og godt vannmiljø

For å sikre ren natur og godt vannmiljø har Drammen kommune innsats på flere områder.

Ren Drammensfjord

Arbeidet med overvåking av forurenset sjøbunn i Drammensfjorden i samarbeid med Lier kommune har pågått gjennom 2023. Prosjektet er i hovedsak finansiert av Miljødirektoratet som dekker 50 prosent stilling til prosjektledelse i hver av kommunene og 75 prosent av driftsbudsjettet. Grunnet stor arbeidsmengde har Drammen i 2023 brukt 33 prosent av et årsverk på oppdraget. Våren 2023 ble det vedtatt nytt mandat og mål for arbeidet. Prosjektet har fått ny grafisk profil og det har vært søkelys på ekstern kommunikasjon ved blant annet representasjon ved Lierdagene og Elvefestivalen, og åpent informasjonsmøte på Drammen bibliotek, i samarbeid med vannområde Drammenselva og Lierelva. Det er videre gjennomført anbud for utarbeidelse av nytt overvåkingsprogram som legger grunnlag for kartlegging og overvåking i kommende år.

Vannområde Drammenselva

Drammen deltar i det interkommunale samarbeidet «Vannområde Drammenselva» for å oppnå god kjemisk og økologisk vannkvalitet i Drammenselva, Drammensfjorden, innsjøer og sidebekker. Samarbeidet omfatter 8 kommuner og ble konstituert høsten 2022. Drammen er vertskommune, og ordfører i Drammen leder styringsgruppen. Kommunene bidrar økonomisk etter innbyggertall. I tillegg mottar samarbeidet midler fra Statsforvalteren og fylkeskommunen.

I 2023 ble det tilsatt vannområdeleder og det er opprettet egne faggrupper som jobber med kunnskapsgrunnlag og tiltak innen miljø/økologi, landbruk og avløp. Vannområdet gjennomfører blant annet felles prøvetaking av vassdrag for å klassifisere vannforekomster etter vannforskriften. Tørke og flom har tidvis skapt noen problemer for dette arbeidet.

Det er gjennomført informasjonsmøte i samarbeid med vannområde Lierelva og overvåkingsprosjektet Ren Drammensfjord, der Drammensfjorden var tema. 29.-30. april skal det gjennomføres en større konferanse for hele Drammensvassdraget.

Mile

I samarbeid med RfD arbeider Drammen kommune med etterdrift av det nedlagte avfallsdeponiet i Mjøndalen, hvor kommunen dekker kostnader for husholdningsavfall og RfD dekker kostnader for næringsavfall. Anlegget omfatter deponiområdet, et pumpehus og sedimenteringsdam for håndtering av sigevann, samt et anlegg for deponigass (metan). I 2023 er hogst på deponiområdet ferdigstilt, og arealet er skjøttet for å bekjempe fremmede arter. Overvåking av sigevann er gjennomført, inkludert et 5-årig utvidet prøvetakingsprogram. I tillegg er eltavler/automasjon i pumpehuset skiftet ut. Utskifting av pumper i pumpehuset planlegges.

Snødeponier

I 2023 er det etablert snødeponi i Svelvik, og snødeponi i Mjøndalen ferdigstilles i 2024. Arbeidet med å finne lokasjon for fast snødeponi i Drammen sentrum pågår. Dette vil kunne erstatte dagens midlertidige deponi som er etablert på Berskaug.

Naturtypekartlegging

Prioriteringen i HØP 2023–2026 om å stille krav om naturtypekartlegging ivaretas rutinemessig i alle plansaker som berører natur, i tråd med krav i naturmangfoldsloven. Kartleggingen i planprosesser kan sikre vern av natur, tilrettelegging for grønnstruktur i nærmiljøene og gir kommunen et viktig grunnlag for beslutninger om hvordan arealer skal brukes.

Fremmede arter

Det er utarbeidet rutine for systematisk kartlegging og bekjempelse av fremmede arter, som blant annet parkslirekne, kjempebjørnekjeks og kjempespringfrø.

Handlingsplan for plast

Handlingsplan for plast (2022–2026) ble vedtatt av formannskapet i november 2022. Hensikten med handlingsplanen er å kutte unødvendig bruk av plast, erstatte plast med alternative materialer, hindre at plastavfall kommer på avveie, samt sørge for opprydding av plastforsøpling. Det skal skje gjennom å jobbe systematisk for å bevisstgjøre både administrasjonen og innbyggerne i Drammen kommune. I 2023 ble handlingsplanen publisert på kommunens nettside og distribuert til knutepunktene.

Et effektivt og miljøvennlig transportsystem

Transportsektoren er den største kilden til direkte klimagassutslipp i kommunen og Drammen har et nullvekstmål for personbiltrafikk. I 2023 har det vært særlig fokus på å tilrettelegge for økt bruk av sykkel.

Satsing på sykkel

Sykkelsatsingen tar utgangspunkt i vedtatt Sykkelstrategi for Drammen. Handlingsprogrammet og de vedtatte prioriteringskriteriene er utgangspunktet for prioritering av tiltak.

Fysisk tilrettelegging for sykkel er ett virkemiddel i utviklingen av Drammen som «Norges beste sykkelkommune». Som oppfølging av sykkelplanen ble det i 2023 laget en innspillportal for innbyggerne, der det kan meldes inn ønsker om sykkelparkering på ulike steder i kommunen. Innspillene kan kartfestes og det kan legges inn ønsker om type sykkelparkering. Som følge av dette ble det i 2023 etablert flere tilbud om sykkelparkering, og noen stativer ble byttet ut med mer brukervennlige stativer. Det har videre vært stor etterspørsel etter trygg sykkelparkering, mye som følge av økt elsykkelbruk. På bakgrunn av dette er det etablert trygg sykkelparkering på Øvre Bragernes torg/Hauges gate, på busstasjonen og på Marienlyst.

Et annet virkemiddel er hvordan sykkelnettet driftes vinterstid. Med krevende vintre og et stramt driftsbudsjett, fører det til redusert sykkelsatsing og dårlig fremkommelig i lengre perioder om vinteren. Dette utfordrer vedtatte mål for sykkelsatsingen om reduksjon i personbiltrafikk og vedtatte mål om klimagassutslipp.

Oppgradere sykkelveivisningen

Oppgradering av sykkelveivisningen har ikke holdt fremdriftsplanen på grunn av kapasitet. Prosjektet tas opp igjen ved kapasitet, men prosjektet inngår i porteføljen til Buskerudbyen, og Kongsberg kommune er forespurt om dette kan gjennomføres som et fellesprosjekt.

Forebygging av flom, ras og skred

Et viktig innsatsområde for Drammen er å skape klimarobuste lokalsamfunn ved å drifte og utvikle områder og infrastruktur utsatt for flom, ras og skred.

Flomsikring 2023

I 2023 ble delprosjektet «Vrangbekk» i Mjøndalen ferdigstilt. Det gamle bekkeløpet er reetablert og ledet via ny kulvert til et åpent vannspeil nedenfor Mjøndalen kirke og deretter til bekken Veia som ledes ut til Drammenselva. I delprosjekt «Sikring av Vika kvikkleireområde» er det kjørt inn over 25 000 m³ steinmasser. Kvikkleiresikringen av området er dermed fullført og kun oppussing og revegetering av ravinen gjenstår. Bygging av flomsikringsprosjektet 4. pumpestasjon «Sadolin pumpestasjon» ble påbegynt. I forbindelse med ekstremværet «Hans» i august, ble utført flomsikring satt på prøve og bidro til at Mjøndalen sentrum ikke ble påvirket i nevneverdig grad av flommen.

Ekstremværet «Hans»

Ekstremnedbøren i august og påfølgende flom satte Drammen kommunens flomberedskap på prøve. Medarbeidere innenfor programområdet P11 og 12 var sterkt involvert i det pågående arbeidet. Det vises til omtale under punktet "Samfunnssikkerhet og beredskap".

Servicevennlig kommune i plan- og byggesaker

En servicevennlig kommune skal sikre effektiv saksbehandling for innbyggere og næringslivet. I 2023 har det vært søkelys på å forbedre rutiner og nettsider, samt å øke tilgjengeligheten, slik at innbyggere og næringsliv opplever mer effektive og servicevennlige tjenester.

Nye rutiner og bedre tilgjengelighet

I 2023 har det vært fokus på å styrke dialogen og gi veiledning i plan- og byggesaker. Dette er gjort gjennom å styrke den uformelle dialogen og ved å gi orientering om status over telefon/e-post når saker ligger til behandling i kommunen. Videre er det opprettet en veiledningstjeneste med utvidet åpningstid. Tiltaket skal gjøre det enklere å være i kontakt med kommunen, både før og underveis i en prosess, og gi en mer forutsigbar saksbehandling for både innbyggere og profesjonelle aktører. Veiledningstilbudet skal også bidra til å heve kvaliteten på søknadene og redusere saksbehandlingstiden.

Det er videre gjennomført flere tiltak for å effektivere klagesaksbehandlingen slik at restanser er bygget ned. Klagesaker behandles nå i hovedsak innen lovpålagte frister.

Det er gjennomført tiltak for at saksbehandling og kontroll etter alkoholloven kan foretas mer kostnadseffektiv. Dette for å bidra til raskere saksbehandling og utadrettet og servicevennlig arbeid. Videre er det gjennomført et bredt tverrfaglig samarbeid i Drammen før ny alkoholpolitisk handlingsplan og åpningstidsforskrift skal vedtas politisk i 2024, for å forankre og synliggjøre kommunens alkoholpolitikk i planen, og for å skape bedre forutsigbarhet og bedre samarbeid med bransjen.

Nettsider og innsynsløsning

Det er gjort flere forbedringer av nettsidene gjennom 2023 og utvikling av gode nettsider vil være et kontinuerlig arbeid. En innsynsløsning med digital tidslinje er under arbeid. Det er noen utfordringer knyttet til datautveksling mellom sakssystem og kartsystem hos ulike programvareleverandører, men det forventes at løsningen vil være tilgjengelig i løpet av 2024.

Utleie av torg, plasser og parker

Etter at alle restriksjoner etter koronapandemien ble opphevet har det vært mange aktiviteter på kommunens torg og plasser, både salgsvirksomhet og arrangementer. Bare på Bragernes torg var det cirka 60 arrangementer av ulik varighet i 2023. Det jobbes med å få på plass ett bookingsystem som kan gi bedre oversikt over alle aktiviteter og bedre statistikk.

Organisasjonsutvikling

Utviklingsprosjekter

Kommunens arbeid med tjenesteutvikling, organisasjonsutvikling og omstilling

Organisasjonen jobber kontinuerlig med utvikling av tjenestetilbudet gjennom en rekke aktiviteter og utviklingsprosjekter.

For å kunne håndtere utfordringene som følger med en aldrende befolkning og synkende barnetall, må kommunen ha et variert tjenestetilbud som er tilpasset innbyggerens behov. Målet er at innbyggerne skal leve gode liv i eget hjem hele livet, innenfor en bærekraftig kommuneøkonomi. Noen innbyggere trenger mer støtte fra kommunen i hverdagen enn det som kan gis i eget hjem. For disse må det sikres et variert botilbud som dekker deres behov. Dette har vært fokus i en rekke utviklingsprosjekter i 2023, for å bidra til en nødvendig omstilling av de kommunale tjenestene.

For å opprettholde kvaliteten i tjenestetilbudet er det viktig å fortsette satsingen på kompetanse og aktiviteter som kan bidra til å finne løsninger på komplekse utfordringer i flere tjenesteområder. Samhandling mellom ansatte som leverer tjenester og innbyggerne som mottar tjenester er sentralt i utviklingsarbeidet. Erfaring viser at læring gjennom samskapende prosesser, med rom for å prøve, feile og lære underveis, bidrar til løsninger som treffer innbyggernes behov.

Gjennom programmet «Bo godt hjemme», innenfor helse- og omsorg, har medarbeiderne, med støtte fra kompetansemiljøer sentralt i kommunen, tatt i bruk flere nye verktøy som vil effektivisere arbeidsprosesser og forbedre kvaliteten på tjenestene. Et eksempel fra 2023 er prosjektet "Digitalt tilsyn", som handler om å effektivisere tilsyn fra hjemmetjenesten ved bruk av kamera i stedet for hjemmebesøk. I en tidlig fase i utvalgte prosjekter foretas det en grundig utredning av behov, gevinst og mulige tilnærminger. Det vektlegges at ansatte som er i direkte kontakt med brukerne skal kartlegge den enkeltes behov.

Barn med behov for tilrettelegging i skole og barnehage skal oppleve faglig, språklig, sosial og personlig inkludering. Gjennom et felles kompetanseløft er barnehage, skole og oppvekst samlet om å utvikle praksis for inkluderende fellesskap. Målet er at færre skal ha behov for spesialpedagogisk hjelp og at flere barn får et tilpasset skole- eller barnehagetilbud innenfor det ordinære tilbudet.

Barnehage, skole, skolefritidsordning og PP-tjenesten samarbeider også på tvers om å sikre kvalitet i alle overganger i opplæringstilbudet. Målet er at et helhetlig bilde av barnets behov skal være grunnlaget for utvikling av felles pedagogisk praksis og omforente rutiner i overgangene fra barnehagestart frem til oppstart i videregående skole.

Internkontroll

Internkontroll er Drammen kommunes egenkontroll. Internkontroll skal påse at kommunen har systemer og rutiner som fungerer, og som fanger opp problemer og utfordringer i tide. Formålet er å sikre helhetlig styring og utvikling, bidra til pålitelighet og integritet, effektivitet og effektiv bruk av ressurser, samt etterlevelse av lover og regler.

Det legges vekt på å arbeide systematisk med internkontroll i Drammen kommune. Systematisk arbeid skal hindre at internkontrollen fremstår som vilkårlig eller tilfeldig. Sentrale tema løftes frem og gis fokus, arbeides med kontinuerlig, og arbeidet bygger videre fra år til år.

Det utarbeides en årlig plan for overordnet internkontroll. Planen angir kommunedirektørens satsingsområder for internkontroll og sikrer kontinuitet i arbeidet. I tillegg gir planen forutsigbarhet for virksomheter og ledere. Satsingsområdene retter seg mot områder med størst risiko, og hvor det er størst mulighet for utvikling innen internkontroll.

Risikobasert tilnærming

I kommunens styrings- og utviklingsmodell er viktigheten av risikovurderinger og risikobasert tilnærming synliggjort. Det er satt av en fast tid i kommunes årshjul, og risikovurderinger gjennomføres i februar. Aktiviteten er lagt tidlig på året slik at funn brukes i planleggingen av årets aktiviteter. Det er utarbeidet faste maler med standardisert skala for måling av risiko. Dette forenkler oppfølgingen, gjør aggregering av data enkelt og tilrettelegger for sammenligning av ulike risikoer.

Kommunedirektøren bestemmer satsingsområder for risikovurderinger. Satsingsområder er de områder hvor alle ledere skal vurdere sin risiko. I 2023 var kommunedirektørens satsingsområder HMS og personvern/informasjonsikkerhet. Kommunedirektøren ser at det å velge ut satsingsområder for risikovurderinger, sørger for økt fokus, kompetanseheving og sikrer gjennomføring på sentrale områder.

Avvik

Avviksmeldinger gir organisasjonen mulighet til å identifisere områder der en utilsiktet eller uønsket hendelse har oppstått. Dette åpner for forbedringsmuligheter og gir et viktig kunnskapsgrunnlag for organisasjonen, muligheten til å lære av feil, og iverksette tiltak.

Kommunedirektøren konstaterer at det er en systematisk tilnærming til arbeidet med avvik i kommunen. Informasjon fra avvikshåndtering brukes i forbedringsarbeid. Behov for oppfølging på overordnet nivå tas inn som satsingsområder i plan for overordnet internkontroll. I tillegg brukes avvik aktivt i kvalitetsarbeid på virksomhet- og avdelingsnivå

Antall registrerte avvik øker fra år til år. I 2023 ble det meldt inn 11 800 avvik, mot 8 600 i 2020. Dette viser at ansatte ser nytten av avviksrapportering og at kultur for avvikshåndtering modnes i organisasjonen.

Internkontroll

I 2022 var et av kommunedirektørens satsingsområder for internkontroll, risikovurderinger innen tema misligheter, korrupsjon og etiske problemstillinger. Risikovurderingene ble fulgt opp i 2023 med en kontroll. I kontrollen ble det undersøkt om det var utarbeidet rutiner for å beskrive risiko innen etikkområdet, og om rutineene var kjent. Kontrollen viste at alle vurderingsområder hadde veiledning gjennom rutiner, men at enkelte av rutineene burde vært bedre implementert.

Det er opprettet et etikklag i kommunen som ser på ulike måter å arbeide med etisk refleksjon- og trening i organisasjonen. Funnene fra kontrollen i 2023 formidles til kommunens etikklag, slik at informasjonen kan brukes som del av kunnskapsgrunnlaget for opplæring og trening.

Tilsyn og revisjoner

I 2023 ble det gjennomført 16 tilsyn og 2 revisjoner med Drammen kommune. I tabellen nedenfor fremkommer resultat og status for tilsynene og revisjonene.

Instans	Tema/ tittel	Dato	Resultat	Oppfølging	Status
Statsforvalteren	Tvang og makt-psykisk utviklingshemmede -HOL- kapittel 9	09.05.2023	-	-	-
Statsforvalteren	Tvang og makt-psykisk utviklingshemmede -HOL- kapittel 9	10.05.2023	-	-	-
Statsforvalteren	Barneverntjenestens ansvar for oppfølging av barn plassert i fosterhjem	04.12.2023 -08.12.2023	Ingen avvik	-	Tilsyn avsluttet
Statsforvalteren	Særskilt språkopplæring	16.02.2023	Gitt pålegg	Endret rutiner	Tilsyn avsluttet
Statsforvalteren	Felles nasjonalt tilsyn med kommunens internkontroll med skolemiljøområdet	09.10.2023 - 13.10.2023	Foreløpig rapport	-	-
Statsforvalteren	Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker økonomisk stønad	13.11.2023 -17.11.2023	Ingen avvik	-	Tilsyn avsluttet
Mattilsynet	Revisjon vannforsyning Glitrevannverket IKS	15.09.2023	Ingen avvik	-	Tilsyn avsluttet
Arkivverket	Tilsyn med arkivholdet	05.09.2023	Gitt pålegg	-	-
Datatisynet	Brevkontroll - Etterlevelse av regelverkets krav til personopplysningssikkerhet	30.03.2023 - 28.04.2023	Ingen videre oppfølging	-	Avsluttet

Instans	Tema/ tittel	Dato	Resultat	Oppfølging	Status
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	29.08.2023	Gitt pålegg	Pålegg oppfylt	Tilsyn avsluttet
	Hjemmetjenesten Konnerud				
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	27.09.2023	-	-	-
	Døgnakutte tjenester i institusjon - helsehuset				
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	25.10.2023	Gitt pålegg	Oversendt informasjon	Under arbeid
	Hamborgstrøm bo- og servicesenter				
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	03.11.2023	Gitt pålegg	-	Under arbeid
	Strømsø bo- og servicesenter				
Arbeidstilsynet	Muskel- og skjelettplager og psykiske plager - stedlig tilsyn	28.04.2023	Gitt pålegg	-	Tilsyn avsluttet
	Svelvik sykehjem				
Arbeidstilsynet	Forebygge ulykker - systematisk sikkerhetsstyring	01.06.2023	Gitt pålegg	-	Under arbeid
	Solumstrand renseanlegg				
Arbeidstilsynet	Byggherre - stedlig tilsyn	06.06.2023	Ingen avvik	-	Tilsyn avsluttet
Viken kommune-revisjon IKS	Forebyggende tiltak for eldre	30.06.2023 - 30.06.2024	-	-	Under arbeid
Viken kommune-revisjon IKS	Hjemmeboende med demens	01.10.2023 - 30.06.2024	-	-	Under arbeid

Personvern

I en tid hvor data helst skal flyte og deles fritt, og hvor digital transformasjon berører oss på mange måter, er det viktig å sikre at kommunens data forblir trygge og blir behandlet med respekt og integritet.

Samfunnets økende digitalisering og bruk av ny teknologi gir nye gevinster, men bringer også nye risikoer. Digitale innbrudd kan forårsake alvorlig skade på kommunal tjenesteyting, lede til driftsavbrudd, tap av kritisk informasjon og økonomisk tap. Videre kan innbyggere bli påført store konsekvenser, som identitetstyveri og økonomisk utpressing. Det er essensielt å forstå og håndtere disse digitale risikoene for å ivareta informasjonssikkerheten og personvernet på en god måte.

Kommunen har det siste året navigert gjennom et komplekst landskap av ny teknologi, økende cybertrusler og skiftende lovkrav. Disse utfordringene må håndteres samtidig som vi skal drifte eksisterende portefølje, og bistå i ulike prosjekter som underbygger målet om å være en innovativ kommune.

Arbeid knyttet til prosjektet Drammen til Sky har vært tidkrevende, og store ressurser har vært involvert. Til gjengjeld har mange ansatte fått et betydelig kompetanseløft, og organisasjonen vil ha stor nytte av dette fremover. Drammen til Sky vil fortsette med full tyngde gjennom store deler av 2024. Drammen til Sky innebærer en stor endring i hvordan vi drifter og jobber med digitalisering, og dette er det største løftet Drammen kommune har gjort innenfor informasjonssikkerhet og personvern.

Personvern og informasjonssikkerhet var et av satsingsområdene for internkontroll i 2023. De ulike programområdene fikk i oppdrag å vurdere risiko i egen virksomhet. Arbeidet ble fulgt opp med en evaluering mot slutten av året, hvor kommunalsjefer/stabsledere deltok. Evalueringen viste at organisasjonen har begrenset kompetanse på området. På sikt er det et mål at arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern likestilles med HMS-arbeid. Dette vil kreve både kompetanseheving og systematisk arbeid. Det finnes en rekke regulatoriske krav og standarder som i større grad enn i dag må operasjonaliseres.

På nasjonalt nivå er det grunn til å fremheve enkelte trender og funn. I NOU 2022:11, «Ditt personvern – vårt felles ansvar — Tid for en personvernpolitikk», pekes det på at politikere og toppledere i liten grad engasjerer seg, og at personvernet så langt har tapt i konkurransen mot digitaliseringen.

I Datatilsynets kontroll av nesten 100 kommuner i 2023 påpekes det at kommunesektoren i for liten grad har hatt fokus på verdivurdering og sikring av samfunnskritisk infrastruktur, samtidig som det henvises til nytt lovverk rundt dette. Videre fremgår det at mange kommuner mangler oversikt over sine dataverdier, og har manglende «orden i eget hus». Det fremheves også at mange kommuner ikke har fått på plass gode styringsaktiviteter for informasjonssikkerhet og personvern. Dette kan lede til manglende forankring, svak styring og derfor en lite helhetlig utvikling av kommunen.

Disse funnene er også delvis gjeldende for Drammen, og fremover vil vi derfor ha særlig fokus på Drammen til Sky, kompetanseheving og etablering av gode styringsaktiviteter for informasjonssikkerhet og personvern.

Digitalisering

Mange av tjenesteområdene i kommunen har i løpet av 2023 tatt i bruk digitale løsninger for å forbedre tjenester. Et eksempel på dette er digitalisering av arkivet og saksbehandlingsprosessen til pedagogisk-psykologisk tjeneste. Dette frigjør ressurser slik at kapasiteten i tjenesten øker.

I prosjektet «Bedre digitalt samspill» bidrar digitalisering til mer bærekraftig bruk av arealer i kommunen. Ved at ansatte får økt sin digitale kompetanse og kan benytte digitale arbeidsformer, kan man redusere arealet til fysiske arbeidsplasser. Kommunen arbeider også med å heve kompetansen på og forstå hvordan kunstig intelligens kan benyttes for å utvikle de kommunale tjenestene.

Et angrep på kommunens datasystemer har stor betydning for utføring av tjenester til innbyggere i Drammen. Den digitale sikkerheten utfordres av at vi kobler sammen systemer for å øke funksjonaliteten. Vi bruker mobile enheter mer, og til flere formål enn før. Samtidig er stadig mer informasjon å finne i datasystemer. Kommunen har i 2023 gjennomført flere tiltak for å håndtere sårbarheter og ivareta informasjonssikkerhet. Mest sentralt er flyttingen av datarommet ut i skyen, og god opplæring i informasjonssikkerhet til medarbeiderne

Investeringer i teknologi og utvikling av nye løsninger er mer enn én kommune kan håndtere alene. Derfor er Drammen kommune deltaker i det regionale digitaliseringsnettverket «DigiViken». Nettverket bidrar til både erfaringsdeling og felles satsing på innhold og løsninger som kommer innbyggerne i kommunene til gode. Et eksempel fra 2023 er effektiv håndtering av samtykker. Målet er å gi innbyggerne oversikt over hvilke samtykker de har gitt, og samtidig begrense antallet samtykker til det høyst nødvendige. Drammen har tatt initiativ til felles innsats for å skape forbedringer på dette området, og et løsningsforslag er under utarbeidelse på nasjonalt nivå.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Ekstremvær og flom

Ekstremnedbøren i august og påfølgende flom satte Drammen kommunens flomberedskap på prøve. Drammen ligger nederst i Drammensvassdraget, og det ga Drammen noe varslings tid før hendelsen inntraff. Flomvern ble etablert på Sandstranda, Drammensveien 73, Killingrud, Steinberg og Hatten barnehage. Arbeidene med etablering av flomvern gikk etter planen og var ferdig i god tid før hendelsen inntraff.

Flomperioden varte fra 6. august til 13. september, og høyeste vannstand ved Mjøndalen bru var 3,24 meter. Dette medførte at mange veier ble stengt og dette ga store utfordringer med trafikkavviklingen. De permanente tiltakene som ble etablert etter «Frida» i 2012 fungerte bra. Ytterligere tiltak vil redusere behovet for midlertidig flomvern og gjøre at kommunen kan klare seg med kortere varslings tid.

Ekstremværet «Hans» førte til omfattende flom- og skredskader i deler av landet. Drammen kommunes merutgifter knyttet til ekstremværet «Hans» utgjorde 6,5 millioner kroner.

De offentlige støtteordningene dekket kun naturskader som ikke kan forsikres gjennom vanlige forsikringsselskaper. Departementet tildelte skjønnsmidler til kommuner som hadde hatt utgifter til naturskade. Skjønnsmidlene skulle benyttes til gjenoppbygging av kritisk kommunal infrastruktur. Kritisk infrastruktur er for eksempel kommunale veier, vann- og avløpsnett og annen infrastruktur som kommunen er avhengig av for å kunne utføre lovpålagte oppgaver.

Drammen kommune kvalifiserte ikke til å motta departementets skjønnsmidler. For å kvalifisere til å motta departementets skjønnsmidler, måtte kommunens dokumenterte utgifter overstige 250 kroner per innbygger. For Drammens del ville det si dokumenterte utgifter på mer enn 25,8 millioner kroner.

Kommunens kostnader var dermed langt under grensen for å motta skjønnsmidler fra departementet. Det ble derfor sendt en søknad om tilskudd fra restmidler i sin skjønnsmiddelpott for 2023. Men på grunn av en meget begrenset ramme til fordeling av tilbakeholdte skjønnsmidler hadde statsforvalteren små muligheter til å gi reell kompensasjon. Statsforvalteren fant derfor ikke rom til å prioritere kommunens søknad.

Av totalt 6,5 millioner kroner er 4,9 millioner kroner belastet programområde 15 samfunnssikkerhet, resterende anslagsvis 1,6 millioner kroner var ikke prosjektmerket og gjelder i stor grad P11 utbygging og infrastruktur.

Status tilfluktsrom

Drammen kommune har totalt ni offentlige tilfluktsrom. Disse skal kunne tas i bruk på 72 timers varsel. Kommunen er eier av rommene og har ansvar for vedlikehold, mens Sivilforsvaret har ansvaret for drift og klargjøring i en beredskapssituasjon.

Sivilforsvaret gjennomførte befarings i kommunens tilfluktsrom 2. og 3. mars 2022. Sivilforsvaret har også gjennomført øvelser i noen av tilfluktsrommene på vårvinteren i 2023. Tre av tilfluktsrommene er i dårlig forfatning. Kommunen venter på nasjonale avklaringer fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap vedrørende eventuell oppgradering av disse. Dette er eldre fjellanlegg som er sikret og følges opp slik at uvedkommende ikke tar seg inn og kommer til skade, slik som for eksempel ved «Grotte-festen» i Oslo.

De øvrige tilfluktsrommene tilfredsstiller i hovedsak dagens krav. Det har vært noen mangler rundt skilting som er utbedret i 2023, samt noen praktiske rutiner rundt eksempelvis nøkler som er oppdatert etter øvelsene. Utover dette er det noen mangler ved et tilfluktsrom som løses i vedlikeholdsplanen for 2024. Kommunen har årlig serviceavtale for de seks tilfluktsrommene som er i drift.

Klima

Klima

Klimaarbeidet i Drammen kommune i 2023

Drammen kommune har høye ambisjoner innen klima. Drammen skal redusere klimagassutslippene innenfor kommunens grenser med 55 prosent innen 2030, sammenlignet med 2009-nivå og bli en foregangskommune innen sirkulær økonomi. Ett av hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel er: «Drammen skal bli Norges grønneste kommune - et sirkulært og klimarobust lavutslippssamfunn, der det er naturlig å velge miljøvennlig».

Kommunestyret vedtok 28. mars klimastrategi for Drammen 2030. Klimabudsjett for 2023 var en integrert del av kommunens handlings- og økonomiplan for 2023-2026. Kommunen har også søkt og mottatt klimasatsmidler til klimatiltak og er i gjennomføringsfasen for en rekke klimaprojekter.

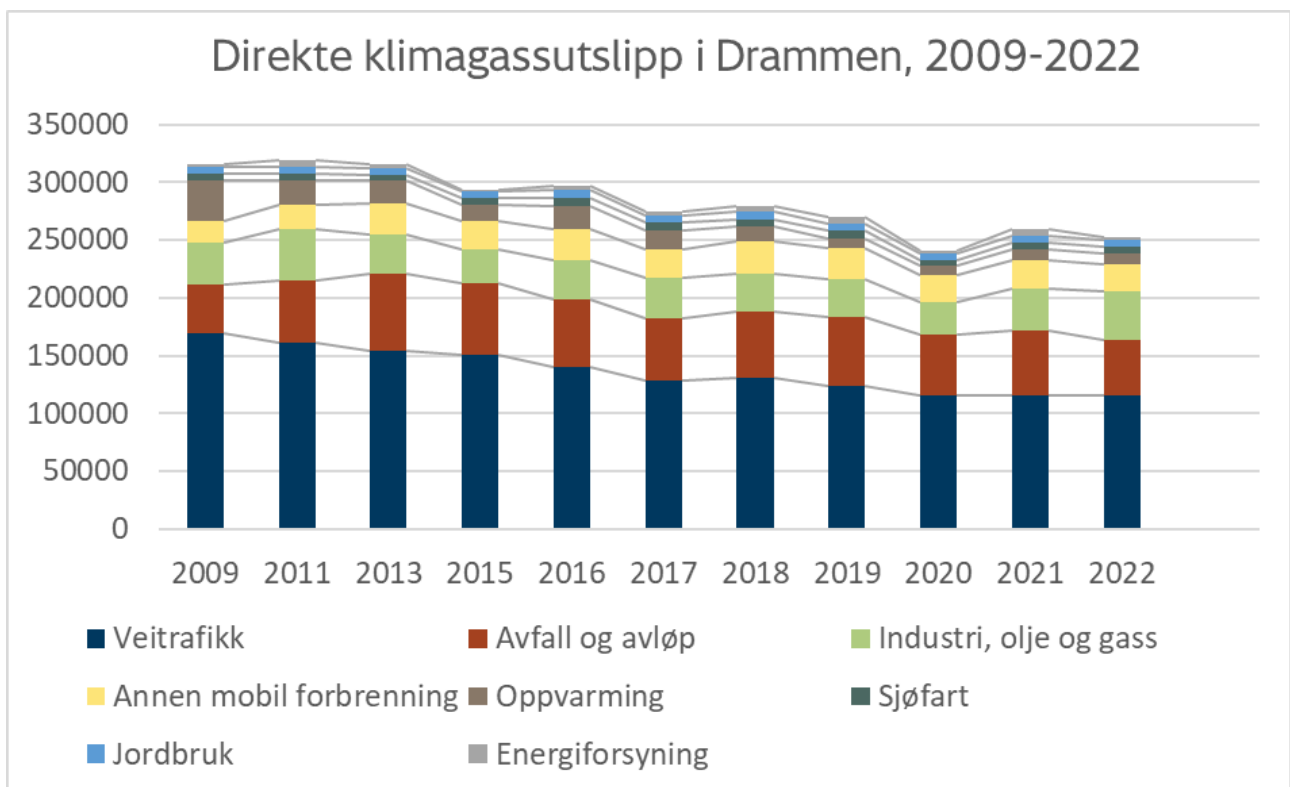
Klimabudsjett

Klimabudsjettet er handlingsplanen til vedtatt klimastrategi for Drammen 2030. Klimabudsjettet viser klimatiltak som kommunen skal gjennomføre, samt større klimatiltak som gjennomføres av næringslivet. Videre viser klimabudsjettet mulighetsrom for å nå klimamålene i 2030.

Klimaregnskap

Miljødirektoratet utarbeider årlig regnskap for direkte klimagassutslipp innenfor kommunens geografiske grenser. Dette er et viktig kunnskapsgrunnlag for klimabudsjettene og et styringsverktøy for oppfølging av kommunens klimamål.

Figuren under viser klimagassutslipp fordelt per sektor innenfor Drammen kommunes grenser i perioden 2009-2022, nyeste tall fra Miljødirektoratet. Utslippene innenfor Drammen kommunes grenser er redusert med 19 prosent i perioden 2009-2022. Reduksjonen er størst fra oppvarming og veitrafikk. Nedgangen i utslipp fra veitrafikk skyldes særlig reduksjon i utslipp fra personbiler, grunnet innfasing av el-biler og økt bruk av ikke-fossilt drivstoff.

Kilde: Miljødirektoratet

Ny bybru

I prosjektet arbeides det løpende med klimagassregnskap og energirapportering. Entreprenøren gjør i samråd med byggherre blant annet løpende vurderinger av betongarbeider for å optimalisere bruken av lavkarbonbetong i prosjektet. Prosjektet har i 2023 igangsatt arbeidet med bærekraftsertifisering i henhold til revisjonsmetoden BREEAM Infrastructure, der formålet er å skape bevissthet og fremme økt bærekraft knyttet til valg i prosjekterings- og utførelsesfase. Ved prosjektslutt utarbeides endelig klimaregnskap for prosjektet, samt evaluering av prosessen for å sikre læring, erfaringsoverføring og forbedring.

Ekstern finansiering av klimatiltak

NetZeroCity Drammen

Drammen deltar som pilotby i prosjektet NetZeroCities, finansiert gjennom EUs Horizon 2020 program for forskning og innovasjon (2021-2027), sammen med Universitetet i Sørøst-Norge, Næringsforeningen i Drammensregionen og lokalt næringsliv. Her gjennomføres innovative pilotprosjekter som skal bidra til at Drammen reduserer klimagassutslippene med 55 prosent innenfor kommunens grenser og blir en sirkulær foregangskommune innen 2030. Pilotprosjektene som gjennomføres frem til midten av 2025 er innenfor temaene folkehelse og arealbruk, mobilitet, ressursbruk og fornybar energi. Grønn Vekst Drammen sine delprosjekter, som er knyttet til sirkulering og gjenvinning av byggematerialer og anleggsmasser og en økt satsing på solenergi, er også en del av NetZeroCity Drammen.

Klimasats 2023

Kommunedirektøren har aktivt arbeidet med å identifisere relevante klimatiltak og prosjekter som vil kunne kvalifisere for ekstern finansiering, både internt i kommunen og i samarbeid med eksterne aktører. Drammen kommune har mange pågående klimasatsprosjekter og i 2023 fikk kommunen tilsagn om midler til å utrede metode og materialvalg i VA-prosjekter.

I tillegg har Miljødirektoratet gitt tilsagn om støtte på 1,6 millioner kroner til Drammen kommune og Vest-Viken Innkjøpssamarbeid (VVI), for å finansiere en treårig prosjektarbeider som skal bistå Ringerike, Lier, Øvre-Eiker, Modum og Drammen kommuner med å øke klimaambisjonene i offentlige anskaffelser. Kommunene skal systematisk etterspørre og kreve klimavennlige løsninger i sine anskaffelser.

Fikseriet

For å øke graden av reparasjon og ombruk i Drammenssamfunnet er det igangsatt et miljøverksted/ ombrukssenter i bydel Strømsø. Verkstedet heter Fikseriet. Fikseriet samarbeider med lokalt næringsliv og VAREhuset. Her synliggjøres sirkulære aktører, og det tilbys reparasjon, kurs, veiledning, utlån av verktøy o.l. Prosjektet er finansiert gjennom EUs Horizon 2020 program samt Klimasatsmidler fra Miljødirektoratet og midler fra Viken fylkeskommune. Høydepunkter i 2023 er inngått avtale med VAREhuset på Strømsø, gjennomføring av Ombruksuka og flere verksteder innen ombruk og reparasjon for innbyggere.

Fra matsvinn til matvinn

Prosjektet fra matsvinn til matvinn startet opp i mars 2023. Prosjektets mål er å halvere matsvinnet ved kommunens elleve bo- og servicesentre og sykehjem, samt ved Drammen helsehus. Det er ansatt en prosjektleder i en toårig prosjektstilling med støtte fra Miljødirektoratets klimasatsordning. Prosjektet har fokus på å kartlegge dagens situasjon, identifisere og implementere matsvinnreducerende tiltak og nye rutiner, og kompetanseheving for medarbeidere. Mer klimavennlig mat, matglede og mat med riktig ernæring er en del av prosjektet. I først del av prosjektet er det gjennomført en pilot ved to av bo- og servicesentrene. Dette ga nyttige erfaringer og kunnskap som skal benyttes i de ni andre institusjonene.

Utslippfri anleggsplass

Som et ledd i kommunens sykkelsatsing, er 300 meter vei i Hermanstorffs gate på Strømsø bygget om til sykkelvei med fortau i 2023. Miljødirektoratet støtter prosjektet med 648 000 kroner, som skal dekke mer-kostnadene ved å bruke elektriske gravemaskiner og elektriske lastebiler i anleggsfasen. Elektriske anleggsmaskiner bidrar også til mindre støv og støy i anleggsperioden. Prosjektet ble ferdigstilt i november 2023.

Klimafond

Kommunestyret vedtok 14.06.2023 å opprette et klimafond for innbyggere, frivillighet og næringsliv i Drammen kommune, som en 3-årig prøveordning. Klimafondet ble finansiert med 5 millioner kroner i 2023 og skulle for senere år vurderes i handlings- og økonomiplanen. Ved behandlingen av handlings- og økonomiplan 2024-2027 ble det vedtatt å avvikle finansiering av klimafondet.

Økonomidelen

Finansielle handlingsregler

Kommunelovens § 14-2 stiller krav om at det skal utarbeides finansielle måltall for kommunens økonomiske utvikling. Finansielle handlingsregler for Drammen kommune er innarbeidet i pkt. 6 i vedtatt økonomireglementet, og omfatter både drifts-, investerings- og balanseregnskapet. Handlingsreglene viser følgende resultat for 2023:

- **Netto driftsresultat** ble positivt med 78,3 millioner kroner, tilsvarende 0,9 prosent av brutto driftsinntekter. Dette er lavere enn målkrevet på 1,75 prosent.
- **Disposisjonsfond** inklusiv rentesikringsfond og eier-risikofond er redusert med 238 millioner kroner og utgjør 605 millioner kroner per utgangen av 2023. Dette er 216 millioner kroner høyere enn det vedtatte minstekrevet. Disposisjonsfondet utgjør 6,6 prosent av brutto driftsinntekter.
- **Egenfinansiering av ikke-rentable investeringer** i kommunekassen og Drammen Eiendom KF er 392,6 millioner kroner, tilsvarende 51 prosent. Dette er klart over handlingsregelens minstekrav på 15 prosent. Den høye egenfinansieringen skyldes i stor grad at det er bokført 130 millioner kroner i ekstra utbytte og 96,7 millioner kroner i salg av eiendom i Drammen Eiendom KF.

Driftsregnskapet

Økonomisk resultat

I forslaget til handlings- og økonomiplan 2023-2026 ble det varslet et stramt budsjettopplegg i 2023 med behov for betydelige innsparinger utover i planperioden. Vedtatt budsjett for 2023 viste et netto driftsoverskudd på 98,7 millioner kroner, tilsvarende 1,1 prosent av brutto driftsinntekter. Resultatet var imidlertid positivt påvirket av ekstraordinære inntekter fra utbytte på 130 millioner kroner, som var forutsatt benyttet til økt egenfinansiering av investeringene.

Det budsjetterte driftsresultatet er betydelig forverret gjennom behandlingen av 1. og 2. tertialrapport. Dette må blant annet ses i sammenheng med styrking av programområdenes rammer som er finansiert med bruk av disposisjonsfond. Revidert budsjett viser etter dette et netto driftsunderskudd på 10,2 millioner kroner.

Regnskapet for 2023 viser et netto driftsoverskudd på 78,3 millioner kroner, tilsvarende 0,9 prosent av brutto driftsinntekter. I forhold til revidert budsjett er dette en forbedring på 88,5 millioner kroner, men resultatet er likevel svakere enn forutsatt i opprinnelig budsjett.

Resultatforbedringen kan i hovedsak forklares av følgende forhold:

- Frie inntekter ble 13,9 millioner kroner høyere enn budsjettert. Skatteinngangen ble 4,8 millioner kroner lavere enn forutsatt, mens skatteutjevningen (rammetilskudd) som følge av noe bedre skattevekst på landsbasis ble 18,7 millioner kroner høyere.
- Inntekter fra integreringstilskudd mv. ble 11,8 millioner kroner høyere enn budsjettert, som følge av noen flere bosatte og tilflytting fra andre kommuner.
- Sentrale utgifter eksklusiv avskrivninger viser et mindreforbruk på 21,8 millioner kroner. Dette skyldes i stor grad at det står til rest 17,3 millioner kroner i avsatte midler til ekstra bosetting av flyktninger i 2022 og 2023.
- Programområdenes resultat før avsetninger mv. viser en mindreutgift på 85,9 millioner kroner. Resultatforbedringen kan i stor grad henføres til ubrukte øremerkede tilskudd som er avsatt til bundet fond. Etter avsetninger og bruk av fond har programområdene en mindreutgift på 19,2 millioner kroner.
- Finansposter ekskl. utbytte er tilnærmet som budsjettert. Imidlertid viser utbytte fra aksjeselskap en mindreinntekt på 45 millioner kroner. Dette skyldes at budsjettert inntekt fra avviklingsoppgjør i Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS etter avklaring av regelverket er ført i investeringsregnskapet. Det innebærer at budsjettert overføring fra drifts- til investeringsregnskapet er nedjustert med tilsvarende beløp.

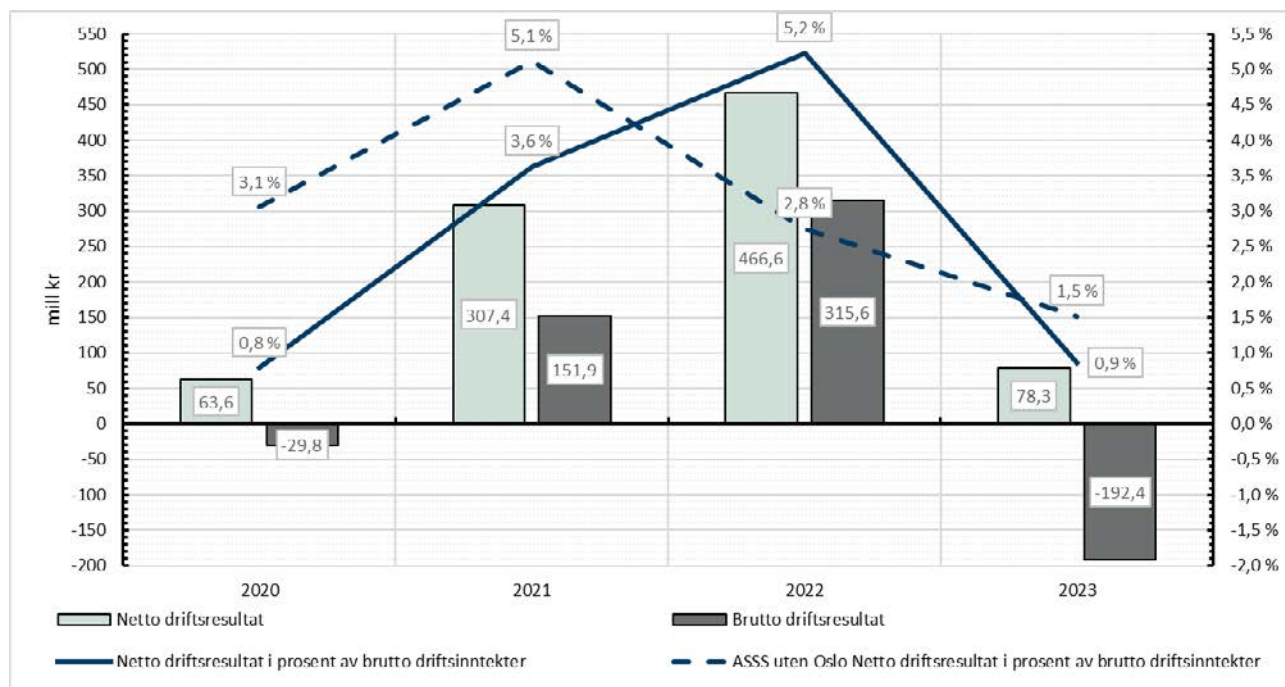
Forholdene bak resultatforbedringen er i stor grad av engangskaraktér, og vil ha liten påvirkning på kommunens økonomiske handlingsrom framover.

Resultatforbedringen har imidlertid en positiv effekt på disposisjonsfondet. Når driftsregnskapet fortsatt viser et mindreforbruk etter at budsjetterte årsoppgjørdisposisjoner og avsetning og bruk til/fra bundne fond (øremerkede midler) er ført, skal mindreforbruket avregnes mot redusert bruk av eller økt avsetning til disposisjonsfond. Som følge av forbedret resultat i 2023 er bruk av disposisjonsfond redusert med om lag 60 millioner kroner i forhold til budsjett. Etter dette viser regnskapet en netto bruk av disposisjonsfond på 238 millioner kroner.

Figuren nedenfor viser utviklingen i brutto og netto driftsresultat for Drammen kommune i perioden 2020–2023. I tillegg vises netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter (resultatgrad) for Drammen og ASSS-kommunene uten Oslo i samme periode.

Som det fremgår av figuren hadde ASSS-kommunene uten Oslo en resultatgrad på 1,5 prosent i 2023. Dette er 0,6 prosentpoeng bedre enn kommunekassens resultat. Figuren viser også at resultatene i 2023 er vesentlig svakere enn de to foregående årene, som var påvirket av svært store ekstraordinære skatteinntekter. I tillegg viser figuren at Drammen kommune med unntak av i 2022 har hatt svakere resultatgrad enn ASSS-snittet. Kommunekassens resultat i 2022 var imidlertid «blåst opp» med 200 millioner kroner i ekstraordinært eieruttak fra Drammen Eiendom KF, og ville korrigert for dette vært på nivå med ASSS-snittet.

Resultatutvikling i perioden 2020–2023

Økonomisk resultat i programområdene

Etter bruk av og avsetning til fond, samt overføringer til investeringsregnskapet, viste årsresultatet for programområdene et samlet mindreforbruk på 19,2 millioner kroner. Dette tilsvarer et positivt avvik på 0,3 prosent. Programområdene knyttet til formannskapet er de største bidragsyterne til det positive avviket, med et mindreforbruk på 16,2 millioner kroner, hvor det meste er knyttet til P14 Ledelse, styring og administrasjon.

Kommunens øvrige tjenesteområder holder seg samlet innenfor de økonomiske rammene med et mindreforbruk på 3,0 millioner i kroner. Det er imidlertid store forskjeller hovedutvalgene imellom. Hovedutvalget for oppvekst og utdanning viser tilnærmet balanse med et mindreforbruk på 1,2 millioner kroner. P02 Barnehage trekker ned resultatet med et merforbruk på 5,2 millioner kroner.

Hovedutvalget for helse, sosial og omsorg viser et merforbruk på 14,4 millioner kroner. Spesielt P04 Helse og P05 Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne hadde i 2023 store merforbruk med henholdsvis 12,7 og 15,8 millioner kroner. Merforbruket her har blitt varslet tidligere og begge disse områdene ble styrket i 2. tertial. Farten på disse tjenestene inn i 2024 er høy og må derfor følges tett framover.

Hovedutvalget for kultur, idrett og frivillighet viser tilnærmet balanse med et mindreforbruk på 0,6 millioner kroner. Hovedutvalg for tekniske tjenester bidrar med et positivt avvik på 15,5 millioner kroner hvor mesteparten er knyttet til P12 Vann, avløp og renovasjon. Det anses ikke som realistisk at dette bidraget vil fortsette inn i 2024.

Totaloversikt drift - fordelt på rammeområder

Beløp i 1000

Tjenesteområder	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Regnskap	Avvik i kr	Avvik i %
Hovedutvalg for oppvekst og utdanning	2 415 518	2 586 636	2 585 410	1 226	0,0 %
Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg	2 513 664	2 665 324	2 679 686	-14 362	-0,5 %
Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet	300 740	330 214	329 642	572	0,2 %
Hovedutvalg for tekniske tjenester	-7 881	5 781	-9 750	15 531	268,7 %
Formannskap	540 393	587 700	571 491	16 209	2,8 %
Totalsum	5 762 434	6 175 655	6 156 479	19 177	0,3 %

Sentrale inntekter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Rev.bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Frie disponible inntekter					
Skatt på inntekt og formue	-3 797 187	-3 589 700	-3 584 884	-4 816	-0,1 %
Rammetilskudd	-2 876 222	-3 211 487	-3 230 176	18 689	0,6 %
Tilskudd enslige mindreårige flyktninger	-29 071	-32 512	-32 864	352	1,1 %
Tilskudd lokalt næringsliv	-16 692	0	0	0	0,0 %
Integreringstilskudd	-133 784	-203 276	-215 075	11 799	5,8 %
Rente og inv. kompensasjon fra staten	-20 253	-27 920	-26 903	-1 017	-3,6 %
Overføring fra kommunale foretak	-302 435	-106 651	-106 651	1	0,0 %
Vertskommunetilskudd	-2 167	-4 507	-4 741	234	5,2 %
Sum Frie disponible inntekter	-7 177 811	-7 176 052	-7 201 295	25 243	-0,4 %

Sentrale inntekter viser for 2023 en merinntekt på 25,3 millioner kroner i forhold til budsjett. Dette skyldes i hovedsak høyere inntekter fra skatteutjevning og høyere inntekter fra integreringstilskudd ved bosetting av flyktninger enn forutsatt.

Skatt fra inntekt og formue

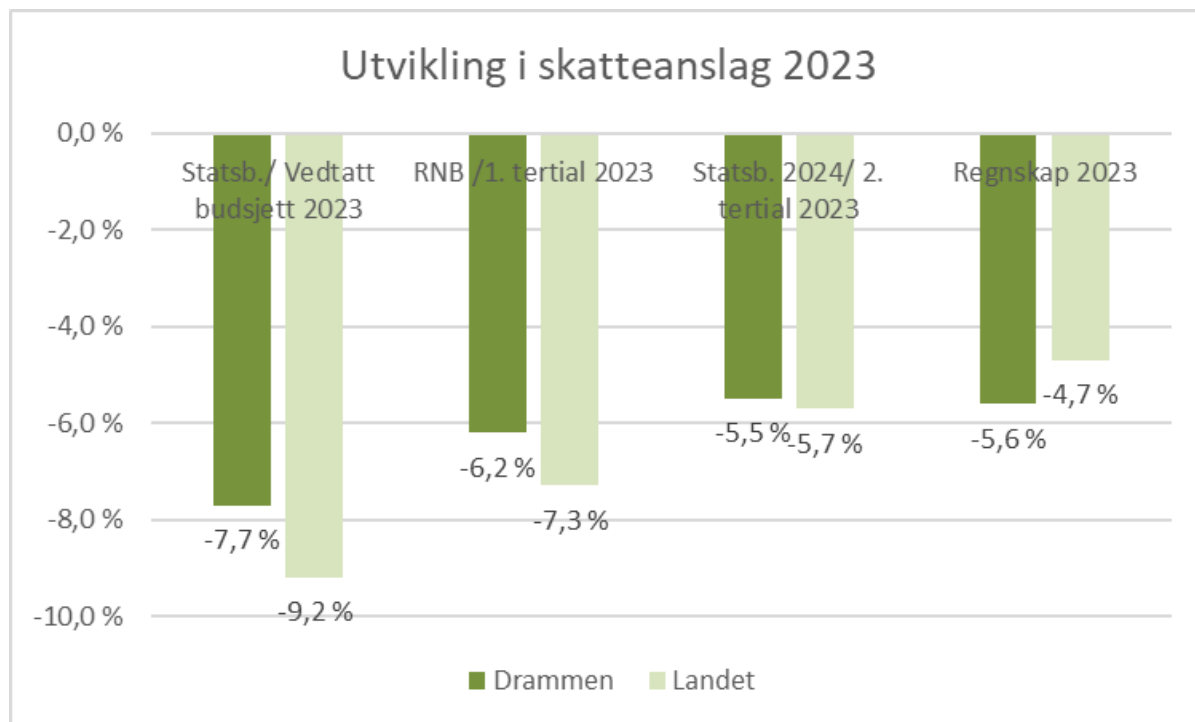
Kommunenes skatteinntekter har også i 2023 vært høyere enn forutsatt i vedtatt statsbudsjett. I forhold til spesielt de to foregående årene, med betydelige økte skatteinntekter mot slutten av året, har imidlertid endringene i 2023 vært mer moderate.

Drammen kommunes skatteinntekter i 2023 ble på 3 584,9 millioner kroner. Målt mot de ekstraordinært høye skatteinntektene i 2022 er dette en nedgang på 212,3 millioner kroner, tilsvarende en reduksjon på 5,6 prosent. Skatteinngangen ble 4,8 millioner kroner lavere enn forutsatt i revidert budsjett.

På landsbasis viste kommunenes skatteinngang i 2023 en reduksjon på 4,7 prosent i forhold til 2022. Dette er ett prosentpoeng bedre enn regjeringens siste prognose for 2023. Drammen kommune hadde i 2023 skatteinntekter på 90,5 prosent av landsgjennomsnittet. Bedre skatteinngang på landsbasis førte til at kommunen fikk 18,7 millioner kroner mer i inntektsutjevning enn budsjettet.

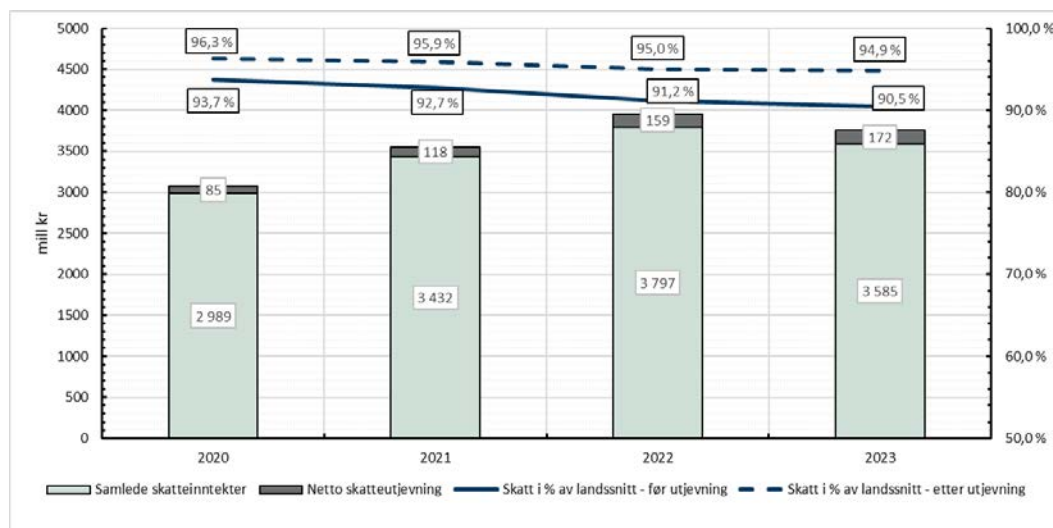
Figuren nedenfor viser anslag for skatteutviklingen på landsbasis og for Drammen fra vedtatt statsbudsjett til endelig skatteinngang i 2023. Som allerede påpekt viser alle skatteanslagene og endelig regnskap en betydelig nedgang i forhold til rekordåret 2022. Selv om endringene har vært mer moderate enn de foregående årene, har det også i 2023 vært oppjusteringer av skatteanslaget gjennom året. På landsbasis er skatteinntektene i løpet av året oppjustert med 7,45 milliarder kroner fra vedtatt statsbudsjett 2023. Faktisk skatteinngang i 2023 ble på landsbasis ytterligere 2,3 milliarder kroner høyere enn regjeringens siste anslag. Drammen kommunes skatteanslag for 2023 ble oppjustert med til sammen 85,5 millioner kroner ved behandlingen av 1. og 2. tertialrapport.

Anslått endring skatteinntektene i 2023 på landsbasis og Drammen

Figuren nedenfor viser utviklingen i Drammen kommunes skatteinntekter og inntektsutjevning i perioden 2020-2023. Til tross for flere år med høye skatteinntekter viser figuren at skatteutviklingen i Drammen likevel har vært svakere enn landsgjennomsnittet. I perioden 2020 til 2023 ble skatt per innbygger i Drammen redusert fra 93,7 til 90,5 prosent av landsgjennomsnittet. Samtidig viser figuren at Drammens inntekter fra skatteutjevningen har vært økende, og at dette har bidratt til å dempe den negative effekten av fallende skatteandel. Når det tas hensyn til inntektsutjevningen, har Drammen hatt inntekt per innbygger som i perioden 2020-2023 har falt fra 96,3 til 94,9 prosent av landsgjennomsnittet.

Drammen kommunes skatteinntekter og inntektsutjevning i perioden 2020-2023

Rammetilskuddet

Drammen kommune har i 2023 mottatt 3 230,2 millioner kroner i rammetilskudd. Dette er 18,7 millioner kroner mer enn revidert budsjett, og skyldes i sin helhet høyere inntektsutjevning enn budsjettet. Dette må ses i sammenheng med at skatteutviklingen på landsbasis ble 0,9 prosentpoeng bedre enn i Drammen. Som følge av dette endte Drammen på en skatteinntekt per innbygger så lavt som 90,5 prosent av landsgjennomsnittet, og mottok 172,5 millioner kroner i netto inntektsutjevning. I revidert budsjett var det lagt til grunn skatteinntekt per innbygger på 91,4 prosent av landsgjennomsnittet.

Det har vært flere større endringer i rammetilskuddet i løpet av 2023. De største endringene er :

- Kompensasjon på 12,7 millioner kroner for innføring av gratis SFO for 2. klassesetrinn fra skoleåret 2022/2023, ref. vedtatt statsbudsjett 2023
- Kompensasjon på 39,6 millioner kroner for høyere lønns- og prisvekst, ref. RNB-2023
- Korrigert kompensasjon på 3,1 millioner kroner for redusert maksimalpris i barnehage fra 1. januar 2023, ref. RNB-2023
- Kompensasjon for utgifter til vaksinasjon covid-19 med til sammen 5,5 millioner kroner
- Kompensasjon på 6,9 millioner kroner til økte veiledende satser for sosialhjelp fra 1. juli 2023

Øvrige sentrale inntekter

Integreringstilskudd

Ved behandlingen av handlings- og økonomiplan 2023-2026 vedtok kommunestyret å bosette 360 flyktninger i 2023. Ved behandlingen av 1. tertialrapport ble bosettingsvedtaket oppjustert til 400 personer, hvorav inntil seks enslige mindreårige flyktninger. Faktisk bosetting i 2023 er oppgitt til 403 personer, hvorav 13 enslige mindreårige flyktninger. I tillegg har 16 personer kommet på familiegjenforening.

Det er i 2023 mottatt 215,1 millioner kroner i integreringstilskudd. Dette er 11,8 millioner kroner mer enn budsjettert. Noe høyere bosetting enn forutsatt har bidratt til at integreringstilskudd år 1 ble nesten 3 millioner kroner høyere enn budsjettert. Dette inkluderer en million kroner i belønningstilskudd for bosatte flyktninger ut over opprinnelig anmodning fra IMDi om bosetting av 360 personer. Kommunen vil motta ytterligere 0,9 millioner kroner fra denne belønningordningen i 1. kvartal 2024.

Tilskudd for år 2-5 ble oppjustert med 8 millioner kroner i 1. tertialrapport. Regnskapet viser likevel en merinntekt på 8,9 millioner kroner i forhold til revidert budsjett, blant annet som følge av netto innflytting av personer som er innenfor tilskuddsperioden på 2-5 år. I tillegg er det mottatt etterberegnet tilskudd for bosatte personer som kommunen ikke tidligere har mottatt tilskudd for.

Tilskudd til enslige mindreårige flyktninger

Det er i 2023 mottatt 36,4 millioner kroner i tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. Dette er nesten 4 millioner kroner mer enn budsjettert, og må ses i sammenheng med flere bosatte personer enn forutsatt. Samtidig har det vært nødvendig å tilbakebetale 3,5 millioner kroner fra mottatt tilskudd i 2022 som følge av flytting til andre kommuner. Netto merinntekt fra tilskudd enslige mindreårige flyktninger blir etter dette 0,4 millioner kroner.

Vertskommunetilskudd

I forbindelse med den økte flyktningstrømmen etter utbruddet av krigen i Ukraina ble det etablert asylmottak i Blå Kors sine lokaler i Drammen. Kommunen har i 2023 mottatt 4,7 millioner kroner i vertskommunetilskudd til dekning av merutgifter i forbindelse med asylmottaket. Dette er 0,2 millioner kroner mer enn budsjettert.

Rentekompensasjon fra Husbanken

Kompensasjonstilskudd fra Husbanken er inntektsført med 26,9 millioner kroner i 2023. Som følge av høyere rentenivå har inntektene økt med 6,6 millioner kroner i forhold til 2022. Tilskuddet for 2023 ble likevel en million kroner lavere enn budsjettert, da Husbankens renter økte noe mindre enn forutsatt.

Sentrale utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Rev.bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sentrale utgifter					
Lønnsreserve	0	1 259	0	1 259	100,0 %
Husleie og renhold	641 821	783 908	777 903	6 005	0,8 %
Gjeldsbrevkraft	-5 554	-4 000	-6 269	2 269	56,7 %
Diverse fellesutgifter (netto)	1 176	0	960	-960	0,0 %
Bygningsrelaterte utgifter	1 930	0	1 880	-1 880	0,0 %
Ufordelt innsparingskrav	0	0	0	0	0,0 %
Rammebevilgning Covid-19 tiltak	0	0	0	0	0,0 %
Avskrivninger	306 070	330 000	326 650	3 350	1,0 %
Avsetninger flyktninger	0	17 272	0	17 272	100,0 %
Tilskudd Den norske kirke, kapitalkostnader og pensjon	0	3 327	8 655	-5 328	-160,1 %
Avsetning priskompensasjon	0	6 315	0	6 315	100,0 %
Pensjon	142 163	154 029	157 187	-3 158	-2,1 %
Sum Sentrale utgifter	1 087 607	1 292 111	1 266 966	25 145	1,9 %

Sentrale utgifter viser et mindreforbruk på 25,1 millioner kroner i 2023. Korrigeret for avskrivninger (som nøytraliseres i driftsresultatet) viser sentrale utgifter et mindreforbruk på 21,8 millioner kroner. Mindreforbruket kan først og fremst henføres til 17,3 millioner kroner i ubrukte midler knyttet til ekstraordinær bosetting av flyktninger i 2022 og 2023.

Diverse rammebevilgninger

Det har i løpet av 2023 blitt budsjettert med rammebevilgninger til spesielle forhold som ekstra bosetting av flyktninger og usikkerhet knyttet til prisutviklingen. Ved årsslutt viser de aktuelle rammebevilgningene en besparelse på 23,6 millioner kroner:

- Det ble i årets budsjett avsatt totalt 141,3 millioner kroner på sentralt ansvar til dekning av utgifter som følger av økt bosetting av flyktninger fra Ukraina i 2022 og 2023. Beløpet tilsvarer beregnede merinntekter fra integreringstilskudd år 2 for ekstraordinær bosetting i 2022 og integreringstilskudd år 1 for ekstraordinær bosetting i 2023, samt økte inntekter fra tilskudd til enslige mindreårige flyktninger. Av samlet avsatt beløp ble 130,8 millioner kroner fordelt til aktuelle programområder. I forbindelse med årsavslutningen ble 6,7 millioner kroner i ubrukte midler i programområdene trukket tilbake, slik at den sentrale avsetningen står til rest med 17,3 millioner kroner.
- Restavsetning til eventuell kompensasjon for høyere prisvekst fra 1. tertialrapport 2023 på 6,3 millioner kroner ble ikke disponert i 2023.

Kapitaltilskudd og reguleringspremie til Kirkelig fellesråd

Tilskudd til Kirkelig fellesråd til dekning av henholdsvis renter og avdrag på lån det er stilt kommunal garanti for, samt 65 prosent av årlig reguleringspremie for pensjon, er fra og med budsjettåret 2023 flyttet fra P09 Kultur, idrett og frivillighet til Sentrale utgifter. Dette er utgifter som svinger mye fra år til år. Til sammen var disse utgiftene budsjettert med om lag 3,3 millioner kroner i P09. Betydelig høyere rentenivå på fellesrådets lån i Kommunalbanken samt svært høy reguleringspremie for 2023, bidro til at disse utgiftene ble 5,4 millioner kroner høyere enn budsjettert.

Pensjonskostnader

Ordinær pensjonspremie til kommunens pensjonsordninger i Drammen kommunale pensjonskasse (DKP), KLP (sykepleiere) og Statens pensjonskasse (lærere) betales løpende gjennom året og belastes

virksomhetenes regnskap. I 2023 betalte kommunekassen 426,3 millioner kroner i ordinær pensjonspremie inkl. arbeidsgiveravgift. I tillegg innkaller DKP og KLP reguleringspremie i 2. halvår, basert på hvordan lønnsoppgjør og G-regulering påvirker pensjonskassenes fremtidige forpliktelser. Reguleringspremien belastes på sentralt ansvar, da denne erfaringsmessig kan svinge mye fra år til år. Som følge av høy lønnsvekst og G-regulering ble reguleringspremien for 2023 svært høy og endte på 603,2 millioner kroner inkl. arbeidsgiveravgift. Dette er 27,1 millioner kroner høyere enn budsjettet. Samlet pensjonspremie i 2023 var på nesten 1 030 millioner kroner.

I tillegg til reguleringspremie føres også årets premieavvik, amortisering av tidligere års premieavvik og bruk av premiefond på sentralt ansvar. Til delvis finansiering av den høye reguleringspremien er det disponert til sammen 170,1 millioner kroner fra DKPs og KLPs premiefond. Bruk av premiefond ble oppjustert ved behandlingen av 1. tertialrapport.

I år med høy premiebetaling vil det normalt også bli høyt premieavvik som føres til kreditt (inntekt), og dermed reduseres kommunekassens pensjonskostnader. For 2023 ble samlet premieavvik for pensjonsordningene på 479 millioner kroner, som er 28,5 millioner kroner mer enn budsjettet. De årlige premieavvikene skal i henhold til regnskapsforskriften dekkes inn over de 7 neste årene. I regnskap 2023 er kommunekassen belastet med 200,7 millioner kroner i amortisering av tidligere års premieavvik.

Kommunekassens faktiske pensjonskostnad i 2023 blir etter dette på 583,2 millioner kroner. Dette er en økning på 7,2 prosent fra 2022, og ligger dermed betydelig høyere enn lønnsveksten.

Status sentrale pensjonsposter i 2023

Beløp i 1000 – 2023-krone

	Regnskap 2023	Revidert budsjett 2023 (2T)	Avvik
Sentrale pensjonsposter	156 820	154 030	-2 790
Reguleringspremie	603 023	576 035	-26 988
Bruk av premiefond	-170 062	-173 829	-3 767
Premieavvik	-478 982	-450 462	28 520
Amortisering tidligere premieavvik	200 655	200 687	31
Diverse pensjon inkl. reserveavsetning	2 186	1 600	-586

Øvrige sentrale poster

For øvrige sentrale utgiftsposter viser regnskapet for 2023 forholdsvis små avvik fra budsjett:

- Lønnsreserven ble ved behandlingen av 1. tertialrapport oppjustert med 58 millioner kroner som følge av økt anslag for lønnsveksten fra 4,2 til 5,4 prosent. Etter at det er kompensert for virkningene av lønnsoppgjørene i 2023 og ekstra arbeidsgiveravgift for inntekter over 750 000 kroner står lønnsreserven til rest med 1,3 millioner kroner ved årsslutt.
- Det ble budsjettet med en netto inntekt på 4 millioner kroner fra gjeldsbrevkraft i 2023. Regnskapet viser en netto merinntekt etter skatt på 2,3 millioner kroner.
- Utgifter til husleie og renhold samt andre bygningsrelaterte utgifter viser til sammen et mindreforbruk på 4,1 millioner kroner. Det er lavere utgifter enn forutsatt til intern husleie til Drammen Eiendom KF som bidrar til mindreforbruket.
- Under sentrale utgifter føres også utgifter og inntekter som blant annet oppstår i forbindelse med rydding i gamle balanseposter og som det er vanskelig å plassere innenfor de ordinære programområdene. I forbindelse med årsoppgjøret for 2023 er ført netto belastning på om lag en million kroner. Dette skyldes i stor grad tapsføring av utestående fordringer fra de tidligere kommunene som er foreldet.

Finansinntekter og -utgifter

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Rev.bud. 2023	Regnskap 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Finansinntekter/-utgifter					
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	46 491	93 236	105 181	-11 945	-12,8 %
Konserninterne renteutgifter	126 930	164 325	167 877	-3 552	-2,2 %
Konserninterne avdrag	235 339	247 316	247 315	1	0,0 %
Renteinntekter	-102 991	-150 674	-166 130	15 456	10,3 %
Overføring til/fra lånefondet	0	-36 389	-36 389	0	0,0 %
Utbytte	-147 614	-305 200	-260 184	-45 016	-14,7 %
Sum Finansinntekter/-utgifter	158 156	12 614	57 671	-45 057	-357,2 %

Tabellen ovenfor gjelder kommunekassens finansutgifter og inntekter i 2023. Tallene knytter seg i all hovedsak til betjening av renter og avdrag på kommunekassens interne gjeld til lånefondet, finansutgifter/-inntekter knyttet til låneopptak i Husbanken for viderefremming av startlån, avkastning av plassert overskuddslikviditet, renteinntekter på kommunens ordinære driftskonto og renteinntekter fra andre utlån, samt utbytte fra selskaper.

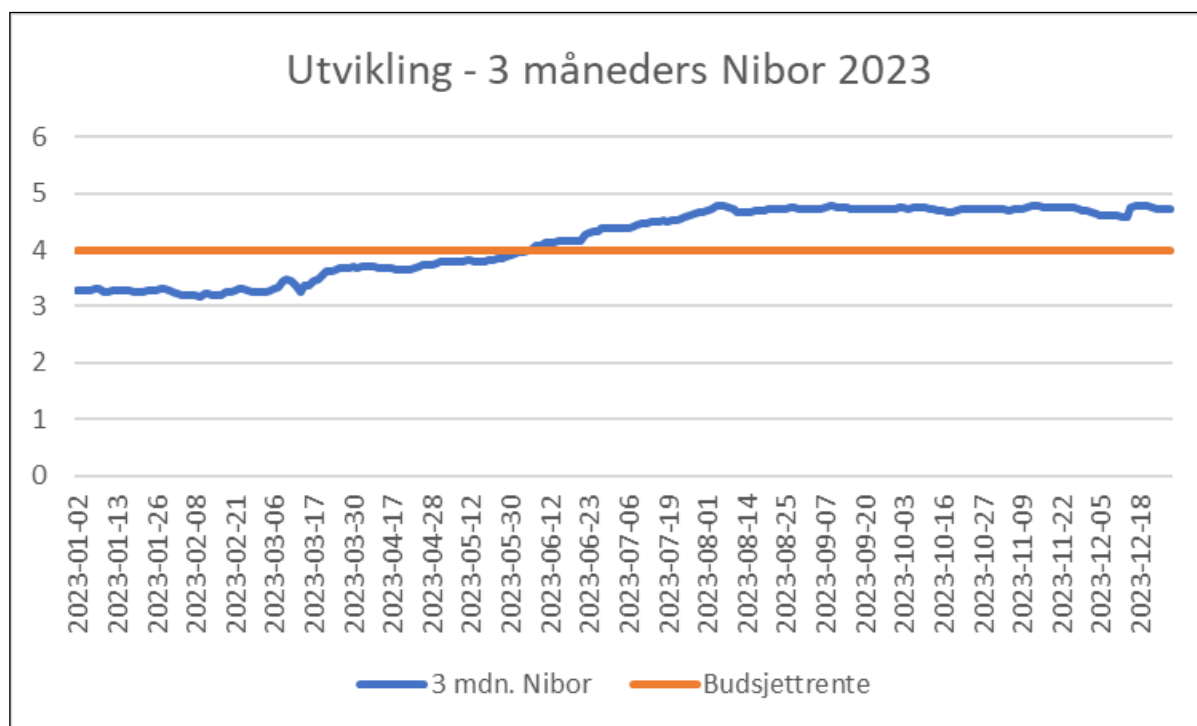
Finansposter hadde i opprinnelig budsjett en netto kostnad på 67 millioner kroner for 2023. Regnskapet viser en kostnad på 56 millioner kroner, noe som er 11 millioner kroner lavere enn opprinnelig budsjett. Økte renteutgifter på lån har i hovedsak blitt motvirket av økte renteinntekter på inntående midler i bank.

Renteutviklingen

Norges Bank økte styringsrenten 6 ganger i fjor, fra 2,75 prosent ved inngangen av året til 4,5 prosent ved utgangen av året. I budsjettet for 2023 ble internrenten for lånefondet satt til 4 prosent.

Gjennomsnitt for 3 mnd. NIBOR var 4,16 prosent i 2023. Laveste nivå var i februar med 3,17 prosent, mens høyeste notering var 4,79 prosent.

Utviklingen i 3 måneders NIBOR i 2023

Lånefondets regnskap

Overføring til kommunekassen med 36,3 millioner kroner fra lånefondet er gjennomført i henhold til budsjett. Lånefondet fikk etter det et negativt resultat på 4,5 millioner kroner. Dette vil bli foreslått inndeckt i forbindelse med 1. tertialrapport 2024, i henhold til Forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv, § 9-5.

Avdrag er i henhold til budsjett og innenfor kravene til minimumsavdrag. Beregninger av minimumsavdraget er beskrevet ytterligere i note 10 til kommunekassens årsregnskap.

Lånefondet driftsregnskap 2023

Lånefondets driftsregnskap for 2023	Regnskap. 2023	Oppr. Bud. 2023	Rev. Bud. 2023	Avvik rev. Bud.
Lånefond renteinntekter	-370 444 414	-371 600 000	-71 600 000	1 155 586
Lånefondets renteinntekter (øvrige)	-24 907 205	-	-	-24 907 205
Lånefond avdragsinntekter	-415 646 213	-419 800 000	-419 800 000	4 153 787
Sum inntekter	-810 997 832	-791 400 000	-791 400 000	-19 597 832
Lånefond renteutgifter	359 306 818	336 400 000	336 400 000	22 906 818
Lånefond provisjoner og andre utgifter	870 743	-	-	870 743
Lånefond avdragsutgifter	421 680 081	418 600 000	418 600 000	3 080 081
Sum utgifter	781 857 642	755 000 000	755 000 000	26 857 642
Lånefond overføring til kommunekassa	36 389 000	36 389 000	36 389 000	-
Resultat før årsoppgjørdisposisjoner (- er mindreforbruk/+ er merforbruk)	7 248 810	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond (årsoppgjørdisposisjon)	-2 715 058	-	-	-
Resultat etter årsoppgjørdisposisjoner (- er mindreforbruk/+ er merforbruk)	4 533 751	-	-	-

Lånefondets regnskap for 2023 blir også nærmere omtalt i egen årsberetning.

Utbytte

Det var opprinnelig budsjettet med et forventet utbytte på 250 millioner kroner i 2023. I revidert budsjett ble anslått utbytte økt til 305,2 millioner kroner, da det var forventet at utbytte fra Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS i forbindelse med salg av Miletomta og påfølgende avvikling av selskapet ville komme i 2023. Siden dette gjelder et avviklingsoppgjør er vedtatt overføring til eier i samsvar med regnskapsforskriften i stedet ført som salg av aksjer i investeringsregnskapet. Regnskapsført utbytte i driftsregnskapet for 2023 er etter dette på 260,2 millioner kroner, som er 45 millioner kroner lavere enn budsjettet.

Mottatt utbytte 2022 og 2023

Beløp i 1000

	Regn- skap 2022	Regn- skap 2023	Vedtatt budsj. 2023	Rev. budsj. 2023	Avvik budsjett
Å Energi AS fra 2023	-96 224	-213 758	-215 000	-213 800	-42
Glitre Energinett Holding AS (inngår i fusjon fra 2023)	-2 591				
Vardar AS	-32 599	-40 426	-30 000	-40 400	26
Lindum AS	-10 200		0	0	0
Eidra AS (tidl. Drm. Kommune Eiendomsutvikling AS)	-6 000		0	0	0
Drammen Kino AS	0		-1 000	0	0

	Regn- skap 2022	Regn- skap 2023	Vedtatt budsj. 2023	Rev. budsj. 2023	Avvik budsjett
D-Park AS	0	-6 000	-4 000	-6 000	0
Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS 2)	0	0	0	-45 000	-45 000
Sum utbytte	-147 614	-260 183	-250 000	-305 200	-45 017

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000

	Regnskap 2023	Regulert bud- sjett 2023	Opprinnelig budsjett 2023	Regnskap 2022
Netto driftsresultat	-78 327	10 164	-96 651	-466 583
Disponering eller dekning av netto driftsresultat:				
Overføring til investering	295 846	340 846	296 800	467 770
Avsetninger til bundne driftsfond	91 723	8 738	0	72 117
Bruk av bundne driftsfond	-71 206	-61 551	0	-99 890
Avsetninger til disposisjonsfond	11 070	11 070	0	154 067
Bruk av disposisjonsfond	-249 106	-309 266	-200 149	-127 530
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	50
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	78 327	-10 164	96 651	466 583

Som nevnt tidligere har Drammen kommunekasse et netto driftsoverskudd på 78,3 millioner kroner i 2023. Tabellen ovenfor viser de regnskapsførte årsoppgjørdisposisjonene. Som det fremgår har driftsresultatet vært for lavt til å dekke den budsjetterte overføringen til investeringsregnskapet. Det har derfor vært behov for betydelig bruk av disposisjonsfond i 2023, selv om resultatforbedringen har bidratt til å redusere bruken med om lag 60 millioner kroner i forhold til budsjett.

Overføring fra drifts- til investeringsregnskapet

Kommunens finansielle handlingsregler legger til grunn en egenfinansiering på minimum 15 prosent av ikke-rentable investeringer korrigert for momskompensasjon og eventuelle tilskudd. For 2023 ble dette budsjettert til 118,8 millioner kroner. I tillegg ble det i vedtatt handlings- og økonomiplan lagt til grunn at ekstraordinære inntekter fra utbytte - beregnet til 178 millioner kroner - skulle benyttes til egenfinansiering av investeringene. Dette inkluderte forventet utbytte fra Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS i forbindelse med salg av Miletomta og påfølgende avvikling av selskapet. Siden dette gjelder et avviklingsoppgjør er vedtatt overføring til eier i samsvar med regnskapsforskriften ført som salg av aksjer i investeringsregnskapet. Som følge av dette er faktisk overføring fra drifts- til investeringsregnskapet redusert med 45 millioner kroner i forhold til budsjettert beløp.

Disposisjonsfond - bruk og avsetninger

Kommunekassen hadde per inngangen til 2023 disposisjonsfond på 843,7 millioner kroner. I samsvar med vedtatt budsjett og senere justeringer er det budsjettert med netto bruk av disposisjonsfond på 298,2 millioner kroner i 2023. I samsvar med regnskapsforskriftens bestemmelser ble bruk av disposisjonsfond som følge av resultatforbedringen redusert med 60,2 millioner kroner ved regnskapsavslutningen. Dette innebærer netto bruk av disposisjonsfondet på 238 millioner kroner i 2023. Per årets utgang er disposisjonsfondet etter dette redusert til 605,7 millioner kroner. Dette tilsvarer 6,6 prosent av kommunekassens brutto driftsinntekter og er 216,4 millioner kroner mer enn de vedtatte handlingsreglens krav til reserveavsetning.

Disposisjonsfond avsetning og bruk i 2023

Beløp i 1000

	2023
Saldo disposisjonsfond per 1.1.	843 729
Vedtatt budsjett - bruk	-200 149
1. tertial 2023 - netto bruk	-111 619
2. tertial 2023 - redusert bruk saldering	14 372
Kommunestyrevedtak - hjelp jordskjelv Tyrkia/Syria	-300
Fullmakt kommunedirektør - bruk av fond faglig utvikling skole/barnehage	-500
Saldering netto bruk regnskap 2023	60 160
Saldo disposisjonsfond per 31.12 *	605 694
Generell reserve (tilsv. 3% av brutto driftsinntekter)	273 699
«Rentesikringsfond» (1% av brutto lånegjeld)	95 641
«Eier-risikofond»	20 000
Handlingsreglenes reservekrav pr. 31.12	389 340
Avvik fra handlingsreglenes krav	216 354
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	6,6 %

*) Saldo for disposisjonsfond inkluderer avsetninger som etter vedtak er skilt ut som egne "underfond". Dette gjelder blant annet Fond til faglig utvikling i skole og barnehage (5,6 millioner kroner), Klimafond (5 millioner kroner), Tvangsmulkt fond byggesak (2,1 millioner kroner) m.fl.

Bundne driftsfond – bruk og avsetninger

Regnskapet viser netto avsetning til bundne driftsfond med 20,5 millioner kroner, mens budsjettet viser netto bruk med 53,3 millioner kroner. Flere kommuner (også innenfor ASSS-samarbeidet) har de senere år vurdert at netto driftsresultat korrigeret for netto bundne fondsavsetninger kan være en bedre indikator når man skal belyse økonomisk handlingsrom, dvs. hvor stor andel av driftsinntektene kommunen fritt kan disponere til avsetninger og finansiering av investeringer. Drammens netto driftsresultat i 2023 korrigeret for netto avsetning til bundne driftsfond reduseres fra 78,3 til 57,8 millioner kroner.

Det er ført avsetninger til bundne fond med 91,7 millioner kroner, mens det kun er budsjettert med 8,7 millioner kroner. Avsetningene gjelder i hovedsak ubrukte øremerkede tilskudd og prosjektmidler mv. innenfor programområdene, og hvor mye som skal avsettes blir først kjent i forbindelse med årsavslutningen. Avsatt beløp er nesten 20 millioner kroner høyere enn i 2022, og dette kan blant annet ses i sammenheng med det EU-finansierte prosjektet NetZeroCities der Drammen kommune med samarbeidspartnere i perioden 2023-2025 mottar 1,5 millioner euro. I tillegg har Drammen kommune fra 2023 overtatt regnskapsføringen for Buskerudbyen og årsresultatet på nesten 4,1 millioner kroner er avsatt til bundet fond.

Samtidig er det inntektsført 71,2 millioner kroner i bruk av bundne driftsfond, mens det ble budsjettert med 62 millioner kroner. Dette gjelder i hovedsak tilbakeføring av ubrukte øremerkede midler som ble avsatt i regnskap 2022.

Investeringsregnskapet

Innledning

Forslag til investeringsbudsjett bygger på innspill og føringer som er gitt fra kommunestyret gjennom behandling av sak 93/22, 20 juni 2022 om rammer for arbeid med handlings- og økonomiplan 2023-26. I den forbindelse ble det vedtatt:

- Rammen for større investeringsprosjekter videreføres. Det innarbeides ikke nye større prosjekter. Gjennomføring og ferdigstilling av ny bybru prioriteres. Det er i dag høy risiko forbundet med å gjennomføre prosjekter og det er nødvendig å avvete situasjonen. Øvrige prosjekter skyves ut i tid, og igangsettes når det er økonomisk grunnlag for det.
- Investeringsrammer til oppgradering og fornyelse videreføres med 400 millioner kroner per år. Det foretas en ny gjennomgang av fordeling av rammene.
- Økte investeringer utover fastsatte rammer søkes finansiert med andre midler enn lån, slik som salg av eiendeler, disposisjonsfond i Drammen Eiendom KF og ekstraordinære utbytter fra selskaper.
- Veiavangen ungdomsskole innarbeides i investeringsbudsjettet

Investeringsbudsjettet 2023

Av større hovedgrep i investeringsbudsjettet for 2023 foreslo kommunedirektøren å bevilge 225 millioner kroner årlig til hovedutvalg helse, sosial og omsorg for investeringer i bolig og sykehjem, med unntak av 2023 hvor det budsjetteres med 125 millioner kroner med bakgrunn i estimert oppstart av prosjekter.

Kommunedirektøren foreslo i tillegg å prioritere og utbedre Veiavangen ungdomsskole med oppstart i 2025 (endret til oppstart i 2024 etter vedtak i kommunestyret), da denne skolen er den eneste ikke godkjente skolen i kommunen.

Investeringsbudsjettet ble justert i 1. tertial med rebevilgning av ubrukte midler fra 2022 til igangsatte prosjekter. Videre ble investeringsbudsjettet revidert i 2. tertial. For nærmere omtale henvises det til tidligere publiserte rapporter herunder; Handlings og økonomiplan, 1. tertialrapport og 2. tertialrapport.

Investeringer gjennomføres av kommunekassen og Drammen Eiendom KF. De enkelte investeringsprosjekter omtales under omtalen av hovedutvalg. Prosjekter i regi av Drammen Eiendom KF vil være nærmere omtalt i egen årsmelding fra Drammen Eiendom KF, som vedlegg til denne årsevalueringen. For Drammen Eiendom KF vises kun budsjett og regnskap for 2023 (regnskap 2022 var ikke en del av årsevalueringen for 2022).

Investeringsreglement

Investeringstiltak følger kommunens vedtatte økonomireglement, hvor det kommer frem at investeringer angis som brutto investeringer, inkludert merverdiavgift og ikke fratrukket eventuelle tilskudd og annen finansiering. Finansiering vil komme frem i egne tabeller under kapittelet om finansiering.

For enkelte programområder der dette er relevant er årets budsjett og bokførte investeringsmidler også presentert netto i egen tabell (se nærmere forklaring i kapittel om netto investeringsutgifter).

Status investering og finansiering (2A)

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Investeringer i varige driftsmidler	1 010 058	1 287 800	1 481 551	1 460 085
Tilskudd til andres investeringer	7 181	9 800	9 800	37 862
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	440 011	22 500	483 037	483 448
Utlån av egne midler	3 423	0	2 440	2 440
Avdrag på lån	0	0	0	70 529
Sum investeringsutgifter	1 460 673	1 320 100	1 976 827	2 054 364
Kompensasjon for merverdiavgift	-113 661	-200 044	-245 286	-173 001
Tilskudd fra andre	-109 485	-108 476	-164 477	-186 991
Salg av varige driftsmidler	-26 247	-23 000	-23 000	-185 742
Salg av finansielle anleggsmidler	-244 840	0	-460 537	-523 322
Utdeling fra selskaper	0	-92 000	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-158 812	-1 100	-5 190	-5 252
Bruk av lån	-350 595	-619 780	-710 389	-674 453
Sum investeringsinntekter	-1 003 641	-1 044 400	-1 608 878	-1 748 762
Videreutlån	953 440	450 000	788 000	615 374
Bruk av lån til videreutlån	-610 614	-450 000	-750 000	-615 374
Avdrag på lån til videreutlån	71 093	100 000	100 000	49 092
Mottatte avdrag på videreutlån	-217 655	-100 000	-100 000	-146 416
Netto utgifter videreutlån	196 263	0	38 000	-97 324
Overføring fra drift	-467 770	-296 800	-340 846	-295 846
Avsetninger til bundne investeringsfond	209 711	20 000	22 320	223 082
Bruk av bundne investeringsfond	-395 870	0	-87 519	-62 452
Avsetninger til ubundet investeringsfond	4 054	1 100	5 190	7 694
Bruk av ubundet investeringsfond	-3 423	0	-5 094	-5 094
Dekning av tidligere års udekket beløp	2	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-653 296	-275 700	-405 949	-132 616
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	75 663

Status investering og finansiering DK

Beløp i 1000 kr

Hovedlinje budsjett	Delsum budsjett	Regnskap hiå.	Revidert årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
Netto utgifter videreutlån	Avdrag på lån til videreutlån	49 092	100 000	100 000
Netto utgifter videreutlån	Bruk av lån til videreutlån	-615 374	-750 000	-450 000
Netto utgifter videreutlån	Mottatte avdrag på videreutlån	-146 416	-100 000	-100 000

Hovedlinje budsjett	Delsum budsjett	Regnskap hiå.	Revidert årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
Netto utgifter videreutlån	Videreutlån	615 374	788 000	450 000
Sum netto utgifter videreutlån		-97 324	38 000	0
Totalsum		-97 324	38 000	0

Beløp i 1000 kr

Hovedlinje budsjett	Delsum budsjett	Regnskap hiå.	Revidert årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
Sum investeringsinntekter	Bruk av lån	-526 029	-455 500	-455 500
Sum investeringsinntekter	Kompensasjon for merverdiavgift	-147 469	-185 707	-156 474
Sum investeringsinntekter	Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-5 252	-5 190	-1 100
Sum investeringsinntekter	Salg av finansielle anleggsmidler	-523 322	-460 537	0
Sum investeringsinntekter	Salg av varige driftsmidler	-3 710	0	0
Sum investeringsinntekter	Tilskudd fra andre	-162 136	-157 477	-101 476
Sum investeringsinntekter	Utdeling fra selskaper	0	0	-92 000
Sum investeringsinntekter		-1 367 919	-1 264 410	-806 550
Totalsum		-1 367 919	-1 264 410	-806 550

Beløp i 1000 kr

Hovedlinje budsjett	Delsum budsjett	Regnskap hiå.	Revidert årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
Sum investeringsutgifter	Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	483 448	483 037	22 500
Sum investeringsutgifter	Investeringer i varige driftsmidler	1 218 931	1 107 941	1 069 950
Sum investeringsutgifter	Tilskudd til andres investeringer	11 659	9 800	9 800
Sum investeringsutgifter	Utlån av egne midler	2 440	2 440	0
Sum investeringsutgifter		1 716 478	1 603 217	1 102 250
Totalsum		1 716 478	1 603 217	1 102 250

Beløp i 1000 kr

Hovedlinje budsjett	Delsum budsjett	Regnskap hiå.	Revidert årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	Avsetninger til bundne investeringsfond	138 663	2 320	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	5 190	1 100
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	Bruk av bundne investeringsfond	-15 965	-41 032	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	Bruk av ubundet investeringsfond	-2 439	-2 439	0

Hovedlinje budsjett	Delsum budsjett	Regnskap hiå.	Revidert årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	Overføring fra drift	-295 846	-340 846	-296 800
Sum overføring fra drift og netto avsetninger		-175 587	-376 807	-295 700
Totalsum		-175 587	-376 807	-295 700

Status investering og finansiering Drammen kommunekasse

Tabellen over viser status investering og finansiering (2A) for Drammen kommunekasse. Hovedtrekkene for investeringsregnskapet for 2023 er:

- Det er bokført sum investeringsutgifter på 1 716,5 millioner kroner, dette er 113,2 millioner høyere enn revidert budsjett på 1 603,2 millioner kroner.
- Det er bokført sum investeringsinntekter på 1 367,9 millioner kroner, dette er 103,5 millioner høyere enn revidert budsjett på 1 264,4 millioner kroner.
- Samlet for investeringsregnskapet er det fremført en underdekning på 75,6 millioner kroner.

Sum investeringsutgifter

Merforbruket på 113,2 millioner skyldes i hovedsak prosjekter knyttet til P11 Utbygging og samferdsel og P12 Vann, avløp og renovasjon, som utlignes av et mindreforbruk knyttet til P09 Kultur, idrett og frivillighet og P14 Ledelse, styring og administrasjon.

- Merforbruket knyttet til P11 Utbygging og samferdsel skyldes i hovedsak prosjekt Samarbeid med andre utbyggere (68,9 millioner kroner). Mye av aktiviteten i fysisk by- og stedsutvikling baseres på samarbeid mellom kommune, fylke, stat, privat næringsliv og andre aktører. Det budsjetteres dermed med en del tilskudd/inntekter fra andre knyttet til disse prosjektene. Disse tilskuddene øker prosjektets investeringsramme, utover det som er bevilget av kommunestyret. Netto har prosjektet et merforbruk på 15,9 millioner kroner (se tabell «status investeringer (netto) P11 og P12»). I forbindelse med HØP 23-26 ble det ved en feiltagelse lagt inn et budsjett på 4 millioner kroner for prosjektet. Dette beløpet skulle vært 20 millioner kroner. I vedtatt utgave av HØP 23-26 ble det lagt inn informasjon om dette og at dette ville innarbeides til 1. tertial 2023. Ved en feiltakelse ble det aldri vedtatt hvordan de manglende 16 millionene skulle finansieres. Prosjektet er dermed underfinansiert ved årsslutt 2023, med 15,9 millioner (netto).
- Merforbruket knyttet til P12 Vann, avløp og renovasjon skyldes i hovedsak at framdriften i enkelte prosjekter har vært større enn lagt til grunn i budsjettet. Programområdet har en stor prosjektportefølje. Erfaringsmessig blir enkelte prosjekter forskjøvet i forhold til oppsatt fremdriftsplan, og dette blir tatt hensyn til ved igangsetting av prosjekter.
- Mindreforbruket knyttet til programområde P09 Kultur, idrett og frivillighet skyldes i hovedsak prosjekt Vassenga. Prognose for kjøleanlegg Vassenga ble dyrere enn vedtatt ramme, og prosjektet ble utsatt i påvente av ytterligere finansiering. Hele beløpet på 13 millioner kroner er ubenyttet.
- Mindreforbruket knyttet til programområde P14 Ledelse, styring og administrasjon skyldes i hovedsak prosjekt Digitalisering og Omstilling IKT, hvor prosjektens gjennomføringsplan har blitt noe justert og prosjektene er derfor forsinket i forhold til opprinnelig plan.

Sum investeringsinntekter

Merinntektene på 103,5 millioner skyldes i hovedsak følgende:

- Salg av finansielle anleggsmidler: merinntektene er knyttet til salg av aksjer i Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS, Norsk Rørsenter AS og Svelvikposten, totalt 62,8 millioner kroner som ikke var budsjettert.
- Tilskudd fra andre og bruk av lån: merinntektene knyttet til tilskudd fra andre og bruk av lån må ses i sammenheng. Det er budsjettert 92 millioner kroner knyttet til salg av eiendom i Drammen Eiendom KF under tilskudd fra andre. Videre er det i forbindelse med dette salget bokført 26,2 millioner kroner under tilskudd fra andre, og 70,5 millioner kroner under bruk av lån. Dette skyldes at eiendommene i Drammen Eiendom KF er lånefinansiert, og salget har dermed utløst ekstraordinær innbetaling av gjeld til lånefondet,

som igjen er videre utlånt til Drammen kommunekasse. I tillegg er det en netto salgsgevinst på 26,2 millioner kroner. For ytterligere informasjon om denne transaksjonen henvises det til Drammen kommunes årsregnskap med tilhørende noter. Sett vekk fra transaksjonen på 92 millioner kroner knyttet til Drammen Eiendom KF er det bokført cirka 70,5 millioner kroner i merinntekter knyttet til tilskudd fra andre, som har sammenheng med merforbruket på investeringsutgifter. Prosjektene knyttet til P11 Utbygging og samferdsel og P12 Vann, avløp og renovasjon finansieres delvis gjennom tilskudd fra andre.

- Kompensasjon for merverdiavgift: merinntektene over utlignes mot en mindreinntekt knyttet til kompensasjon for merverdiavgift på cirka 38,2 millioner kroner. Denne mindreinntekten skyldes i stor grad en pågående konflikt mellom Bane Nor og Drammen kommune. Bane NOR fakturerer kommunen uten å spesifisere mva. på fakturaen, slik at kommunen ikke får momskompensasjon. For fakturaer i 2023 utbetalte Drammen kommune kun nettobeløpet til Bane NOR, og holdt tilbake penger tilsvarende mva-beløpet. Dette utgjør 44,8 millioner kroner. For ytterligere informasjon om dette henvises det til Drammen kommunes årsregnskap med tilhørende noter.

Status investeringer (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Prosjekt mangler	0	0	0	16 483
Sum	0	0	0	16 482
P01 Skole				
KK P01 Inventar og utstyr Skole	16 604	7 000	15 873	16 973
DEKF P01 Oppgradering bygningsmassen	0	12 400	39 742	13 267
KK P01 IKT Skole	27 662	15 000	18 052	17 545
Sum P01 Skole	44 266	34 400	73 668	47 785
P02 Barnehager				
KK P02 Inventar og utstyr Barnehage	93	3 800	3 967	3 745
DEKF P02 Oppgradering bygningsmassen	0	3 000	22 553	23 092
DEKF P02 Utvide Berger barnehage	0	1 000	1 000	304
DEKF P02 Optimalisere av eksisterende areal i barnehager	0	4 000	4 000	2 922
Sum P02 Barnehager	93	11 800	31 520	30 064
P03 Forebyggende tjenester				
KK P03 Inventar og utstyr Forebyggende tjenester	3 547	1 000	1 619	1 619
Sum P03 Forebyggende tjenester	3 547	1 000	1 619	1 619
P04 Helse				
KK P04 Inventar og utstyr Helse	1 886	1 000	1 000	1 205
Sum P04 Helse	1 886	1 000	1 000	1 205
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne				
KK P05 Inventar og utstyr Mennesker med nedsatt funksjonsevne	758	2 000	3 083	3 313
DEKF P05 Oppgradering bygningsmassen	0	2 000	10 478	3 732
DEKF P05 Korsveien 68 - botilbud med base (HDO)	0	0	5 000	2 139
DEKF P05 Spinnerisletta bofellesskap (HDO)	0	0	3 500	3 833
Sum P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	758	4 000	22 061	13 017

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
P06 Hjemmetjenester og institusjon				
KK P06 Inventar og utstyr Hjemmetjenester og institusjon	10 162	12 000	12 000	11 628
KK P06 Infrastruktur strøm og trådløst nettverk	5 836	10 000	9 164	8 166
DEKF P06 Oppgradering bygningsmassen	0	8 000	15 303	30 396
DEKF P06 Konnerud (HDO)	0	0	30 000	16 186
DEKF P06 Gulskogen omsorgsboliger (HDO)	0	0	6 600	3 520
DEKF P06 Helleristningen omsorgsboliger (HDO)	0	0	5 000	617
DEKF P06 Krokstad sykehjem (HDO)	0	0	7 000	3 796
DEKF P06 Krokstad sykehjem - infrastruktur	0	0	25 000	23 496
DEKF Investeringer HSO i bolig, sykehjem og evt. nytt helsehus.	0	125 000	42 900	0
Sum P06 Hjemmetjenester og institusjon	15 999	155 000	152 966	97 806
P07 Rus og psykisk helse				
KK P07 Inventar og utstyr Rus og psykisk helse	1 412	1 000	1 213	1 213
DEKF P07 Oppgradering bygningsmassen	0	2 000	9 593	1 839
Sum P07 Rus og psykisk helse	1 412	3 000	10 806	3 052
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig				
DEKF P08 Kommunale boliger	0	12 650	59 137	46 016
DEKF P08 Oppgradering bygningsmassen	0	13 200	13 568	16 788
KK P08 Inventar og utstyr Sosialtj, etabl. og bolig	1 207	1 000	2 251	1 767
Sum P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	1 207	26 850	74 957	64 571
P09 Kultur, idrett og frivillighet				
KK P09 Kjøleannlegg Vassenga	0	13 000	13 000	0
KK P09 «Rewilding» - etablering av biotoper i skog mv	56	0	944	149
Sikring av friluftsdammer	0	0	0	8
KK P09 Maskiner, inventar og utstyr	7 067	8 800	12 137	9 625
KK P09 Oppgradering arena, anlegg og natur	19 908	8 200	8 200	6 182
DEKF P09 Oppgradering bygningsmassen	0	8 000	14 745	13 478
KK P09 Kirken	7 500	0	0	0
DEKF P09 Oppkjøp av friluft / naturområder	0	3 000	3 000	0
KK P09 Lokaler og arenaer til kultur og frivillighet	0	3 000	3 000	1 244
KK P09 Sikring friluftsdammer	263	1 000	1 000	243
Sum P09 Kultur, idrett og frivillighet	34 794	45 000	56 026	30 929
P11 Utbygging og samferdsel				
KK P11 Ny gang- og sykkelundergang Ryddinggangen	15 977	40 000	40 000	46 773
KK P11 Merverdiavgift på anleggsbidrag finansiert av utbyggere	592	37 800	37 800	28 426
KK P11 Maskiner, biler, utstyr og inventar	3 379	6 000	8 900	12 211
KK P11 Oppgradering Parker og grøntområder	10 008	10 000	14 492	10 404

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
KK P11 Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	26 996	16 520	22 587	20 858
KK P11 Kollektiv (Leskur mm.)	1 210	3 000	4 750	1 928
KK P11 Vei	67 555	54 000	54 000	55 153
KK P11 Flomsikring	8 142	16 000	16 000	15 411
KK P11 Samarbeid med andre utbyggere	40 171	61 900	21 880	90 798
KK P11 Oppgradering lekeplasser	6 937	6 000	8 600	6 562
KK P11 Bybru	323 651	425 000	461 349	466 483
KK P11 Spiralen Oppgradering	2 583	0	0	-48
KK P11 Universell utforming	1 787	2 000	2 000	1 974
KK P11 Sykkelplan	16 721	20 980	23 660	22 834
KK P11 Utbedring av støttemurer langs Drammenselva	0	0	0	914
Sum P11 Utbygging og samferdsel	525 708	699 200	716 018	780 682
P12 Vann, avløp og renovasjon				
KK P12 Intercity/Flisebekken	62 763	43 000	0	93
KK P12 Vann/avløp	260 986	216 500	227 547	287 681
KK P12 Nytt avløpsrenseanlegg (Nordbykollen) med inntakssledninger	0	0	5 000	4 150
KK P12 Transportsystem til regionalt renseanlegg (Mjøndalen - Nordbykollen)	0	0	6 500	5 660
Sum P12 Vann, avløp og renovasjon	323 749	259 500	239 047	297 585
P13 Arealplan, klima og miljø				
KK P13 Utstyrskasse Svelvik	306	0	0	316
KK P13 Etterdrift avfallsdeponi Mile	0	900	900	289
Sum P13 Arealplan, klima og miljø	306	900	900	605
P14 Ledelse, styring og administrasjon				
KK P14 Digitalisering	45 179	20 550	38 263	34 490
KK P14 Prosjekt Omstilling IKT og digitaliseringsstrategi	1 050	0	3 801	1 682
DEKF P14 Oppgradering bygningsmassen	0	2 500	2 417	731
KK P14 Overgang til AVD	3 605	0	0	0
KK P14 Visuell Profil	5 591	1 000	2 909	2 779
Sum P14 Ledelse, styring og administrasjon	55 425	24 050	47 390	39 681
P15 Samfunnssikkerhet				
KK P15 Varslingssystem	769	0	0	0
Sum P15 Samfunnssikkerhet	769	0	0	0
P18 Politisk styring				
KK P18 Inventar og utstyr politisk styring	142	1 000	500	0
Sum P18 Politisk styring	142	1 000	500	0

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
P19 Sentrale poster				
DEKF P19 Diverse investeringer	0	5 000	5 000	6 367
DEKF P19 Ladeinfrastruktur	0	2 500	4 504	1 483
DEKF P19 Oppgradering bygningsmassen	0	12 500	29 419	22 798
DEKF P19 Strategiske eiendomskjøp	0	0	13 051	3 279
DBKF Drammensbadet, Inventar og utstyr	0	1 100	1 100	1 075
Sum P19 Sentrale poster	0	21 100	53 074	35 001
Investeringer i varige driftsmidler	1 010 058	1 287 800	1 481 551	1 460 085

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
KK Inventar og utstyr P02 Barnehage	3 540	0	0	0
KK Inventar og utstyr P08 Sosialtj, etabl. og bolig	1 862	0	0	0
KK P09 Gravplasser	0	4 300	4 300	4 300
KK P09 Kirken	0	5 500	5 500	5 500
Flomsikring NVE Wildenveys park og Vrangbekk	0	0	0	50
Etableringsskjøtsel lekeplasser og nærmiljøanlegg	0	0	0	12
Justeringsavtaler vei	825	0	0	812
Etterarbeid investeringsprosjekter	0	0	0	54
Justeringsavtaler VA	954	0	0	931
Investering DEKF	0	0	0	26 203
Tilskudd til andres investeringer	7 181	9 800	9 800	37 862

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
Finansiering – KK	0	22 500	22 500	0
Egenkapitalinnskudd KLP	2 470	0	0	2 654
Egenkapitalinnskudd DKP	20 000	0	0	20 000
Aksjeinnskudd Drammen Kommune Eiendomsutvikling as	25 625	0	0	0
Aksjekapital i Å Energi AS	391 916	0	0	0
Selskapskapital Drammen Havn farvannsforvaltning IKS	0	0	0	258
Aksjekapital Drammen Havn as	0	0	460 537	460 537
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	440 011	22 500	483 037	483 448

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2022	Oppr. bud. 2023	Rev. bud. 2023	Regnskap 2023
KK P19 Utlån Fontenehuset	0	0	850	850
Utlån IF Birkebeineren - forskuttering spillemidler	979	0	0	0
Utlån Drammens ballklubb - forskuttering spillemidler	1 466	0	0	0
Utlån Mjøndalen Idrettsforening - forskuttering spillemidler	978	0	0	0
Utlån Mjøndalen sport og kultursenter AS- forskuttering spillemidler	0	0	1 590	1 590
Utlån av egne midler	3 423	0	2 440	2 440
Sum del 1-4	1 460 673	1 320 100	1 976 827	1 983 835

Balanse (lån, fond mv.)

Balansen viser forholdet mellom kommunens bokførte eiendeler på den ene siden, og summen av gjeld og egenkapital på den andre siden per 31. desember hvert år. Balansen gir blant annet grunnlag for å vurdere utviklingen i kommunens likvide stilling og finansielle balanse. I det etterfølgende er enkelte forhold knyttet til Drammen kommunekassens balanse ved utgangen av 2023 nærmere omtalt.

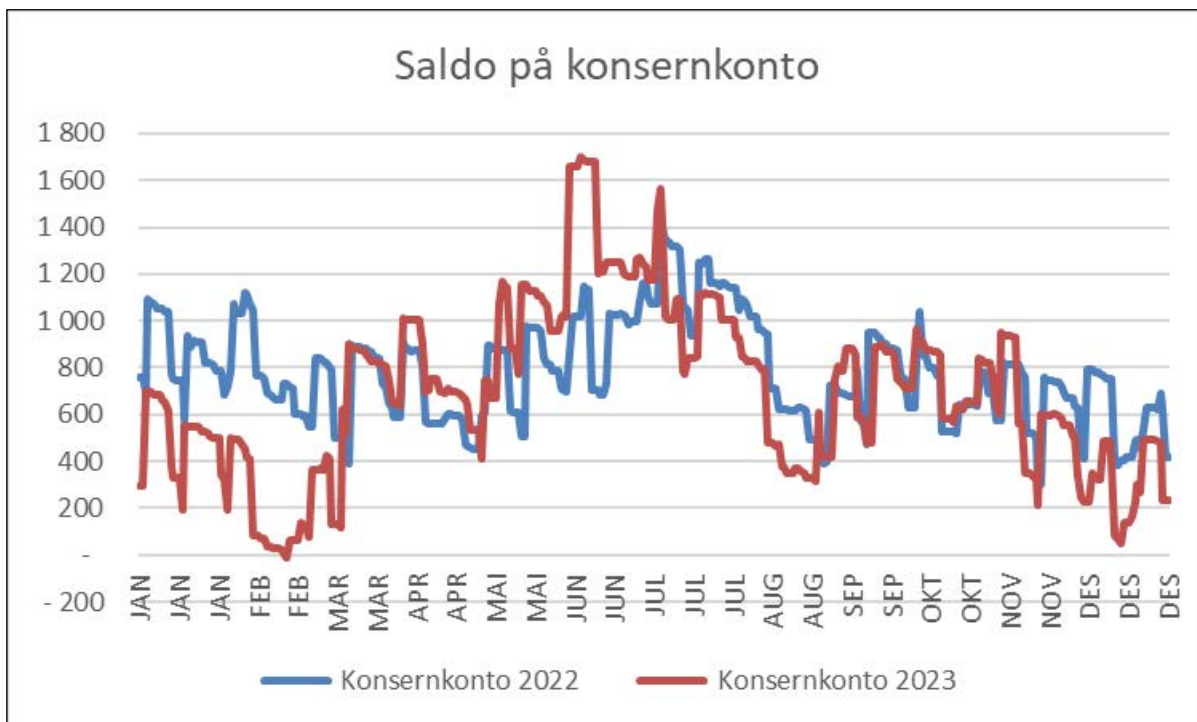
Kommunekassens balanse fremgår av oversikt etter § 5-3 i vedlegg Årsregnskap 2023.

Likviditet

Utviklingen i saldo på kommunens konsernkonto gir et bilde av utviklingen i driftslikviditeten. Konsernkontoen inneholder kontiene til alle enhetene som ligger under den juridiske enheten Drammen kommune. Ved planlegging og opptak av nye lån og/eller refinansiering av eksisterende lån tas det hensyn til utviklingen i likviditeten i året. Drammen kommune benytter seg av den ledige likviditeten som er tilgjengelig i løpet av året for om mulig å time nye låneopptak til et mest mulig gunstig tidspunkt.

Som det framgår av figuren nedenfor, har det vært god likviditet i hele 2023, med et gjennomsnitt for året på 694 millioner kroner inntående på konsernkonto i bank.

Saldo konsernkonto - utvikling i 2022 og 2023

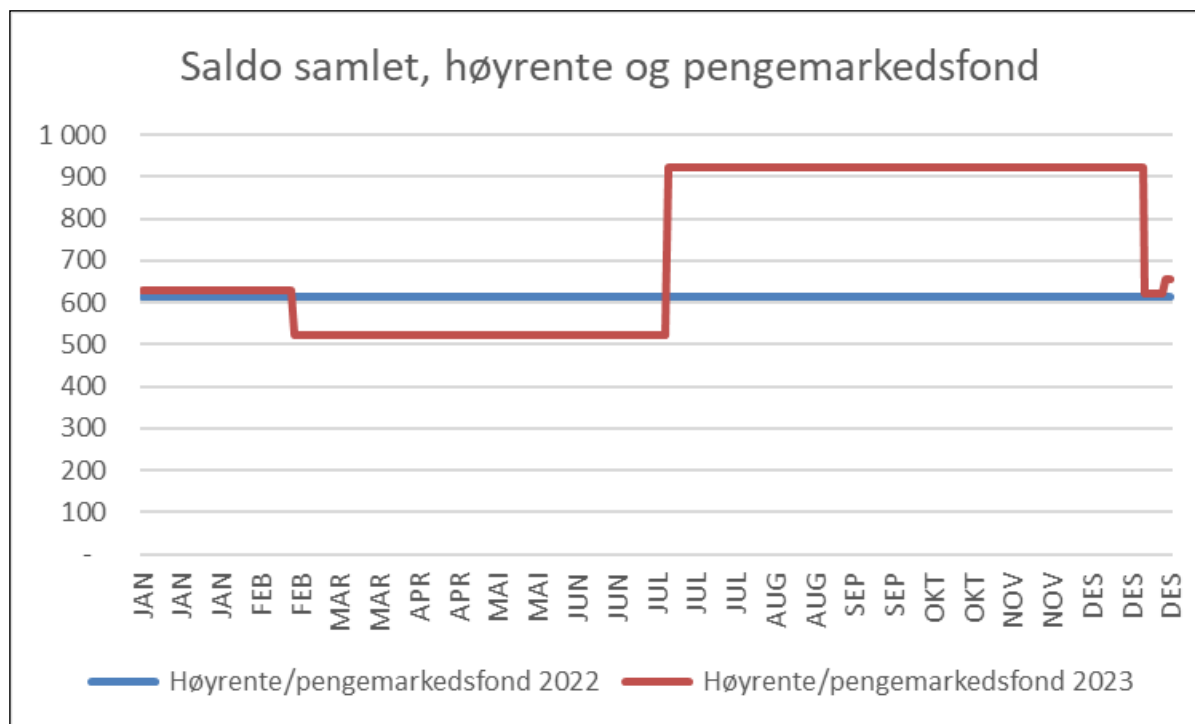

Det er også etablert en kassekreditt på total 400 millioner kroner knyttet til kommunens ordinære konsernkontoløsning. Den har vært benyttet en dag i 2023.

I hele 2022 og frem til slutten av februar 2023 hadde kommunen i tillegg drøye 100 millioner kroner plassert i likvide pengemarkedsfond. Plasseringene er gjort innenfor punkt 6.3 i vedtatt finans- og gjeldsreglement. I februar ble denne plasseringen avviklet og midlene overført til kommunens driftskonto.

Ut over dette kommer overskuddslikviditet inntående på plasseringskonto i bank hos hovedbankforbindelse Sparebank1 SR-Bank. Dette er midler med noe høyere rente som kommer i tillegg til konsernkonto. Uttak fra denne plasseringskontoen må varsles 30 dager på forhånd.

Saldo inklusive plasseringer 2022 og 2023

Ved årsskiftet var saldo på konsernkonto 236 millioner kroner og saldo på plasseringskonto med 30 dagers binding var på 656 millioner kroner. Samlet utgjør det 892 millioner kroner. Kommunens likviditet vurderes per 31.12.2023 å være god.

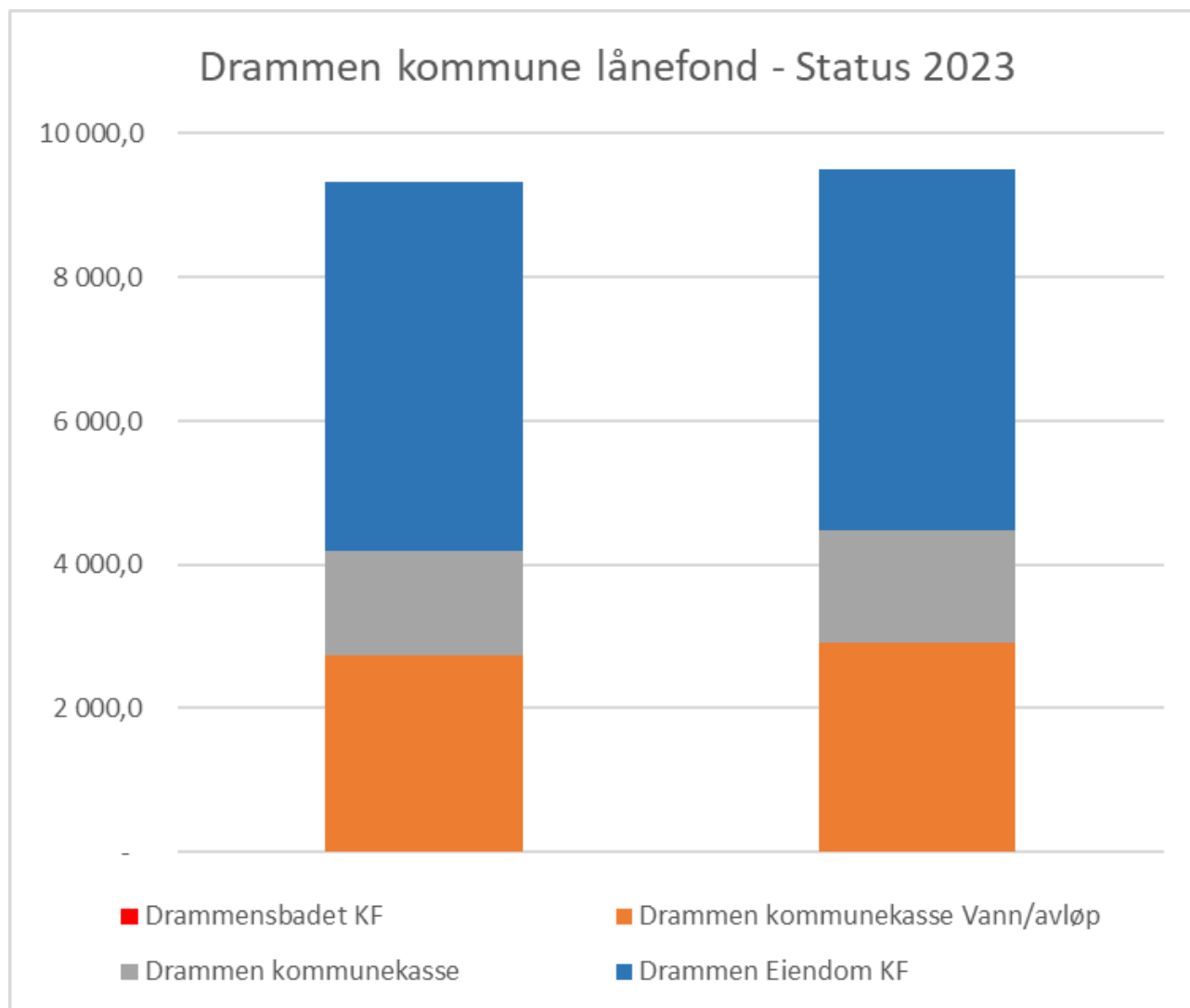
Utviklingen i lånegjelden

Ekstern finansiering av investeringer i kommunekassen og de kommunale foretakene ut over merverdiavgiftskompensasjon og tilskudd, finansieres ved låneopptak i Drammen kommunes lånefond. Figuren nedenfor viser kommunens samlede lånegjeld til investeringsformål tatt opp gjennom lånefondet i 2023. I denne gjelden er formidlingslån for videre utlån fra Husbanken ikke inkludert, da disse ligger i kommunekassens balanse. Formidlingslånene utgjør 3 293 millioner ved årets slutt.

Lånefondets gjeld økte med 266,7 millioner kroner i 2023, og var ved utgangen av året på 9 564 millioner kroner. Det ble betalt 415,6 millioner kroner i avdrag.

Figuren viser anvendelse av gjelden, dvs. hvordan Drammen kommunes lånegjeld fordeler seg mellom kommunekassens vann- og avløprelaterte gjeld, kommunekassens øvrige gjeld til investeringer, Drammen Eiendom KF og Drammensbadet KF. Drammen Eiendom KFs lånegjeld finansieres i stor grad av kommunekassen gjennom virksomhetenes husleier, mens lånegjelden knyttet til investeringer innenfor vann- og avløpsområdet finansieres gjennom VA-gebyrene.

Drammen kommunes lånefond – lånegjeld etter anvendelse per 31.12.2023

	per. 01.01.2023	per. 31.12.2023
Drammensbadet KF	5,4	5,4
Drammen kommunekasse Vann/avløp	2 724,3	2 904,3
Drammen kommunekasse	1 472,6	1 571,3
Drammen Eiendom KF	5 114,0	5 023,6

Av kommunens låneportefølje per utgangen av 2023 er cirka 43 prosent knyttet til gjeld med flytende rente, mens de resterende 57 prosentene er sikret enten gjennom lån med faste renter eller ved bruk av rentebytteavtaler. Dette er innenfor sikringskravet i kommunens gjelds- og finansreglement om at minimum 1/3-del av lånegjelden skal være rentesikret.

Finansmarkedene har i 2023 i stor grad vært preget av økende rente. Til tross for usikkerhet om framtidig rentebane har finansmarkedene fungert godt. Likviditeten har vært god, og det har ikke vært problemer med å refinansiere lån. Nye låneopptak samt refinansiering av eksisterende lånegjeld i lånefondet har ved starten av året vært gjort til betingelser i store trekk i samsvar med renteforutsetningen i budsjettet. På slutten av året har betingelsene steget i takt med sentralbankens økninger av styringsrenten. Drammen kommune har god spredning i låneforfallene og kapitalrisikoen vurderes som lav.

Det vises ellers til finansrapport samt årsberetning og regnskap for lånefondet som forelegges kommunestyret som egne saker.

Fondsreserver

Tabellen nedenfor viser status for bykassens fondsreserver som per utgangen av 2023 utgjør totalt 1 026,7 millioner kroner. Fondsreservene er redusert med 97,4 millioner kroner i løpet av året, og dette kan i hovedsak henføres til bruk av disposisjonsfondet som er redusert med 238 millioner kroner. Både bundne drifts- og bundne investeringsfond har økt i 2023.

Drammen kommunekasse – fondsreserver 2022–2023

Beløp i 1000

	2022	2023	Endring 2022–2023
Disposisjonsfond (ubundet drift)	843 729	605 694	-238 036
Bundne driftsfond	100 579	120 910	20 331
Ubundne investeringsfond	11 983	9 544	-2 440
Bundne investeringsfond	167 869	290 567	122 698
Sum fondsavsetninger	1 124 161	1 026 715	-97 446

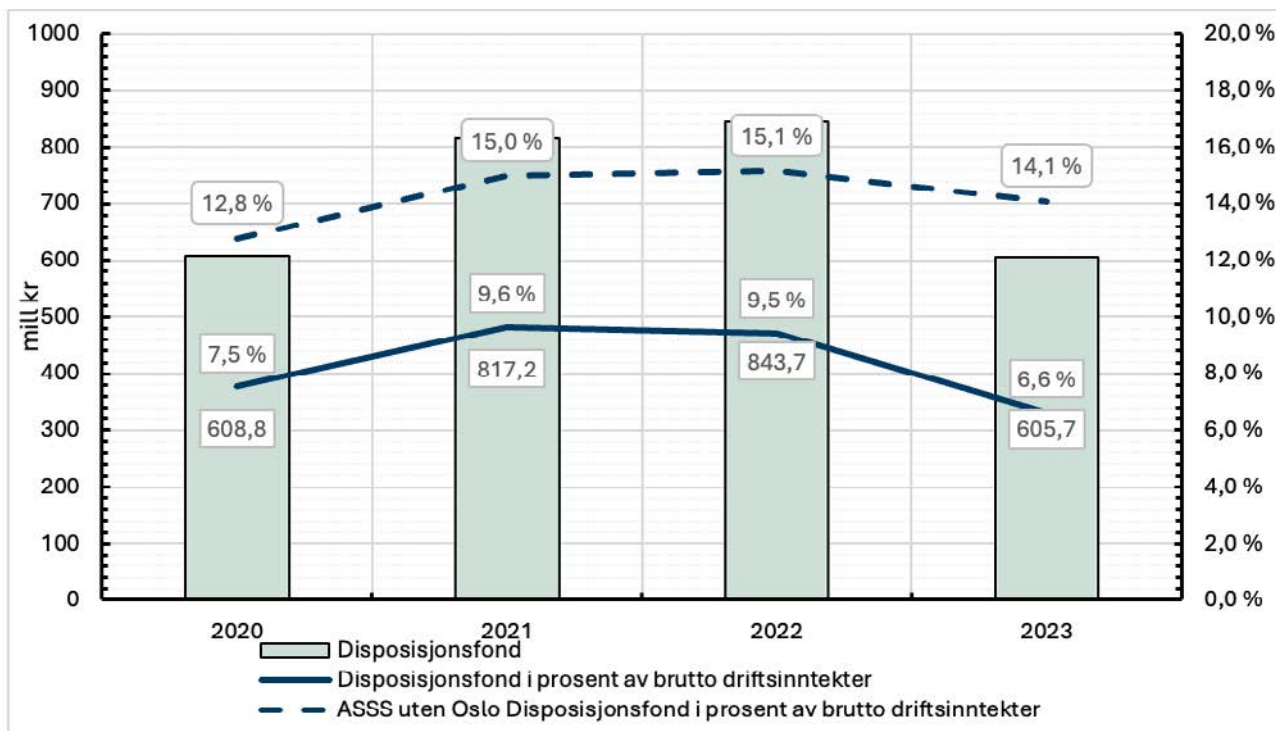
Disposisjonsfondet

Den store reduksjonen i disposisjonsfond er nærmere omtalt under kapitlet Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner, og skyldes at kommunekassens ikke hadde tilstrekkelig driftsresultatet til å finansiere de budsjetterte overføringene til investeringsregnskapet (egenfinansiering).

Figuren nedenfor viser utviklingen i kommunekassens disposisjonsfond fra og med kommunesammenslåingen i 2020. Etter at fondet vokste i 2021 og 2022 er det som allerede nevnt bygget betydelig ned i 2023. Saldo per utgangen av 2023 er om lag på samme nominelle nivå som i 2020.

Målt i forhold til brutto driftsinntekter er fondet i 2023 9,5 til 6,6 prosent. Til sammenlikning har ASSS-kommunene uten Oslo i gjennomsnitt disposisjonsfond på 14,1 prosent av brutto driftsinntekter per utgangen av 2023.

Disposisjonsfond Drammen kommunekasse og ASSS – utvikling 2020–2023

Bundne investeringsfond

Økningen på nesten 123 millioner kroner i bundne investeringsfond er først og fremst knyttet til to forhold:

Inntekter fra ekstraordinære avdrag og innfridde startlån er avsatt til bundet investeringsfond med 97,4 millioner kroner. Midlene er forutsatt benyttet til nye utlån.

Det er mottatt anleggsbidrag fra samarbeidsprosjekter og utbyggingsavtaler i forbindelse med flere investeringsprosjekter innenfor P11 Infrastruktur og samferdsel og P12 Vann, avløp og renovasjon som foreløpig ikke er disponert.

Likviditet

Utviklingen i saldo på kommunens konsernkonto gir et bilde av utviklingen i driftslikviditeten. Konsernkontoen inneholder kontiene til alle enhetene som ligger under den juridiske enheten Drammen kommune. Ved planlegging og opptak av nye lån og/eller refinansiering av eksisterende lån tas det hensyn til utviklingen i likviditeten i året. Drammen kommune benytter seg av den ledige likviditeten som er tilgjengelig i løpet av året for om mulig å time nye låneopptak til et mest mulig gunstig tidspunkt.

Som det framgår av figuren nedenfor, har det vært god likviditet i hele 2022, med et gjennomsnitt for året på 694 millioner kroner inntående på konsernkonto i bank.

Medarbejdere

Utvikling i antall årsverk og antall ansatte

Ved utgangen av 2023 hadde Drammen kommune 5 529 faste årsverk, fordelt på 6 268 fast ansatte. Det var i tillegg 569 midlertidige årsverk i kommunen.

Tabellen viser prosentvis utvikling i årsverk og faste ansatte. Antall årsverk baseres på stillingsprosenten som står i arbeidsavtalen, faste årsverk.

Programområde	Desember 2022		Desember 2023		Prosentvis endring	
	Antall ansatte	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk
P01 Skole	1 582	1 498	1 611	1 532	1,8 %	2,2 %
P02 Barnehage	652	625	675	646	3,5 %	3,4 %
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	327	307	350	332	7,0 %	7,9 %
P04 Helse	283	251	292	252	3,2 %	0,7 %
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	595	427	622	455	4,5 %	6,6 %
P06 Hjemmetjenester og institusjon	1 530	1 205	1 520	1 201	-0,7 %	-0,3 %
P07 Rus og psykisk helse	206	182	203	176	-1,5 %	-3,2 %
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	223	214	215	208	-3,6 %	-2,8 %
P09 Kultur, idrett og frivillighet	199	149	209	151	5,0 %	1,3 %
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	3	3	3	3	0,0 %	0,0 %
P11 Utbygging og samferdsel	128	126	133	131	3,9 %	3,7 %
P12 Vann, avløp og renovasjon	80	78	85	83	6,3 %	5,6 %
P13 Arealplan, klima og miljø	98	97	95	95	-3,1 %	-2,9 %
P14-P19 Sentrale enheter	268	264	269	264	0,4 %	0,1 %
Totalsum	6 159	5 427	6 268	5 529	1,8 %	1,9 %

Tabellen viser en økning på 1,9 prosent årsverk i 2023 sammenlignet med 2022. Den største prosentvise økningen i bemanningen var i programområdene P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern), P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne og P12 vann, avløp og renovasjon.

Kommunedirektøren igangsatte i 2023 et arbeid for bedre datakvalitet, slik at ledelsen kan få mer nøyaktige nøkkeltall og styringsdata. Dette er nødvendig for å jobbe med målrettede tiltak for en fremtidig bærekraftig økonomi i kommunen.

Dette innebærer endrede rutiner for registrering og rapportering av data. Dette medfører at statistikk som legges fram fra og med årsevaluering 2023, ikke er direkte sammenlignbare med tilsvarende statistikk fra tidligere år.

Heltid

Både andel heltid og gjennomsnittlig stillingsstørrelse har økt i 2023. I løpet av året har deler av hjemmetjenesten prøvd ut nye arbeidstidsordninger, og stadig flere avdelinger tar nå i bruk langvakter i helger. Erfaringene viser at det har ført til en høyere andel heltidsansatte blant annet fordi det reduserer behovet for ansatte i små helgestillinger (14 – 20 prosent). Ved at flere jobber langvakter hver fjerde helg møter brukerne færre ansatte.

Heltidslaget har også arrangert kurs med tema turnus som fremmer helse, arbeidsmiljø, kontinuitet og heltid, som hadde stor deltakelse og godt læringsutbytte.

P06 Hjemmetjenester og institusjon har i 2023 etablert et ressurscenter med faste vikarer, de fleste ansatt i 100 prosent stilling, som nå dekker vikarbehov i programområdets avdelinger.

Tabell som viser oversikt over andel heltid i Drammen kommune

År	Andel heltidstillinger	Gjennomsnittlig stillingsstørrelse
2020	67,90 %	87,80 %
2021	69,50 %	87,90 %
2022	70,90 %	88,50 %
2023	72,30 %	88,50 %

Arbeid med heltidskultur er et langsiktig arbeid. Viktige forutsetninger for å lykkes er forankring og eierskap hos leder og involvering og medvirkning fra medarbeidere.

Lærlinger og fagbrev på jobb

65 lærlinger besto fagprøven sin i 2023 og 40 prosent har bestått med beste karakter. Blant lærlingene som har tatt fagprøve i år, har mange ønsket seg, og fått tilbud om stilling innenfor helse i Drammen kommune.

Avdeling for yrkesfag økte i 2023 tilbudet til lærlinger med to nye læreløp innenfor fagretningene aktivtør og IT-utvikling, som til sammen har ni lærlinger. I 2023 er det utviklet modulbaserte kurs som nå blir tilbudt til alle veiledere i kommunen som har lærlinger.

Med prosjektmidler fra KS og Viken får minoritetsspråklige lærlinger med språkutfordringer nå delta i norskopplæring samtidig som de går i lære for å få fagbrev.

Innen helsefag har kommunen samarbeid med Fønix Kompetanse. Ufaglært helsepersonell i kommunen har fått tilbud om å ta fagbrev på jobb eller bli praksiskandidat slik at de blir faglært helsepersonell.

Bortfall av en VG2 helseklasse på Åssiden videregående skole førte til at det ikke var mange nok kandidater som søkte til helsefag.

Sykefravær

Sykefravær er en av de største arbeidsgiverutfordringene i kommunesektoren.

Det samlede sykefraværet i Drammen kommune viser en svak nedgang i 2023, til tross for at enkelte programområder har opplevd en økning.

Drammen kommune hadde et samlet sykefravær i 2023 på 9,6 prosent.

Tabellen viser sykefraværsutviklingen i kommunen, samt måltall. (Måltall er i henhold til IA-avtalen, 10 prosent nedgang fra resultatet i 2021).

Programområde	Sykefravær 2022	Sykefravær 2023	Måltall 2023
P01 Skole	8,6 %	8,3 %	6,8 %
P02 Barnehage	12,5 %	11,7 %	11,2 %
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	9,4 %	10,5 %	7,3 %

Programområde	Sykefravær 2022	Sykefravær 2023	Måltall 2023
P04 Helse	10,2 %	10,3 %	8,3 %
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	12,2 %	11,2 %	10,9 %
P06 Hjemmetjenester og institusjon	11,3 %	11,2 %	9,8 %
P07 Rus og psykisk helse	10,5 %	8,8 %	7,7 %
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	9,6 %	9,8 %	5,8 %
P09 Kultur, idrett og frivillighet	7,6 %	7,0 %	5,7 %
P11 Utbygging og samferdsel	7,5 %	9,0 %	6,3 %
P12 Vann, avløp og renovasjon	6,2 %	7,5 %	6,5 %
P13 Arealplan, klima og miljø	6,1 %	7,3 %	4,8 %
P14-P19 Sentrale enheter	5,1 %	5,1 %	4,0 %
Totalsum	9,8 %	9,6 %	8,1 %*

P10 er utelatt fra statistikken grunnet få ansatte.

Tabellene nedenfor viser sykefravær per kvartal for 2023. Drammen kommune gjennomgående noe høyere sykefravær enn landsgjennomsnittet i kommunesektoren.

Sykefravær per kvartal i Drammen kommune 2023

Kjønn	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
Kvinne	12,1 %	10,2 %	7,7 %	11,2 %
Mann	7,8 %	6,8 %	5,6 %	7,3 %
Totalsum	11,2 %	9,4 %	7,3 %	10,3 %

Sykefravær per kvartal i kommunesektoren 2023

Kjønn	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal	4. kvartal
Kvinne	11,3 %	9,7 %	7,9 %	11,2 %
Mann	6,6 %	5,4 %	4,6 %	6,5 %
Totalsum	10,0 %	8,5 %	7,0 %	9,9 %

Sykefraværet i Norge har økt etter pandemien. Det er oppløftende at Drammen kommune har hatt en positiv utvikling med en nedgang på 0,2 prosent fra 2022, men korttidsfraværet har vært økende.

Sykefravær med diagnosen «psykiske lidelser» har hatt den største økningen i landet. Det antas at dette også gjelder ansatte i Drammen kommune.

Kommunedirektøren vil ha spesielt fokus på sykefraværet også i 2024. I sammenheng med det, skal det satses videre på godt partssamarbeid, fremme forebyggende arbeidsmiljøarbeid, og styrke nærværsarbeidet.

Nærværsarbeid og satsing på inkluderende arbeidsliv

P06 Hjemmetjenester og institusjon igangsatte i 2022 et nærværsprosjekt, «Alle til stede for arbeidsglede», der «en bra dag på jobb» benyttes som verktøy. Dette er et prosjekt som har blitt jobbet videre med i 2023. Gjennom spillbasert læring har alle medarbeidere i P06 Hjemmetjenester og institusjon fått kjennskap til egne rettigheter og plikter knyttet til sykefravær. Denne interaktive måten å lære på har vært et godt supplement til sykefraværsoppfølging 123 som arrangeres for alle tjenester sammen med NAV Arbeidslivssenter og vernetjenesten.

Erfaringen så langt er at satsing på arbeidsmiljøet, sammen med tilrettelegging som gjør det mulig for sykmeldte å være mer til stede på arbeidsplassen, bidrar til økt kvalitet på tjenesten og kontinuitet for pasienter og pårørende.

Det har vært tett samarbeid med NAV Arbeidslivssenter, som deltar i enkeltsamtaler og som har bistått kommunens tjenester med opplæringstiltak.

Kommunens ledere har i økt grad benyttet tilskuddsordningen "Ekspertbistand" fra NAV i 2023, som virkemiddel for å forebygge og redusere sykefraværet. I 2024 vil det arbeides for å gjøre denne tilskuddsordningen enda mer kjent blant ledere i kommunen.

Medarbeiderundersøkelsen

Det ble i 2023 gjennomført en medarbeiderundersøkelse. Dette var første undersøkelse i ny kommune. Ved utgangen av 2019 ble det gjennomført undersøkelser i alle de tre daværende kommunene.

Det var en høy deltakelse (prosent) og undersøkelsen viste at det både er en stor grad av engasjement blant kommunens ansatte, men at det også er opplevd mangel på tilstrekkelig tid til å gjennomføre alle arbeidsoppgaver. Dette følges opp av ledere i tjenesten gjennom blant annet HMS utvalgene.

Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS)

I løpet av 2023 er eksisterende HMS-rutiner gjennomgått med mål om å forenkle og gjøre de mer relevante, samt å kvalitetssikre at de oppfyller lover og forskrifter.

Det er gjennomført lovpålagt HMS-grunnkurs for verneombud, HMS-utvalg, AMU-medlemmer og ledere. Kommunedirektøren har også videreført arbeidet med å sikre trygghet og sikkerhet for ansatte ved å gjennomføre kurs i forebygging og håndtering av vold og trusler. Det er etablert et nettverk for ressurspersoner innen vergetrening.

Tjenestene har risikovurdert HMS i løpet av året, og det jobbes bevisst med å styrke kulturen for å melde avvik. Det har vært en økning på cirka 38 prosent i rapporteringen av HMS-avvik i 2023. Dette vitner om en økt bevissthet og ansvarsfølelse blant de ansatte når det gjelder HMS på arbeidsplassen.

Turnover

I 2023 var det en økende turnover i kommunen, med 12,4 prosent, mot 11 prosent i 2022. Den største økningen er i P07 Rus og psykisk helse og P11 Utbygging og samferdsel. I P03 Forebyggende tjenester og P14-P19 Sentrale enheter er det redusert i turnover i samme periode.

Ifølge statistikker fra KS, endte turnover i 2022 i kommunesektoren på totalt 13,6 prosent. Dette inkluderer ansatte med faste og midlertidige ansettelser. Når timelønnede trekkes fra denne statistikken, har kommunesektoren en turnover på 11 prosent. Kommunen har dermed en høyere turnover enn kommunesektoren som helhet.

Det er gjennomført en strukturert datainnhenting for å få innsikt i grunnlaget for turnover, men grunnlaget er ikke tilstrekkelig til å kunne konkludere og iverksette konkrete tiltak. Det jobbes derfor videre med å få nødvendig innsikt.

Turnover i kommunen for perioden 2020-2023.

Programområde	2020	2021	2022	2023
P01 Skole	8,2 %	7,2 %	7,6 %	9,5 %
P02 Barnehage	7,8 %	7,1 %	10,9 %	11,4 %
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	11,4 %	14,6 %	9,9 %	7,2 %
P04 Helse	11,8 %	12,1 %	15,8 %	16,4 %
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	9,7 %	14,0 %	11,8 %	14,6 %
P06 Hjemmetjenester og institusjon	12,2 %	13,3 %	13,9 %	15,9 %
P07 Rus og psykisk helse	6,4 %	8,5 %	9,8 %	14,8 %
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	7,8 %	14,7 %	11,0 %	13,7 %
P09 Kultur, idrett og frivillighet	11,3 %	6,6 %	11,2 %	13,2 %
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
P11 Utbygging og samferdsel	9,2 %	6,0 %	4,8 %	11,2 %
P12 Vann, avløp og renovasjon	10,0 %	5,7 %	6,7 %	6,3 %
P13 Arealplan, klima og miljø	16,3 %	13,7 %	16,6 %	18,1 %
P14-P19 Sentrale enheter	15,7 %	7,3 %	10,4 %	6,8 %
Totalsum	10,2 %	10,4 %	11,0 %	12,4 %

Rekruttering og ansettelser

Flere programområder har rekrutteringsutfordringer. Dette gjelder spesielt for yrkesgrupper som sykepleiere, vernepleiere, pedagoger i barnehage, lærere, ingeniører og leger. Det er en særlig kritisk utfordring med rekruttering i P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Kommunedirektøren innførte digitale løsninger for å effektivisere og automatisere flere deler av ansettelsesprosessen i 2023:

Digitale arbeidsavtaler med signering

- 13 299 avtaler er behandlet i systemet, etter innføring i januar 2023.

Digitalt introduksjonsprogram for nyansatte

- Fra september til og med desember ble det aktivert 134 introduksjonsprogram. Nyansatte får introduksjon og opplæring umiddelbart fra arbeidsavtalen er signert og gjennom hele prøvetiden.

Digital referanseinnhenting

- Det er hentet digitale referanser på 175 kandidater og i alt 439 referanser ble kontaktet via systemet.

Som et resultat av automatisering og effektivisering, registreres det at det tar betydelig kortere tid fra søknadsfrist på stillingen til arbeidsavtalen er mottatt i retur, i gjennomsnitt en reduksjon på over 50 prosent.

I september 2023 fikk kommunen et digitalt introduksjonsprogram for nyansatte ledere og ansatte. Det forventes at dette vil bidra til økt mestring for våre nyansatte og lavere turnover på sikt, ved at ledere og ansatte får avlastning til opplæringsaktiviteter der det er høy turnover.

I 2023 ble det også innført digitale arbeidsavtaler, noe som vil kunne medvirke til kortere vakanser når stillinger blir ledige. Raskere ansettelsesprosesser vil kunne bety kortere perioder med høyt arbeidspres for andre ansatte i virksomheten. Det vil også kunne føre til en reduksjon i behovet for å pålegge overtid.

Tabellen viser nyansettelser på fast arbeidsvilkår per måned.

Periode	2020	2021	2022	2023
januar	41	22	42	45
februar	17	19	20	28
mars	32	15	32	25
april	12	24	13	25
mai	24	22	13	22
juni	23	23	20	26
juli	12	5	3	9
august	55	79	57	95
september	30	26	35	36
oktober	24	25	23	20
november	12	14	5	17
desember	12	13	11	15
Totalt	294	287	274	363

Overtidsbruk, brudd på arbeidstidsbestemmelser og hviletid og bruk av midlertidige ansettelser

Noen programområder har i 2023 benyttet mye pålagt overtid, kombinert med midlertidige ansettelser, for å dekke opp vakter og bemanningsbehov i tjenesten. Spesielt gjelder dette turnustjenester.

Flere tjenester som har mangler i grunnbemanningen, som følge av vakanser, rekrutteringsutfordringer, sykefravær med mer, har også brudd på arbeidstids- og hviletidsbestemmelsene. Noen ansatte jobber veldig mye ekstra, og utløser med det brudd på flere bestemmelser i arbeidsmiljølovens kapittel 10.

Tabellen viser overtidsbruk i kommunen

Programområde	2022	2023
P01 Skole	9 595	10 400
P02 Barnehage	2 350	2 783
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	3 024	2 810
P04 Helse	10 310	14 312
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	20 949	21 970
P06 Hjemmetjenester og institusjon	50 442	51 686
P07 Rus og psykisk helse	2 437	1 505
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	1 732	1 073
P09 Kultur, fritid og idrett	3 697	3 471
P10 Medvirkning og lokaldemokrati	32	22
P11 Utbygging og samferdsel	1 759	3 679
P12 Vann, avløp og renovasjon	5 915	7 310
P13 Arealplan, klima og miljø	279	108
P14-P19 Sentrale enheter	2 922	6 425
Totalsum	115 443	127 554

Det er i 2023 registrert 127 554 overtidstimer fordelt på 90 813 timer på faste ansatte, 35 014 timer på midlertidige ansatte og 1 727 timer på andre ansettelsestyper (NAV praksisarbeid, lærlinger, oppdragstakere og beredskap).

Overtidsbruken i kommunen er omfattende og viser en økning i 2023. Det vil være søkelys på å redusere overtidsbruken i 2024.

Brudd på arbeidsmiljøloven – AML-brudd

Ansatte som jobber mer enn det arbeidsmiljøloven har satt som øvre rammer for arbeidstid per dag, og per uke, vil utløse brudd på arbeidsmiljøloven. De som jobber mye, vil også ha for lite hviletid per dag, og per uke, og overtidsarbeid medfører derfor flere typer brudd per oppstått tilfelle.

Den ordinære arbeidstiden skal ikke overstige 9 timer i løpet av 24 timer, og 40 timer i løpet av 7 dager. Arbeid utover det vil utløse brudd på arbeidstidsbestemmelsene.

Det er mulig å gjøre avtaler om dispensasjon fra bestemmelsene i arbeidsmiljølovens kapittel 10 om kortere hviletid, med arbeidstakerorganisasjonene, og det kan også avtales utvidede grenser for arbeidstid, på individ- eller gruppenivå.

Tabellen viser oversikt over brudd på arbeidstidsbestemmelsene.

Bruddtype	2021	2022	2023
AML timer per 4 uker	750	277	501
AML timer per uke	2 813	1 053	1 591
AML timer per år	979	234	372
Arbeidsfri før vakt	707	864	959
Planlagt tid per uke	331	159	175
Samlet tid per dag	3 647	1 699	2 515
Samlet tid per uke	2 126	103	95

Bruddtype	2021	2022	2023
Søndager på rad	2 826	2 617	2 626
Søndager på rad (snitt)	910	1 045	1 406
Ukentlig arbeidsfri	2 865	3 308	3 205
Totalsum	17 954	11 359	13 445

Fordeling AML-brudd per programområde

Programområde	2022	2023
P01 Skole	1	2
P03 Forebyggende tjenester (inkl. barnevern)	238	206
P04 Helse	1 472	1 872
P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne	1 633	1 990
P06 Hjemmetjenester og institusjon	6 901	7 727
P07 Rus og psykisk helse	163	151
P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig	114	68
P09 Kultur, fritid og idrett	236	340
P11 Utbygging og samferdsel	104	103
P12 Vann, avløp og renovasjon	392	686
P13 Arealplan, klima og miljø	2	6
P14-P19 Sentrale enheter	103	294
Totalsum	11 359	13 445

Antall brudd på arbeidsmiljøloven har økt i takt med økt overtidsbruk. I 2023 var det en topp i juli, noe som kan indikere at det er behov for å se nærmere på bemanningsplanene for sommeren 2024. I skolen er for eksempel overtidsbruk knyttet til lærere som jobber på rød dag, 17. mai, First Lego League og andre prosjekter (leirskole mv) som medfører arbeid i helg og på kveldstid.

Det er flest brudd på Arbeidsmiljøloven i turnustjenestene der vi også vet at det har vært en krevende bemanningssituasjon flere steder. Skolene har flere brudd på arbeidstidsbestemmelsene, men har ikke systemstøtte som registrerer arbeidstiden. Bruddene må derfor anslås ut fra overtidsbruken som er registrert.

Avtaler om utvidet søndagsarbeid gjøres med den enkelte ansatte. I 2024 må ledere jobbe mer systematisk med å lage avtaler med enkeltansatte der det i perioder er ønske om og behov for å jobbe flere søndager. Det videre arbeidet med heltidskultur og forsøk med langvakter i tjenestene kan også føre til at man på sikt ser en mer positiv utvikling i turnustjenestene.

Arbeidet med opplæring i lov og avtaleverk videreføres for 2024.

Der det blir avdekket alvorlige brudd på arbeidsmiljøloven, må man identifisere årsakene til dette og forsøke å fordele arbeidsbelastningen best mulig.

I barnehage ble det i 2023 gjennomført pilot med bruk av et system for bemanningsplanlegging. Det er ikke besluttet om det skal etableres digital systemstøtte for bemanningsplanlegging i skole og barnehage. Digital systemstøtte vil kunne bidra til å fordele arbeidstiden på en måte som medfører reduksjon i overtidsbruk.

Kompetanseutvikling

Kompetanse på omstilling og utvikling

Over tid har Drammen kommune bygget kompetanse på omstilling og utvikling. Virksomhetene har gjennomført et mangfold av slike aktiviteter som bidrar til å gi retning og fremdrift i tjenesteutviklingen. Det tilbys kontinuerlig prosesslederopplæring for ledere og nøkkelpersoner i virksomhetene.

Kompetanseløp for psykisk helse, rusarbeid og avhengighet

Psykisk Helse Rusarbeid og Avhengighet (PHRA) i Drammen kommune gjennomfører implementering av nye arbeidsmåter for å øke brukermidvirkning og bruk av kunnskapsbaserte metoder. Opplæring og trening av personell gjennomføres i perioden 2020 - 2024 i samarbeid med flere universitetsmiljøer, blant andre NTNU og Boston University.

I 2023 er kompetanseløpet og følgeforskningen gjennomført med mindre justering i henhold til implementeringsplan. Flere brukere av PHRA mottar kunnskapsbaserte arbeidsmåter, og tilbudet innenfor behandling av traumer/posttraumatiske lidelser er betydelig styrket. Prosjektet er presentert på to nasjonale konferanser i 2023.

Kompetanseløft for organisasjonen innen vold og trusler

Prosjektet «Vold og trusler om vold i et forebyggende perspektiv» ble avsluttet i 2023. 1 800 medarbeidere fra 12 ulike programområder i kommunen har deltatt på vergekurs gjennom prosjektet. 180 av deltakerne har blitt ressurspersoner i egne tjenester.

Målrettet kompetanseheving i Drammensskolen

Drammen kommune har etablert et samarbeid med USN og Lier kommune om kompetansehevingstiltak for lærere. Tiltakene tar utgangspunkt i tema skolene har meldt inn. Et eget oppfølgingsløp for nyansatte lærere i Drammensskolen bidrar til å rekruttere og beholde lærere.

Riktig bruk av kompetanse

Innenfor P06 Hjemmetjenester og institusjon jobbes det aktivt med omstilling. Det er opprettet et fagteam og et sykepleieteam for å sikre en mest mulig hensiktsmessig bruk av kompetanse, sett i lys av de utfordringene tjenestene står overfor. Hensikten er at brukerne skal ivaretas med rett kompetanse, til rett tid, av rett personell og på rett sted når de har behov for det.

Lederskolen

Kommunen satser fortsatt på lederutvikling. Lederskolen har hatt tre samlinger i 2023. Tematikken på samlingene understøtter satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel, med vekt på ledelse og samhandling på tvers i organisasjonen, knyttet til digital transformasjon og innovasjon i et bruker- og tjenesteperspektiv.

Det er etablert et talentprogram for å få frem nye ledere. Programmet gjennomføres i 2024.

Personalfaglig akademi

I april 2023 ble det etablert et «Personalfaglig akademi» der ledere og nøkkelpersonell får personalfaglig påfyll og oppdatering på lov- og avtaleverk. Tiltaket skal gjøre ledere trygge i lederrollen, slik at de kan bruke handlingsrommet og styringsretten sin som ledere. Det ble gjennomført fem personalfaglige akademi i 2023, og tiltaket blir videreført i 2024.

Medbestemmelse

Det har vært gjennomført systematiske møter i samarbeidsfora med hovedtillitsvalgte og hovedverneombud. Partene har hatt jevnlig møter i kommunedirektørens drøftingsmøter, kommunedirektørens medvirkningsmøter, arbeidsmiljøutvalg og i partssammensatt samarbeidsutvalg.

Likestilling og mangfold

Kjønnsbalansen totalt i virksomheten

Kjønns- og aldersmessig fordeling på faste ansatte per desember 2023

Aldersgruppe	Kvinne		Mann		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Under 20 år	6	0,1 %	-	0,0 %	6	0,1 %
20-29	513	8,1 %	118	1,8 %	631	9,9 %
30-39	1 151	18,1 %	343	5,5 %	1 494	23,6 %
40-49	1 378	22,1 %	336	5,4 %	1 714	27,4 %

Aldersgruppe	Kvinne		Mann		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
50-59	1 305	21,3 %	357	5,6 %	1 662	26,9 %
60-69	610	9,8 %	151	2,4 %	761	12,1 %
Over 70 år	-	0,0 %	-	0,0 %	-	0,0 %
Totalt	4 963	79,3 %	1 305	20,7 %	6 268	100,0 %

Per desember 2023 har Drammen kommune 6268 fast ansatte. Av dette utgjør kvinner 79,3 prosent, menn 20,69 prosent.

I 2022 ble det rapportert på fast og midlertidige samlet. Dette utgjorde 7872 ansatte. Antall ansatte er derfor høyere på fjorårets rapportering. I 2022 utgjorde kvinner 78,8 prosent av de ansatte, mens menn utgjorde 21,2 prosent.

Kjønnsmessig fordeling i 2023 på faste og midlertidige ansatte, viser en fordeling hvor kvinner utgjør 79,2 prosent, menn 20,8 prosent. Kjønnsmessig fordeling er relativt stabil, uavhengig av ansettelsestype. Endringen i rapporteringen fra 2022 til 2023 gir størst utslag på de yngre aldersgruppene, da flere jobber midlertidig i disse gruppene.

Drammen kommune er bevisste på den kjønnsmessige fordelingen i kommunen. Enkelte programområder jobber aktivt med dette, med prosjekter som for eksempel «Menn i helse». Kommunen tar årlig inn 10 helserekrutter som utdannes til helsefagarbeidere.

Drammen kommune deltok tidligere også i «Menn i barnehage». Dette prosjektet ble avsluttet i 2022.

Faktisk tilstand når det gjelder kjønnslikestilling

Det er flere kvinner enn menn som er fast ansatt i kommunen i alle aldersgrupper. Det er ansatt flere kvinner enn menn ellers i Kommune-Norge ifølge sysselsettingsstatistikk om kommunal forvaltning fra KS. For å øke mangfoldet i kommunen, vil det være hensiktsmessig å ansette flere menn i alle aldre innenfor enkelte stillingskategorier.

Midlertidig ansatte

Kjønns- og aldersmessig fordeling på midlertidig ansatte per desember 2023

Aldersgruppe	Kvinne		Mann		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
Under 20 år	18	2,8 %	7	1,1 %	25	4,0 %
20-29	185	23,4 %	74	9,6 %	259	33,0 %
30-39	168	20,7 %	34	4,3 %	202	25,1 %
40-49	143	17,3 %	25	3,1 %	168	20,4 %
50-59	88	11,7 %	16	1,8 %	104	13,5 %
60-69	25	3,2 %	8	0,9 %	33	4,1 %
Over 70 år	-	0,0 %	-	0,0 %	-	0,0 %
Totalt	627	79,1 %	164	20,9 %	791	100,0 %

Per desember 2023 har Drammen kommune 791 ansatte i midlertidig stilling. Denne oversikten inkluderer ikke timelønnede i 0 prosent stilling. Blant midlertidige ansatte utgjør kvinner 79,1 prosent, menn 20,87 prosent. Den kjønnsmessige fordelingen er relativt lik på faste og midlertidige ansatte.

Drammen kommune har jobbet bevisst med å gjennomgå ansettelser etter arbeidsmiljølovens § 14-9 (2) i 2023. Dette har resultert i at en flere ansatte har blitt tilbudt fast ansettelse etter å ha hatt arbeidsavtale på denne hjemmelen. Det jobbes kontinuerlig med å sikre at ansatte med rett på fast stilling, tilbys dette. Prinsippene for midlertidig ansettelse skal drøftes to ganger i året, jamfør Hovedtariffavtalen kap.1, § 2.3.2 Midlertidig tilsetting - innleie.

Ansatte i deltidstillinger

Fast ansatte i deltidstilling, fordelt på kjønn og alder per desember 2023

Aldersgruppe	Kvinne		Mann		Totalt	
	Antall	Prosent	Antall	Prosent	Antall	Prosent
20-29	150	8,6 %	47	2,7 %	197	11,3 %
30-39	250	14,4 %	84	4,8 %	334	19,2 %
40-49	366	21,1 %	64	3,7 %	430	24,8 %
50-59	408	23,5 %	69	4,0 %	477	27,5 %
60-69	254	14,6 %	39	2,6 %	293	16,9 %
Over 70 år	6	0,4 %	-	-	6	0,4 %
Totalt	1 434	82,6 %	303	17,4 %	1 737	100,0 %

Ansatte med flere stillingsforhold som totalt utgjør 100 prosent, anses som heltidsansatte. De er ikke med i denne oversikten.

Det er totalt 1 737 ansatte i Drammen kommune som jobber deltid. Kvinner utgjør en vesentlig andel av disse.

Drammen kommune skal i forkant av utlysning av ledig stilling vurdere om stillingen er ledig eller om det er ansatte med fortrinnsrett. For deltidsansatte er dette hjemlet i Hovedtariffavtalen § 2.3. Dersom det er flere som har fortrinnsrett til utvidelse av deltidstilling, er det i KS-området kvalifikasjonsprinsippet i Hovedtariffavtalen kap. 1, § 2 punkt 2.2 som gjelder.

Ved ledige ekstravakter og lignende, skal Drammen kommune følge arbeidsmiljøloven § 14-3(2) som sier at deltidsansatte har fortrinnsrett til disse vaktene.

For deltidsansatte som har jobbet jevnlig utover sin stillingsprosent det siste året, følger Drammen kommune arbeidsmiljøloven § 14-4(a) som gir deltidsansatte rett til å kreve stilling tilsvarende faktisk arbeid.

Gjennom bevisst arbeid med deltidsansattes rettigheter i henhold til lov- og avtaleverk, har kommunen som mål å øke stillingsprosenten til deltidsansatte og unngå eventuell uønsket deltid. Dette er i tråd med kommunens heltidspolitik.

Per dags dato har vi ikke tallgrunnlag i kommunen som kan vise hvor mange av våre faste deltidsansatte som jobber ufrivillig deltid. Det er 83,6 prosent kvinner og 17,4 prosent menn som er ansatt i fast deltidstilling.

Gjennomsnitt antall uker foreldrepermisjon for kvinner og menn

308 kvinner og 59 menn tok ut foreldrepermisjon i Drammen kommune i 2023. I gjennomsnitt tok menn ut 15,6 uker foreldrepermisjon, mens kvinner i snitt tok ut 21,9 uker i 2023. Foreldrepermisjon tas ut som uker, og uttaket av foreldrepermisjon kan fordele seg over uker mellom kalenderår; det vil si at hvis man tar ut uker i 2023, er det sannsynlig at det også er tatt ut uker i 2022, eller i 2024 sammen med ukene i 2023.

Lønnsforskjeller på ulike stillingsnivå/grupper

Stillingsgruppe	Gjennomsnittslønn Kvinner	Gjennomsnittslønn Menn	Totalt Gjennomsnittslønn
Stilling uten særskilt krav til utdanning	450 093	463 751	457 398
Fagarbeiderstilling/tilsvarende fagarbeiderstilling	506 860	500 913	504 292
Stilling med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning (min. 60 fagskolepoeng)	500 284	518 077	507 203
Stilling med krav om 3-årig U/H utdanning (min. 180 studiepoeng)	569 466	576 984	573 069
Stilling med krav om 4-årig U/H utdanning (min. 240 studiepoeng)	619 680	607 183	614 000

Stillingsgruppe	Gjennomsnittslønn Kvinner	Gjennomsnittslønn Menn	Totalt Gjennomsnittslønn
Stilling med krav om 5-årig U/H utdanning (min. 300 studiepoeng)	668 343	646 500	662 882
Stilling med krav om mastergrad (min. 300 studiepoeng)	664 735	614 017	645 716
Lektor med tilleggsutdanning	698 525	673 394	685 960
Leder kapittel 4	551 383	567 807	558 226
Kommunedirektør og direktørgruppe	1 700 000	1 406 650	1 504 433
Kommunalsjef/Stabsleder	1 113 857	1 200 517	1 153 854
Virksomhetsleder	981 957	955 314	971 532
Avdelingsleder	771 297	814 427	794 299
Høyere akademisk utdanning, kapittel 5	759 000	820 305	785 974

Det er ikke store lønnsforskjeller mellom kvinner og menn når man ser gjennomsnittslønn per stillingsgrupper. Enkelte lønnsforskjeller kan skyldes ansiennitet.

Lønnsforskjell totalt i virksomheten

	Kvinne	Mann	Gjennomsnitt
Gjennomsnitt av Årslønn	567 153	579 776	569 765

Det er ikke markante lønnsforskjeller mellom menn og kvinner når man ser på totalt gjennomsnitt for hele kommunen uavhengig av stilling eller programområde.

Kjønnsfordeling på ulike stillingsnivåer/grupper

Stillingsgruppe	Antall ansatte Kvinner	Antall ansatte Menn	Totalt Antall ansatte
Stilling uten særskilt krav til utdanning	661	210	871
Fagarbeiderstilling/tilsvarende fagarbeiderstilling	1 386	338	1 724
Stilling med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning (min. 60 fagskolepoeng)	93	21	114
Stilling med krav om 3-årig U/H utdanning (min. 180 studiepoeng)	1 156	192	1 348
Stilling med krav om 4-årig U/H utdanning (min. 240 studiepoeng)	496	101	597
Stilling med krav om 5-årig U/H utdanning (min. 300 studiepoeng)	437	110	547
Stilling med krav om mastergrad (min. 300 studiepoeng)	69	20	89
Lektor med tilleggsutdanning	113	40	153
Leder kapittel 4	16	11	27
Kommunedirektør og direktørgruppe	1	2	3
Kommunalsjef/Stabsleder	7	6	13
Virksomhetsleder	54	27	81
Avdelingsleder	183	56	239
Høyere akademisk utdanning, kap 5	370	179	549
Totalsum	5 042	1 313	6 355

Det er flere kvinner enn menn som jobber i kommunen. Fordeling er ganske ujevn når man ser stillingstyper og på de fleste stillinger er det flere kvinner. Det er jevn fordeling mellom menn og kvinner i toppledelsen.

Eierstyring

I 2023 har arbeidet med eierstyring fortsatt vært rettet inn mot å strukturere eieroppfølgingen i nye Drammen kommune etter kommunesammenslåingen. Det har vært gjennomført eierstrategisk arbeid for flere selskaper, hvor de mest omfattende har omhandlet Drammensregionens Interkommunale Havnevesen, Lindum AS og Vardar AS. Flere prosesser vil videreføres i 2024.

I 2023 mottok Drammen kommunekasse om lag 367 millioner kroner i aksjeutbytte og eieruttak. Av dette utgjorde utbytte fra aksjeselskap 260,2 millioner kroner, mens 106,7 millioner kroner var eieruttak fra Drammen Eiendom KF. I tillegg er det inntektsført 62,4 millioner kroner i kommunekassens investeringsregnskap fra avviklingsoppgjør i Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS. Drammen Eiendom KF hadde i 2023 et negativt netto driftsresultat på 4,4 millioner kroner, mens Drammensbadet KF hadde et underskudd på 9,7 millioner kroner.

Drammen kommune forvalter betydelige verdier som eier i mer enn 30 ulike virksomheter fordelt på aksjeselskaper, kommunale foretak, interkommunale selskap og interkommunalt samarbeid.

Eierstrategisk arbeid

Kommunens eierpolitikk forutsetter etablering av selskapsvise eierstrategier som grunnlag for aktiv eieroppfølging. Eierstrategiene angir målet med eierskapet, definerer styringsdialog og eiers forventninger til selskapet hva gjelder kvalitet, effektivitet, finansielle føringer og rapportering. Etter forankring i HØP 2023–2026 er det i 2023 videreført og iverksatt eierstrategiske prosesser for flere selskap:

Å Energi AS – eierstrategi for selskapet vedtatt i 2023.

Vardar AS – arbeid med ny eierstrategi startet opp i 2023.

Drammensregionens interkommunale havnevesen - omdannet til Drammen Havn AS i 2023. Drammen Havn Farvannsforvaltning IKS etablert i 2023 for myndighetsutøvelse.

Lindum AS - eierstrategi for selskapet vedtatt i 2023.

Drammensbadet KF – vedtatt videreført som kommunalt foretak (KF) i 2023.

Eierskapskontroll

På oppdrag fra kontrollutvalget gjennomførte Viken Kommunerevisjon IKS i 2023 eierskapskontroll med problemstillinger som omhandlet arbeidsmarkedsbedriftene. I tillegg omtalte kommunerevisjonen i sin rapport også enkelte øvrige sider ved kommunens eierstyring. Dette omhandlet kommunikasjon og forankring med kommunestyret, og sammensetning og kompetanse i styrene. Sak ble lagt frem til behandling i kontrollutvalgets møte 19.12.2023 og til kommunestyret 13.02.2024. Kommunedirektøren vil følge opp kommunestyrets vedtak.

Eiermøtedager

Drammen kommunes eierpolitikk legger opp til at det gjennomføres eiermøter i formannskapet. I 2023 ble det gjennomført eiermøtedag 25.04.23 med Lindum AS, Eidra AS og Vardar AS. Det ble ikke gjennomført eiermøtedag høsten 2023 som følge av kommunevalget og behovet for å konstituere det nye kommunestyret.

Generalforsamling og representantskapsmøter

Drammen kommune har i 2023 forberedt og gjennomført sin deltakelse i ulike representantskapsmøter (IKS) og generalforsamlinger (AS). Det er i den sammenheng blant annet gjennomført styrevalg. Styrevalg til kommunale foretak (KF) ble våren 2023 gjennomført av kommunestyret.

Salg/avvikling av selskaper

Norsk Rørsenter AS

Kommunestyret vedtok, i 1. tertialrapport 2022, at rådmannen gis fullmakt til å avhende aksjeposten på 1,67 prosent i Norsk Rørsenter AS. Forhandlinger ble sluttført med selskapet Norsk Rørsenter AS, og aksjene ble overdratt 05.05.2023, til en pris på 10 000 kroner per aksje, tilsvarende 200 000 kroner.

Svelviksposten AS

Bakgrunnen for Drammen kommunes salg er vedtaket i handlings- og økonomiplan 2021-2024 der det i kommunestyrets vedtak i sak 20 fremgår at rådmannen gis fullmakt til å selge Drammen kommunes aksjer i Svelviksposten AS tilsvarende 5,625 prosent av selskapet. Forhandlinger med Amedia Lokal AS ble sluttført, og eiendomsretten til aksjene ble overdratt 10.10.2023 til en pris av 2 000 kroner per aksje, tilsvarende 180 000 kroner.

Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS

Etter kommunestyrevedtak gjennomførte Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS vinteren 2023 salg av datterselskapet Mile Utvikling AS (Miletomten). Etter salget er Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS et tomt selskap og ble formelt avviklet i ekstraordinær generalforsamling 03.10.23. Generalforsamlingen godkjente sluttoppgjøret, som med fordringer, bankinnskudd og fratrukket kortsiktig gjeld beløper seg til totalt 62,4 millioner kroner. Dette tilfaller Drammen kommune som eneste aksjonær. Av oppgjørsbeløpet gjelder 16,5 millioner kroner grunnerverv i form av del av Miletomta som ikke er solgt til eksterne kjøper. Resterende del av sluttoppgjøret inngår som finansiering av kommunekassens investeringsregnskap.

Kommunale foretak

Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF (DEKF) har ansvar for forvaltning, drift, renhold, verdibevarende vedlikehold og utvikling av kommunens egne eiendommer, samt å sørge for å leie inn bygg. DEKF utvikler og leder prosjekter, og har rollen som byggherre i alle nye byggeprosjekter av formålsbygg.

Bygningsmassen består av formålsbygg, det vil si skoler, barnehager, helsehus, kultur- og idrettsbygg, administrasjonsbygg, samt kommunale utleieboliger på til sammen 542 621 kvadratmeter. Drammen Eiendom leier bygg på til sammen 98 433 kvadratmeter.

Økonomisk resultat

Driftsregnskap for 2023 viser et negativt netto driftsresultat på 4,4 millioner kroner som er dekket inn ved bruk av disposisjonsfond.

Investeringsregnskapet

Brutto investeringsutgifter er på totalt 240,1 millioner kroner. Dette utgjør 132,4 millioner kroner i mindreforbruk i forhold til revidert budsjett. Generelt gjelder dette investeringsprosjekter som ikke har hatt den fremdriften som var lagt til grunn ved fastsettelsen av budsjettet. Dette gjelder blant annet:

Brandengen skole

Byggeprosjektet er ferdig men endelig sluttoppgjør er ikke utført. Midler som er øremerket rehabiliteringsarbeider på eksisterende skolebygg benyttes på et senere tidspunkt. Restmidler vil være nødvendig i garantiperioden og blir flyttet til eget garantiprojekt.

Fredholt omsorgsboliger

Gjelder innvendig ombygging. Byggeprosjektet er under arbeid og ferdigstilles i 2024.

Krokstad sykehjem

Resterende ramme er nødvendig for å dekke byggelånsrenter frem til Krokstad sykehjem er ferdig i 2028.

For nærmere omtale av Drammen Eiendoms økonomiske resultat og investeringsregnskap vises til foretakets årsmelding og årsregnskap som vil bli forelagt kommunestyret ved behandling av årsregnskapet for 2023.

Drammensbadet KF

Etter vedtak i kommunestyret høsten 2022 er Eknes svømmehall og Svelvik svømmehall i 2023 overført til Drammensbadet KF. Årsresultatet for Drammensbadet på Marienlyst for 2023 viser et underskudd på 8 173 951 kroner. Resultatet for Eknes svømmehall for 2023 viser et underskudd på 1 414 492 kroner. Kostnader knyttet til drift av Svelvik svømmehall var 184 405 kroner. Samlet sett gir dette et årsunderskudd i 2023 for Drammensbadet KF på 9 772 848 kroner, som føres mot egenkapital.

Regnskapet for 2022 viste en negativ egenkapital på 2 348 814 kroner. Drammensbadet KF har per 31.12.23 en negativ egenkapital på 12 121 662 kroner. Rådmannen varslet i årsevalueringen for 2022 at den negative egenkapitalen per 31.12.22 måtte dekkes inn i henhold til gjeldene regelverk. Regelverket tilsier at foretaket i 2023 måtte dekke inn merforbruket fra 2022. Hvis merforbruket ikke er fullt ut dekket inn i regnskapet for 2023, må det resterende beløpet overføres fra kommunekassen til foretaket i budsjettet for 2024, jfr., kommuneloven §14-12. Årsresultatet for 2023 viser at Drammensbadet KF ikke hadde økonomi til å dekke merforbruket fra 2022. Kommunedirektøren vil legge til rette for at negativ egenkapital fra årsregnskapet for 2022 på 2 348 814 kroner overføres fra kommunekassa til foretaket i forbindelse med 1. tertialrapport 2024.

Foretaket forklarer at underskuddet i 2023 i hovedsak skyldes stengt badeanlegg på Marienlyst høsten 2023. Badeanlegget var da stengt i seks uker grunnet skadedyrsbekjempelse. Dette ga et inntektstap på cirka 6 millioner kroner. I tillegg peker foretaket på generelt lavere besøkstall enn budsjettet samt høye strømpriser som en forklaring på det negative resultatet. Foretaket har klart å redusere samlede kostnader med cirka 3,5 millioner kroner i forhold til budsjett, hovedsakelig ved innsparinger på lønn og markedsaktiviteter (annonser, kampanjer etc.). Drammensbadet KF har i 2023 hatt om lag 297 000 besøkende, hvilket er om lag 42 000 færre enn budsjettet, men en økning på om lag 28 000 besøkende sammenlignet med 2022.

Regnskap og årsrapport for 2023 fra Drammensbadet KF følger vedlagt.

Aksjeselskaper

Å Energi AS

Å Energi AS er et energikonsern som ble etablert formelt 31.11.22 etter fusjon mellom Agder Energi AS og Glitre Energi AS. Statkraft er største eier i selskapet (32,62 prosent). Drammen kommune er nest største eier (13,38 prosent). Øvrige eiere i selskapet er Vardar AS, 25 Agderkommuner og tidligere eiere i datterselskaper i Glitre Energi-konsernet hvor eierskapet som følge av fusjonen er løftet opp i morselskapet i Å Energi AS. For å skape forutsigbarhet beregnes utbytte fra selskapet med utgangspunkt i resultatet fra året forut for det aktuelle regnskapsåret. Drammen kommune mottok i 2023 et utbytte på om lag 213,7 millioner kroner for regnskapsåret 2021. Å Energi AS har meddelt Drammen kommune at kommunen for 2024 vil motta om lag 141 millioner kroner i utbytte fra selskapet. Utbytte for regnskapsåret 2022 vedtas formelt på generalforsamling våren 2024.

Vardar AS

Vardar AS er et energikonsern som er eid av 19 kommuner (kommunene i Buskerud og Asker kommune). Drammen kommune er største eier med en eierandel på 26,08 prosent. Drammen kommune mottok i 2023 et utbytte på om lag 40,4 millioner kroner for regnskapsåret 2022. Vardar har i brev til eierkommunene høsten 2023 meddelt at det under bestemte forutsetninger er grunnlag for et samlet utbytte for regnskapsåret 2023 på 140 millioner kroner. Av dette vil Drammen kommunes andel vil være om lag 36,4 millioner kroner. Eksakt utbytte vil bli vedtatt på generalforsamling våren 2024 basert på endelig regnskap for 2023.

Lindum AS

Lindum AS eies 100 prosent av Drammen kommune. Konsernet består av Lindum AS og flere datterselskaper, og driver virksomhet innen en rekke områder innenfor avfallshåndtering og ressursutnyttelse. Drammen kommune mottok ikke utbytte fra Lindum AS i 2023. Selskapet hadde for regnskapsåret 2022 et underskudd etter skatt på om lag 8 millioner kroner. Underskuddet ble av selskapet forklart med i hovedsak høye strøm- og drivstoffpriser og begrenset deponikapasitet i Drammen og i Tønsberg. Lindum AS har høsten 2023 meddelt kommunedirektøren en prognose om utbytte for regnskapsåret 2023 på om lag 5 millioner kroner. Eksakt utbytte vil bli vedtatt på generalforsamling våren 2024 basert på endelig regnskap for 2023.

Eidra AS

Eidra AS (tidl. Drammen Kommune Eiendomsutvikling AS) eies 100 prosent av Drammen kommune. Selskapet skal ivareta kommunens utviklerrolle for eiendommer som ikke er knyttet opp til kommunens tjenesteproduksjon. Eidra ivaretar også kommunens eierskap i Papirbredden Eiendom AS. Selskapet hadde et underskudd i 2022 og Drammen kommune mottok i 2023 ikke utbytte for regnskapsåret 2022. Selskapet anslår et utbytte til Drammen kommune på om lag 5 millioner kroner for regnskapsåret 2023. Endelig utbytte vil bli vedtatt på generalforsamling våren 2024 basert på endelig regnskap for 2023.

Dpark AS

I generalforsamling 30.5.2023 ble det for regnskapsåret 2022 vedtatt et utbytte fra Dpark AS til Drammen kommune på 4 millioner kroner. Dpark AS avventer investeringer til Drammen kommune har uttrykt ønsket utviklingsretning for selskapet. En eierstrategi er forventet slutført i løpet av 2024.

Drammen Kino AS

I generalforsamling 05.06.2023 ble det for regnskapsåret 2022 vedtatt å ikke utbetale utbytte fra Drammen kino AS. Årsresultatet ble -62 179 kroner, som førte til en tilsvarende reduksjon i egenkapitalen. Bakgrunnen for det negative resultatet var coronarestriksjoner i januar og februar 2022, samt at kinopublikummet bruker tid på å returnere til kinosalen. Det er forventet en positiv utvikling fremover.

Kommunens tjenesteområder

Hovedutvalg for oppvekst og utdanning

P01 - Skole
02 - Barnehage
P03 - Forebyggende tjenester

Omtale av programområdene

P01 – Skole

Drammen kommune har 32 skoler. Det er 21 barneskoler, ni ungdomsskoler, en kombinert barne- og ungdomsskole og en skole for elever på 1.- 10. trinn med nedsatt funksjonsevne. Det var registrert 11 612 elever i i grunnskolen i Drammen høsten 2023. Programområdet skole dekker også opplæring på grunnskolens område for voksne, norskopplæring etter introduksjonsloven, grunnskoleopplæring og spesialundervisning for elever fra Drammen som bor i fosterhjem i andre kommuner samt skoleskyss.

P02 – Barnehage

Drammen kommune har 78 barnehager, 34 kommunale og 44 private. Det er per 15.12.2023 gitt plass til 4 758 barn i barnehagene i Drammen kommune. Programområdet dekker også spesialpedagogisk hjelp og hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne for barn under opplæringspliktig alder, forvaltning av barnehagemyndighet for kommunale og private barnehager, tilskudd til private barnehager og saksbehandling av ulike moderasjonsordninger.

P03 – Forebyggende tjenester

Programområdet leverer tjenester som både skal virke helsefremmende og forebyggende, samt avdekke behov som sikrer at rett hjelp settes inn på riktig nivå til rett tid. Gjennom systematisk arbeid, tverrfaglig innsats og et bredt spekter av tiltak har tjenestene bidratt til at barn, unge og voksne ikke utvikler vansker som fører dem inn i et mer omfattende hjelpetilbud enn nødvendig.

Programområdet omfatter:

- Barnevern
 - Familieavdeling
 - Ungdomsavdeling
 - Fosterhjemsavdeling
 - Mottak og barnevernsvakt
 - Undersøkelsesavdelinger
 - Tiltaksavdeling
- Helsefremmende tjenester 0-100
 - Lavterskel helsetilbud barn og unge (skolehelsesykepleiere, helsestasjoner, jordmødre, fysio- og ergoterapeuter, helsestasjon for ungdom og uteteam)
 - Lavterskel familietjenester - familieteam
 - Lavterskel tjenester for voksne og seniorer (Friskliv, Rask psykisk helsehjelp og Forebyggende helseteam)
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste
 - Sakkyndighetsarbeid
 - Veiledning av skoler og barnehager
- Kommunens overordnede ansvar for gjennomføring av Folkehelseprogrammet og SLT-arbeidet

P01 Skole

Utfordringsbilde

Antall elever i grunnskolen går ned

I 2023 gikk ikke elevtallet i grunnskolen ned som forventet. Det skyldes økt antall flyktninger i grunnskolealder. Det er fremover forventet at antall elever vil synke med cirka 100 elever per år i årene som kommer. Det er krevende for programområdet å ta ned driften som følge av færre elever i skolene. Dette skyldes at flere av utgiftene for programområdet ikke er direkte knyttet til antall i elever i skolen, for eksempel utgifter til husleie og strøm. Når det blir færre elever i skolen, tas den økonomiske rammen til programområdet ned. Programområdet må derfor de neste årene forberede seg på store omstillinger for å kunne tilpasse driften til synkende elevtall.

Flere elever har behov for ekstra oppfølging

Antall elever som har spesialundervisning har økt det siste året. Samtidig erfarer grunnskolen at det er flere elever som har økt behov for psykososial oppfølging, eller har et stort behov for praktisk eller medisinsk tilrettelegging. Grunnskolen skal være en plass for elever der alle har rett på tilpasset opplæring. Grunnskolen samarbeider tett med andre programområder for å ivareta alle elever på best mulig måte. Samtidig er det en realitet at ekstra oppfølging og tilrettelegging koster mer enn det statlige tilskuddet kommunen får per elev. Økende behov for tilrettelegging utfordrer derfor programområdets økonomiske rammer.

Andre rapporteringspunkter

Utvalgte KOSTRA-tall for grunnskolen i 2023

- Elevundersøkelsen på 7. trinn: På 9 av 11 indikatorer har Drammen likt resultat som gjennomsnitt for landet, eller bedre. På indikatoren mobbing har Drammen dårligere resultat enn gjennomsnitt for landet.
- Elevundersøkelsen på 10. trinn: På 11 av 11 indikatorer har Drammen likt resultat som gjennomsnitt for landet, eller bedre. Dette gjelder også for indikatoren mobbing.
- Resultatene for nasjonale prøver på 5. trinn: Like resultater i lesing (49) og regning (50) som i 2022, ett poeng lavere i engelsk (51 til 50). Gjennomsnittlige poeng for landet: alle prøver (50).
- Resultater for nasjonale prøver på 8. trinn: Ett poeng lavere i 2023 i engelsk (51 til 50) og lesing (50 til 49), og to poeng lavere i regning (50 til 48). Gjennomsnittlige poeng for landet: engelsk (50), lesing (49) og regning (49).
- Resultater for nasjonale prøver på 9. trinn: Ett poeng høyere i 2023 i lesing (fra 53 til 54), og uendret poeng i regning (54). Gjennomsnittlige poeng for landet: lesing (53) og regning (54).
- Grunnskolepoeng: 42,6 (43,1 i 2022). Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet, og er med på å danne grunnlaget for opptak til videregående skole.
- Andelen 16-åringer som går i videregående opplæring samme år som de avsluttet grunnskolen (per 01.10) har gått ned fra 96,4 i 2022 til 95,2 i 2023.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	1 142 834	1 216 746	1 218 837	2 091	0,2 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 1 218,8 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 2,1 millioner kroner, tilsvarende 0,2 prosent av rammen.

Voksenopplæringen har et samlet mindreforbruk på 7,1 millioner kroner. Mindreforbruket fordeler seg på samtlige virksomhetsområder: norskopplæring, grunnskoleopplæring for voksne, språktjenester og administrasjon.

Barne- og ungdomsskolene i Drammen har hatt et samlet merforbruk på 20,3 millioner kroner i 2023. Det er bekymringsfullt at skolene har dette merforbruket, siden det betyr at kostnadsnivået er for høyt ved inngangen til 2024. Tilbakeført mindreforbruk fra 2022 bedrer årsresultatet med 15,3 millioner kroner.

Under pandemien ble programområdet kompensert for koronarelatert fravær med henholdsvis 18,6 millioner kroner i 2020, 28,2 millioner kroner i 2021 og 19,4 millioner kroner i 2022. Programområdet har ikke klart å omstille seg etter pandemien, og sykefraværet i 2023 ligger på tilsvarende nivå som i pandemiårene.

Siden 2020 har programområdets rammer blitt justert ned med 17,8 millioner kroner på grunn av synkende elevtall, hvorav 2,5 millioner kroner i 2023. Direkte elevrelaterte kostnader kan reduseres, mens cirka 30 prosent av rammereduksjonen krever kutt i faste kostnader. Ikke-realisert innsparing anslås til 5,3 millioner kroner per 2023.

Økte utdanningskrav gir høyere lønnsnivå både for nyutdannede og for allerede ansatte pedagoger som gjennomfører videreutdanning. Foreløpige beregninger viser at dette har medført cirka 8,4 millioner kroner i økte kostnader for programområdet siden 2021.

Reduserte rammer og høyere lønnskostnader gir skolene mindre fleksibilitet i møte med barn med atferdsutfordringer og store hjelpebehov. Dette har trolig bidratt til økningen i kjøp av tiltak til oppfølging av enkeltelever i 2023.

Budsjettjusteringer

Programområdet ble i 1. tertial tilført hovedutvalgets samlede mindreforbruk fra 2022 på 15,3 millioner kroner. Programområdet er også kompensert for også merkostnader knyttet til opplæringstilbud og tolketjenester for fordrevne fra Ukraina med henholdsvis 7,8 millioner kroner og 3,3 millioner kroner.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P01 Oppgradering bygningssmassen	39 742	13 267	Ikke vurdert	26 475
KK P01 IKT Skole	18 052	17 545	Iht. plan	507
KK P01 Inventar og utstyr Skole	15 873	16 973	Iht. plan	-1 100
Sum	73 668	47 785		25 883

Sammendrag status investeringer

Investeringer – kommunekassen

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 22,0 millioner kroner i 2023. I tillegg til bevilget ramme er det overført et nettobeløp på 7,9 millioner kroner fra drift til investering for å dekke driftsfinansierte investeringer. Programområdet er også tilført 3,3 millioner kroner i ubrukte investeringsmidler fra 2022.

IKT-utstyr kjøpes inn i henhold til bærekraftig rulleringsplan. Prosjektet viser et mindreforbruk i 2023 på 0,5 millioner kroner.

Inventar og utstyr viser et merforbruk på 1,1 millioner kroner. Dette skyldes manglende budsjettering av moms tilsvarende 1,2 millioner kroner ved budsjettering av overføring av midler fra driften. Dette er ført korrekt i regnskapet, slik at kommunen har mottatt momskompensasjon, og i realiteten har prosjektet et mindreforbruk på 0,1 millioner kroner.

Investeringer - Drammen eiendom KF

Drammen eiendom har hatt en samlet investeringsramme på 12,4 millioner kroner til investering i varige driftsmidler i 2023. I tillegg er det tilført 27,3 millioner kroner i ubrukte investeringsmidler fra 2022.

Det er utført investeringer på 16 ulike skoler for totalt 13,3 millioner kroner. Skolebygg utgjør cirka 30 prosent av bygningssmassen som forvaltes av Drammen eiendom KF.

Ved utgangen av året gjenstår 26,5 millioner kroner i ubrukte midler. For detaljer vises det til årsrapport fra Drammen eiendom.

P02 Barnehager

Utfordringsbilde

Antall barn i barnehagene går ned

Demografiske endringer, med færre små barn, skaper utfordringer for programområdet. Det er forventet at nedgangen vil fortsette de kommende to årene for så å øke svakt igjen. Programområdet har de siste årene gjennomført nedleggelse av flere kommunale barnehageplasser for å tilpasse seg det endrede behovet. Tilstrømming av flyktninger de siste årene har derimot gitt økt barnetall i forhold til tidligere prognoser.

Spesialpedagogisk hjelp - flere barn har behov for ekstra oppfølging

De senere årene har behovet for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene økt. Antallet pedagogtimer har økt, i tillegg har antallet timer til det enkelte barn økt. Dette medfører økt behov for midler. Det arbeides kontinuerlig med gi flere barn tilstrekkelig tilbud innenfor det ordinære tilbudet.

Antallet ikke-rettighetsbarn i barnehagene

Retten til barnehageplass er avhengig av når på året ett barn er født. Det er barn som er født innen 30. november året før det søkes plass, og som søker plass til hovedopptakets søknadsfrist 1. mars, som har rett til plass. Søkere som er for unge omtales som ikke-rettighetsbarn. I barnehagene i Drammen blir det hvert år tatt inn barn i denne gruppen. Et barn som ikke har rett til plass, men som likevel tildeles en barnehageplass, utløser en kostnad for kommunen på rundt 280 000 kroner per år. Dette er midler som kommunen ikke får fra staten i rammeoverføringen. For Drammen kommune var kostnaden forbundet med ikke-rettighetsbarn på om lag 18 millioner kroner i 2023.

Andre rapporteringspunkter

Vakante stillinger

Det er store utfordringer med å rekruttere ansatte til barnehagene. Det er en underdekning på pedagoger i hele landet, og når det i tillegg er lav arbeidsledighet generelt, er det heller ikke enkelt å finne vikarer til å dekke bemanningsbehovet. Barnehagene har derfor i 2023 benyttet bemanningsbyråer for å oppfylle pedagog- og bemanningsnormen.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	855 367	923 382	918 157	-5 226	-0,6 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 918,2 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et merforbruk på 5,2 millioner kroner, tilsvarende 0,6 prosent av rammen.

Merforbruket er knyttet til spesialpedagogiske tjenester og kommunale barnehager.

Programområdet ble styrket med 29,2 millioner kroner i 1. tertial 2023. I tillegg ble programområdet tilført flyktningmidler på 7,8 millioner kroner i 2023. Inkludert kompensasjon for lønns- og prisvekst ble programområdet i 2023 tilført totalt 58,1 millioner kroner i forhold til kommunestyrets budsjettvedtak desember 2022.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P02 Oppgradering bygningsmassen	22 553	23 092	Iht. plan	-539
DEKF P02 Optimalisere av eksisterende areal i barnehager	4 000	2 922	Ikke vurdert	1 078
DEKF P02 Utvide Berger barnehage	1 000	304	Ikke vurdert	696
KK P02 Inventar og utstyr Barnehage	3 967	3 745	Iht. plan	222
Sum	31 520	30 064		1 457

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme (kommunekassa) på 4,0 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 3,7 millioner kroner i 2023.

Prosjektene følger oppsatt fremdriftsplan, men det har vært forsinkelser i leveranser.

Drammen Eiendom KF hadde i 2023 et totalbudsjett på 27,6 millioner kroner for programområdet. Av dette ble det brukt 26,3 millioner kroner. For ytterligere informasjon om investeringsprosjekter i regi av Drammen Eiendom KF vises det til foretakets årsrapport for 2023.

P03 Forebyggende tjenester

Utfordringsbilde

Barnevern

Punktene som gjelder barnevernstjenesten utdypes ytterligere i tilstandsrapporten for barnevernstjenesten, som legges frem for politisk behandling i juni 2024.

I 2023 har Bufetat (statlig barnevern) flere ganger brutt den lovbestemte bistandsplikten overfor kommunen, når det gjelder å gi nødvendig hjelp og støtte til barn og unge som ikke kan bo hjemme. Bufetat har en plikt til å fremskaffe tiltak, som for eksempel plass på institusjon, når kommunen ber om det. Situasjonen er varslet til Statsforvalter og til departementet. Kommunen anser avviket som en alvorlig systemsvikt som har store konsekvenser for enkeltbarns rettigheter og utviklingsmuligheter.

Drammen kommune følger ikke Bufdirs anbefalinger om økonomisk kompensasjon til fosterhjem. Barnevernstjenesten erfarer at fosterhjem forventer en økonomisk godtgjøring i tråd med Bufdirs anbefaling. Dette skaper i mange tilfeller samarbeidsutfordringer mellom barnevernstjenesten og fosterhjemmene, og er en utfordring når det gjelder å rekruttere nye fosterhjem.

Fra høsten 2023 ble fosterforeldre gitt partsstatus i alle beslutninger som gjelder økonomisk godtgjøring, samt oppfølging av fosterhjemmene. Denne typen ytelser og oppfølging skal nå behandles i enkeltvedtak, hvor fosterforeldre gis klageadgang. Endringen representerer en stor forvaltningsmessig endring i fosterhjemsarbeidet og øker antall vedtak med mellom 5 og 10 per uke. Det forventes at antallet vedtak vil øke fremover, når tjenesten blir oppmerksom på alle forhold som krever vedtak. I denne typen saker kan det forventes klager. Klagebehandling og saksbehandlingsarbeid knyttet til unntak fra innsynsretten utfordrer kapasiteten i tjenesten.

PP-tjenesten

Vurderinger av om barn og elever ikke har tilstrekkelig utbytte av det ordinære tilbudet i barnehage og skole er i stor grad avhengig av i hvilken grad man kan hente ut potensialet i det ordinære tilbudet. Dette varierer internt mellom barnehager og skoler, men er også utfordrende i en kommune som i utgangspunktet utnytter ressursene i de ordinære tjenestene svært godt. For at færre barn og elever skal trenge individuelle tiltak, prioriterer PP-tjenesten å jobbe forebyggende ved å være en støtte for barnehager og skoler gjennom kompetanseheving og organisasjonsutvikling. Det henvises flere barn og elever med spørsmål om vurdering av individuelle tiltak enn det PP-tjenesten klarer å betjene innenfor frister forvaltningsloven setter.

Helsefremmende tjenester 0-100

Etterspørselen etter lavterskeltjenester for barn, unge og voksne er økende. Dersom utvikling fortsetter, kan det føre til at lavterskeltjenestene ikke kan ta inn målgruppene like raskt som tilfellet har vært til nå.

Andre rapporteringspunkter

Barnevern

Utvikling på fosterhjemsområdet

Gjennom barnevernsreformen og ny barnevernslov er det kommunale barnevernet pålagt et mer helhetlig faglig og økonomisk ansvar for fosterhjemsarbeidet. Drammen har i 2023 inngått i kompetansenettverk med Asker og Bærum knyttet til dette arbeidet. Tilsyn fra Statsforvalteren i desember 2023 bekrefter at fosterhjemmene får god og tilpasset oppfølging fra barnevernstjenesten i Drammen. Det ble ikke avdekket lovbrudd under tilsynet.

Helsefremmende tjenester 0-100

Videreutdanning helsesykepleiere

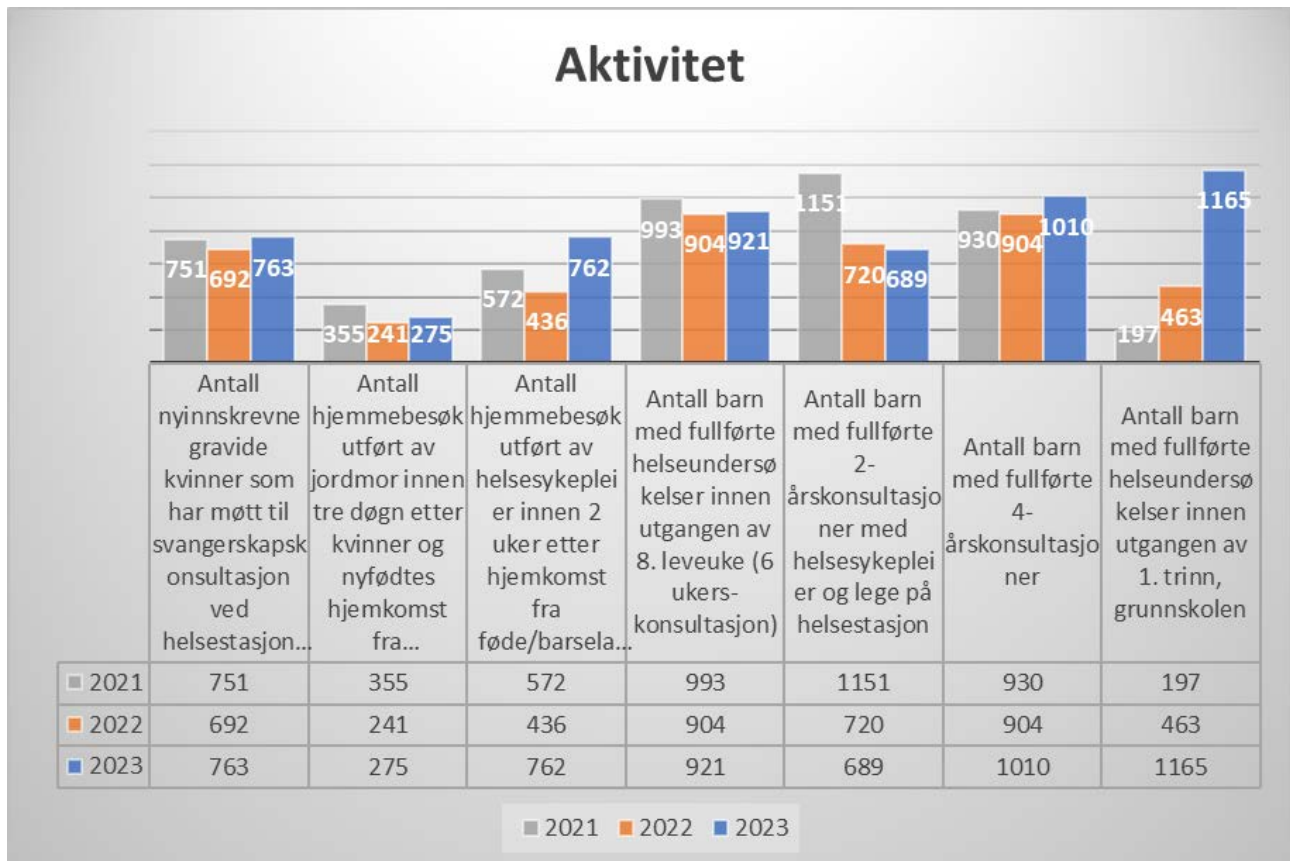
For å bedre den utfordrende rekrutteringssituasjonen for helsesykepleiere, har kommunen ansatt helsesykepleierstudenter i helsesykepleierstillinger, mot bindingstid. Helsefremmende tjenester 0-100 har hatt 9 helsesykepleierstudenter ansatt siden hovedutvalg for oppvekst og utdanning fattet vedtak i sak 58/22: «Det forutsettes at sykepleiere som er ansatt i skolehelsetjenesten tilbys videreutdanning i forebyggende og helsefremmende arbeid for barn og unge, som kvalifiserer dem til helsesykepleiere».

De første studentene blir ferdig første halvår i 2024. Studentenes kapasitet til å jobbe i tjenesten ved siden av studiene er varierende, og det innebærer at leveransen av tjenestene er redusert i studieperioden.

Helsestasjons - og skolehelsetjenesten

På grunn av sykdom og ubesatte stillinger, har ikke virksomheten klart å tilby alle barn konsultasjon i henhold til nasjonalfaglige retningslinjer for helsestasjonsprogrammet 0-5 år. Det har likevel vært en forbedring fra tidligere år, når det gjelder andelen som fikk hjemmebesøk av jordmor og helsesykepleier etter fødsel. Forbedringen kan ses i sammenheng med at pandemien var over og at det ble en større mulighet til å prioritere hjemmebesøk. I tillegg var det en økning i bemanning på 15 prosent i 2023 sammenlignet med året før, finansiert av statlige midler.

I 2023 var det også flere barn som fikk 4. års konsultasjon på helsestasjon og helseundersøkelse i 1. klasse, enn tidligere år.

Fysio- og ergoterapi

Det har vært krevende å rekruttere til fysioterapi- og ergoterapistillingene for barn og unge, og stillinger har stått ubesatt over tid. Ubesatte stillinger har medført økt venteliste. Det gjelder både første samtale og til å få tildelt fysioterapeut.

Dialogbasert inntak

For å sikre at barn, unge og familier med psykiske problemer får rask og riktig helsehjelp på riktig nivå, samarbeider kommunen med Drammen BUP om inntak. Erfaringen er at avslagsprosenten i BUP etter inntaksmøte med kommunen er lav. Her peker Drammen seg positivt ut sammenlignet med omkringliggende kommuner. Det betyr at flere barn og unge får psykisk helsetilbud i de kommunale helsetjenestene. I 2023 har antall barn, unge og foreldre som får hjelp fra familieteamene økt med 23 prosent i forhold til 2022.

PP-tjenesten

PP-tjenesten har hatt en betydelig nedgang i antall personer på ventetid, til tross for at det har vært en økning i antall henvisninger fra 2022 til 2023. Nedgangen i ventetid er på om lag 31 prosent. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er cirka 4-5 måneder.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	417 316	445 281	449 642	4 361	1,0 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 449,6 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 4,4 millioner kroner, tilsvarende 0,97 prosent av rammen.

Mindreforbruket i P03 Forebyggende tjenester relateres til ubesatte stillinger i virksomheten helsefremmede tjenester 0-100 og noe mindre utgifter til statlige plasseringer på grunn av brudd på bistandsplikten i form av manglende tilbud i det statlige barnevernet.

Budsjettendringer i løpet av året

Programområde ble i 1. tertial styrket med 10,08 millioner kroner hvorav 9,48 millioner kroner gjaldt flyktningstrømmen og 0,6 millioner kroner opptrapping av sommerjobb til ungdommer (del av «dyrtids krisepakke» i vedtak 108/23).

I forbindelse med flyktningstrømmen ble programområdet kompensert med 9,48 millioner kroner i 1. tertial. Av totalt 9,48 millioner kroner ble 2,2 millioner kroner udisponert og tilbakeført mot årets slutt. Den totale bevilgningen for 2023 ble derfor 7,28 millioner kroner i forbindelse med flyktningstrømmen, hvorav 6,28 millioner kroner ble tilført helsefremmede tjenester 0-100 og 1 million kroner til PP-tjenesten.

I løpet av 2023 hadde barnevernet bosatt 15 enslige mindreårige flyktninger. Til tross for høyt antall enslige mindreårige flyktninger økte ikke kostnadene. Årsak til dette er at enkelte enslige mindreårige flyktninger var bosatt hos familie og nettverk.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P03 Inventar og utstyr Forebyggende tjenester	1 619	1 619	Iht. plan	0
Sum	1 619	1 619		0

Sammendrag status investeringer

Programområdet har i 2023 hatt en investeringsramme på 1 million kroner. I 1. tertial ble det rebevilget ubrukte investeringsmidler fra 2022, på 0,45 millioner kroner. I tillegg overførte programområdet 0,166 millioner kroner fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet. Til sammen har programområdet hatt en investeringsramme på 1,618 millioner kroner i 2023.

Programområdet har brukt investeringsmidler på oppgradering av inventar og utstyr samt utbedringer av vegger, dører og lydfelle på ventilasjon på Wergelandsgate 10. Det ble også gjort utbedringer på det elektriske anlegget i Schwartz gate 6, hvor fysio- og ergoterapitjenesten holder til. I tillegg hadde programområdet kostnader til Visma flyt i forbindelse med innføring av e-arkiv og nytt fagsystem for PP-tjenesten.

Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg

P04 - Helsetjenester

P05 - Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne

P06 - Hjemmetjenester og institusjon

P07 - Rus og psykisk helse

P08 - Sosialtjeneste, etablering og bolig

Omtale av programområdene

P04 – Helsetjenester

Programområdet har ansvar for primærhelsetjenester til alle kommunens innbyggere. Dette inkluderer legevakt, psykososial beredskap, overgrepsmottak, allmennlegetjenester, samfunnsmedisin, smittevern, migrasjonshelse, helseberedskap, miljørettet helsevern, fysio- og ergoterapitjenester, samt formidling av hjelpemidler.

Drammen helsehus er en korttidsinstitusjon. Fra 1. mars 2023 ble Drammen helsehus organisatorisk overført til P06 Hjemmetjenester og institusjon, mens Aktivitet og rehabilitering midlertidig ble overført til P03 Forebyggende tjenester. Aktivitet og rehabilitering vil fra januar 2024 igjen tilhøre P04 Helsetjenester.

P05 – Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne

Tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne omfatter tilbud til innbyggere i alle aldersgrupper, med behov for sammensatte og helhetlige tjenester i et livsløpsperspektiv. Det er søkelys på å yte tjenester med tidlig innsats, slik at den enkelte kan mestre mest mulig i eget liv.

Tjenestetilbudet omfatter også aktivitetstilbud for mennesker med nedsatt funksjonsevne og avlastningstjenester og veiledning for pårørende.

P06 – Hjemmetjenester og institusjon

Programområdet består av institusjoner, hjemmetjenesteavdelinger, omsorgsboliger med heldøgns bemanning og dagsentre. Omsorgstjenestene drifter også kafeer og ulike aktivitetstilbud som er åpne for alle innbyggere. Virksomhet Tjenestetildeling og koordinerende enhet fatter vedtak om tjenester og utfører annen saksbehandling. Koordinerende enhet er en lovpålagt tjeneste som skal sikre sammenhengende og helhetlige tjenester for den enkelte. Virksomhet Ernæring og kjøkkendrift består av Drammen kjøkken, Solberglia, Bråta og Svelvik kjøkken.

P07 – Rus og psykisk helse

Programområdet har ansvaret for tjenester til innbyggere med rusproblemer og/eller psykiske lidelser. Tjenestetilbudet innebærer at innbyggere med rus- og/eller psykiske helseutfordringer får råd og veiledning, helsetjenester, oppfølging i bolig og øvrige tjenestetilbud som de har behov for.

P08 – Sosialtjeneste, etablering og bolig

NAV består av både kommunale og statlige tjenester i et partnerskap. Kommunen har ansvar for sosiale tjenester i NAV, som økonomisk sosialhjelp, økonomisk rådgivning eller gjeldsrådgivning og kvalifiseringsprogram for de som trenger ekstra oppfølging for å kunne komme i arbeid. Innbyggere som har behov for det skal få informasjon, råd og veiledning som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer.

Boligkontoret har ansvar for å gi råd og veiledning til vanskeligstilte på boligmarkedet, tildeling av kommunale utleieboliger og omsorgsboliger, samt husbankens økonomiske virkemidler: statlig bostøtte, startlån, tilskudd til etablering og tilskudd til tilpasning.

Flyktningtjenesten har ansvar for bosetting, etablering og kvalifisering av voksne flyktninger og deres barn. Ansvar for enslige mindreårige flyktninger er organisert i barnevernet.

Drammen krisesenter er et tilbud for personer som er utsatt for vold i nære relasjoner. Alle tjenestene er gratis og består av døgnbemannet krisetelefon, samtaletilbud samt et trygt og midlertidig botilbud.

Nok Drammen er et senter mot incest og seksuelle overgrep. Her kan den som har vært utsatt for seksuelle overgrep få støtte til å bearbeide opplevelsene sine. Senteret er et selvhjelpstilbud til personer som har vært utsatt for seksuelle overgrep og deres pårørende.

P04 Helse

Utfordringsbilde

Drammen legevakt og Medisinskfaglig virksomhet har hatt høyt sykefravær og fravær knyttet til barselpermisjoner. Dette har skapt utfordringer, spesielt når det gjelder rekruttering av helsepersonell og den økonomiske situasjonen.

I likhet med helse- og omsorgstjenestene generelt, står programområdet overfor et økende behov for tjenester. Dette utfordrer begrensede budsjetttrammer, samtidig som det er krevende å rekruttere nye medarbeidere. Økningen i antall eldre, og ønsket om at flere skal bo hjemme i stedet for på sykehjem, fører til økte krav til tjenester for hjemmeboende. Dette gjelder legetjenester, fysio- og ergoterapitjenester og behovet for ulike hjelpemidler. For å møte disse utfordringene må tjenestene tilpasses blant annet ved å drifte forsvarlig med relativt lavere bemanning, og ved å utnytte ansatte med ulik kompetanse på en effektiv måte.

Tjenesten må ivareta brukernes løpende behov og samtidig ha fokus på forebygging.

Andre rapporteringspunkter

Fastlegeordningen

I løpet av året har fastlegeordningen stått overfor betydelige utfordringer knyttet til kapasitet og rekruttering. Det er svært vanskelig å skaffe vikarer ved sykdom. For å avhjelpe mangelen på fastleger til Drammens innbyggere, ble det opprettet tre nye fastlegehjemler i 2023. Organiseringen av spesialistutdanningen for allmennleger og håndteringen av utfordringene i fastlegeordningen har krevd betydelig oppfølging fra Helsetjenester gjennom året.

Pandemihåndtering og vaksinerings

Arbeidet med pandemirelatert vaksinasjon ved vaksinesenteret i Thams gate har fortsatt gjennom 2023, men med gradvis redusert aktivitet. Koronavaksinasjonssenteret har fungert godt, og har tilpasset tilbudet i tråd med endrede forutsetninger. En større andel av befolkningen ble vaksinert i 2. halvår sammenlignet med 1. halvår 2023. Årsaken til dette er at Folkehelseinstituttet anbefalte at alle i aldersgruppen 65 år og eldre, samt sykehjemsbeboere, skulle få en ny oppfriskningsdose, dersom det har gått mer enn 6 måneder siden forrige dose.

Drammen kommunes merutgifter knyttet til koronavaksinasjon utgjorde i 2023 i alt 6,55 millioner kroner. Utgiftene til vaksinasjon utgjorde 4,93 millioner kroner og 1,62 millioner kroner gjelder husleie m.m.

Regjeringen la i oktober frem endringer i Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett for 2023. Under proposisjon 22 S forslø regjeringen endringer i bevilgning av vaksinasjon mot Covid-19. Bevilgningen skulle dekke kommunenes kostnader til oppfriskningsdose til befolkningen 65 år og eldre og risikogrupper. Midlene ble fordelt etter innbyggertilskudd, og Drammen kommune sin andel av dette ble 4,18 millioner kroner. Tilførselen kom i tillegg til om lag 1,3 millioner kroner som kommunen mottok i 1. tertial i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Den totale kompensasjonen fra staten i forbindelse med korona vaksinasjon var på 5,4 millioner kroner i 2023. Dette gir en underdekning på 1,1 millioner kroner. Programområdet er kompensert for alle merutgifter i forbindelse med koronavaksinasjon.

Migrasjonshelse

På grunn av økt mottak og bosetting av flyktninger som følge av krigen i Ukraina, har migrasjonshelsetilbudet for voksne blitt tilpasset den nye situasjonen. I samarbeid med Bragernes mottak er tilbudet tilpasset flyktningenes behov. Det er god dialog med andre kommunale tjenester om helsetilbudet for denne målgruppen. For å håndtere de økte oppgavene har smittevernkontoret og migrasjonshelse for voksne midlertidig blitt styrket med migrasjonssykepleiere og migrasjonsleger.

Drammen legevakt

Over tid har aktiviteten ved Drammen legevakt økt. Pasienthenvendelsene økte med omtrent 25 prosent fra 2019 til 2022, og dette høyere nivået fortsatte i 2023.

Aktivitet og rehabilitering

I løpet av året har aktivitet og rehabilitering fokusert på å rette tjenestene mer mot forebygging, og prioritere innbyggere som har nytte av opptrening og rehabilitering. Samtidig har det vært arbeidet med å redusere ventetiden for utkjøring av hjelpemidler. Brukere som trenger hjelpemidler for å kunne komme hjem fra korttidsopphold eller sykehus, får i hovedsak hjelpemidlene når de trenger dem. Likevel er det fortsatt for lang ventetid for andre grupper.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	380 525	378 956	366 207	-12 749	-3,5 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 366,2 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et merforbruk på 12,7 millioner kroner, tilsvarende 3,5 prosent av rammen.

Merforbruket er delvis knyttet til kostnadene ved å leie inn ekstra helsepersonell ved Drammen helsehus. Ved barsel og sykdom hos leger er det begrensede refusjonsordninger. Langtidsfravær gir kun refusjon opptil 6G av netto lønnskostnader. Dette gir store økonomiske utfordringer, ettersom en stor andel av de ansatte er leger og mange har vært i barselpermisjon i 2023. Drammen legevakt har opplevd betydelig sykefravær blant sykepleiere i 2023. For å opprettholde forsvarlige tjenester, må det ofte benyttes vikarer eller overtid ved fravær. Vakanserkostnader ved fravær hos leger på legevakt innebærer også en betydelig kostnad. Telefonhenvendelser og oppmøte på Drammen legevakt har økt med omtrent 25 prosent fra 2019 til 2023. Dette kan delvis skyldes innbyggernes forventninger til legevakt drift og mangel på fastleger. I tillegg er det merforbruk relatert til kommunale fastleger. Det viser seg med økende erfaring, også i andre kommuner, at det er kostbart å drifte kommunale fastlegehjemler. De statlig pålagte kostnadene knyttet til basistilskudd til fastleger i 2023 er 1 million kroner høyere enn tilførte midler til programområdet, selv om midler ble tilført ved 2. tertial for å kompensere økte kostnader.

Programområdet ble i 1. tertial tilført 5,1 millioner kroner knyttet til flyktningssituasjonen.

Programområdet ble i 2. tertial tilført 12,3 millioner kroner hvorav 4,3 millioner kroner gjelder basistilskudd til fastleger, 5 millioner kroner gikk til styrking av helsehusets rammer og 3 millioner kroner knyttet til økte nasjonalt fastsatte kostnader.

I tillegg er programområdet kompensert for kostnader til koronavaksinasjon med 4,9 millioner kroner.

Oppsummering tiltak

Drammen legevakt

Det styres stramt for å holde utgiftene nede og det er søkelys på å sikre inntjening fra brukere av legevakten. Det foregår intens rekruttering for å begrense vakanse og unngå bruk av vikarbyrå, i tillegg til kontinuerlig sykefraværsoppfølging og nærværsatsing.

Medisinskfaglig virksomhet

Beregne så nøyaktig som mulig forventede inntekter fra ALIS-tilskudd og justere ALIS-aktivitetsnivå til forventede inntekter med mål om å gå i balanse for ALIS-prosjekt. Det er utført ny gjennomgang av antall stillinger for kommunale allmennleger i budsjett relatert til reelt antall ansatte på jobb med konklusjonen at det ikke driftes med høyere bemanning enn budsjettert. Det er gjort en ny gjennomgang av vikarbruk for kommunale allmennleger for å se på mulighet for i mindre grad å erstatte fravær med vikar, dette begrenses av en nedre grense for hva som gir forsvarlige og gode nok tjenester og en akseptabel arbeidshverdag for de ansatte. Det er vurdert tiltak knyttet til kommunale fastleger for å få øke inntekter, evt. vurderes overgang til næringsdrivende hjemler igjen der det er mulig.

Tilførte statlige midler til å dekke basistilskudd til fastleger korrelerer ikke med faktisk, statlig regulert basistilskudd. Helsetjenester kan ikke påvirke disse kostnadene som er statlig fastsatt. På nasjonalt hold brukes ulike nøkler for tilførsel av midler nasjonalt (koeffisienten 0,9285) og utbetalt basistilskudd (koeffisienten 1,068). Det blir derfor her en økende utfordring ettersom tilførte statlige midler til å dekke basistilskudd ikke korrelerer med faktisk, statlig regulert basistilskudd. Det må vurderes om den nasjonale helsenøkkelen bør

utfordres. Virksomheten ble kompensert for manglende tilførte budsjettmidler ved behandlingen av 2. tertial 2023. Utfordring av den nasjonale helsenøkkelen er under vurdering.

Felles for Drammen legevakt og Medisinskfaglig virksomhet

For alle pasientnære tjenester ble det i løpet av høsten 2023 initiert kartlegging av alternative måter å organisere tjenestene på for å kunne drifte forsvarlig med noe lavere bundet bemanning, slik at det i større grad kan budsjetteres for vikar ved fravær eller ambulerende vakt. I den grad slike alternative måter kan gjennomføres og er hensiktsmessige, vil de kunne ha effekt tidligst i 2024.

Å holde midlertidig vakante stillinger vakante begrenses av en nedre grense for hva som gir forsvarlige og gode nok tjenester og en akseptabel arbeidshverdag for de ansatte, men dette gjøres løpende. Vakante stillinger i ikke-pasientnære tjenester holdes vakante så langt det er akseptabelt.

Drammen helsehus

All innleie utover bemanningsplan vurderes i samråd med virksomhetsleder for Drammen helsehus. Alle avtaler med bemanningsbyrå er avsluttet.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P04 Inventar og utstyr Helse	1 000	1 205	Iht. plan	-205
Sum	1 000	1 205		-205

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 1 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 1,2 millioner kroner.

Prosjektene følger oppsatt fremdriftsplan.

P05 Mennesker med nedsatt funksjonsevne

Utfordringsbilde

Det har vært et fortsatt økende behov for tjenester i 2023. Veksten er hovedsakelig knyttet til at brukere får økte og endrede behov for tjenester når de flytter til egen bolig, fra fylte 18 år og oppover. Dette innebærer betydelig økte kostnader. Det har i tillegg vært nødvendig å kjøpe avlastningstilbud og tjenestetilbud fra private leverandører, fordi kapasiteten i kommunen ikke har vært tilstrekkelig til å levere disse tjenestene i egen regi.

Programområdet har fortsatt store utfordringer knyttet til rekruttering av fagpersonell. Det er også en utfordring å legge til rette for turnus- og arbeidstidsordninger som sikrer riktig bruk av tilgjengelig kompetanse.

Det har vært en stor økning i behovet for avlastning og aktivitetstilbud i 2023. I tillegg til økt kjøp av tjenester fra private leverandører, har det vært arbeidet med å finne nye løsninger for å utnytte kapasiteten i det kommunale tilbudet på en bedre måte.

Utfordringene i programområdet er i hovedsak knyttet til tre store brukergrupper:

1. Brukere over 18 år, som står i kø for å motta tjenester og har vedtak om heldøgns bolig, mens kommunen ikke har egnet bolig tilgjengelig. For disse må det i dag kjøpes tjenester.

Per november er det 24 personer med tjenestebehov som ikke blir levert av kommunen og hvor heller ikke privat kjøp er iverksatt.

For 2023 har det vært langt høyere press på tjenestene enn det tidligere prognoser har vist, og nye kjøp utgjør en netto merkostnad på 16,9 millioner kroner.

2. I dag er det 20 voksne brukere som har avlastning med store behov for tjenester som burde vært levert i egen bolig. Disse brukerne opptar plasser som yngre brukere venter på. Dette utløser i dag private kjøp. I tillegg er det 24 brukere der det kjøpes avlastning fra private leverandører. Disse kjøpene kan avsluttes ved at brukerne tilbys avlastning i kommunen når det blir tilgjengelig flere tilrettelagte boliger.
3. Brukere som er mellom 67 og 93 år og som har samme behov som følge av alder som resten av befolkningen, i tillegg til tjenestebehovet de har som følge av nedsatt funksjonsevne. Dette utgjør omtrent 20 personer, som burde hatt et annet botilbud enn det de har i dag.

I tillegg til de tre brukergruppene over er det 430 brukere som bor med pårørende og mottar tjenester. Av disse forventes det at cirka 80 personer vil søke bolig de nærmeste 4 årene.

Andre rapporteringspunkter

Tjenesteutvikling – prosjekt

I 2021 ble det gjennomført en kartlegging og analyse av utviklingen i behov for fremtidige tjenester til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Analysen viser at behovet for boliger med stedlig bemanning vil kunne øke med 30 prosent innen utgangen av 2030 (Rapport Agenda Kaupang 2021). En av hovedkonklusjonene etter analysen var at kommunen må utvikle mer bærekraftige tjenester, gjennom økt kapasitet i tjenestetilbudet og samtidig utvikle nye boformer og tjenester som legger bedre til rette for individuell tilpasning og egen mestring.

Hovedutvalg for helse, sosial og omsorg vedtok i november 2022 å igangsette et prosjekt for å utvikle mer fremtidsrettede tjenester. Prosjektet skal blant annet utvikle nye tjenesteformer som på en bedre måte ivaretar individuelle behov og økonomisk bærekraft. Dette innebærer blant annet å etablere nye boformer som i større grad bygger på den enkeltes mestringspotensial gjennom mulighet til å gjøre egne valg og leve selvstendig og trygt.

En av forutsetningene i prosjektet er medvirkning fra brukere, pårørende og samarbeidspartnere. I tillegg bygger prosjektet på FN-konvensjonen om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), analysen av behov for tjenester fram mot år 2030 og kommuneplanens samfunnsdel i Drammen kommune. Prosjektet ble igangsatt i januar 2023 og prosjektrapport, og oversikt over framtidig brukerutvikling og behov for ulike tjenester og nye boformer legges fram våren 2024.

Etablering av nye boligtilbud

I 2023 er det etablert i alt 12 nye tilrettelagte boenheter for personer med nedsatt funksjonsevne. Disse boenhetene er etablert ved bedre utnyttelse av eksisterende boliger, omstrukturering av avlastningsplasser og nyetablering av Spinnerisletta som tilrettelagte boliger for mennesker med nedsatt funksjonsevne.

Foreldreveiledning og tidlig innsats

Foreldre som har barn med nedsatt funksjonsevne, møter ofte særskilte utfordringer og har behov for veiledning og støtte. For å gi best mulig veiledning i hele livsløpet, har det i 2023 vært særlig fokus på å etablere tidlig kontakt med foreldre og andre samarbeidspartnere. Fire nye ansatte har gjennomgått sertifisering i foreldreveiledning i regi av Universitetet i Sørøst-Norge.

Jobb- og aktivitetstilbud

Brukere ved Unik bedrift har fått flere meningsfulle arbeidsoppgaver ved økte bestillinger fra Drammen kommune. Dette gjelder makuleringstjenester, flytte- og leveringstjenester og trykking av motiver på utstyr og tekstiler. Det er etablert 5 nye varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA), som er helfinansierte av kommunen.

Brukermedvirkning og innvirkning på eget tjenestetilbud

Livsfortelling som metode (LFA) har gitt brukerne mer innvirkning på eget tjenestetilbud. Programområdet har hatt fokus på medvirkning fra brukere og pårørende i 2023. Det er etablert flere arenaer for brukermidvirkning i virksomhetene, for eksempel beboermøter, temakvelder om selvbestemmelse med pårørende og interesseorganisasjoner. Gjennomføring av medarbeider- og utviklingssamtaler med brukere i jobb- og aktivitetstilbud er også et godt eksempel på medvirkning.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	382 254	458 460	442 644	-15 817	-3,6 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 442,6 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et merforbruk på 15,8 millioner kroner, tilsvarende 3,6 prosent av rammen.

Den største delen av merforbruket skriver seg fra kjøp av private tjenester. I 2023 ble det kjøpt tjenester i det private markedet for i alt 94,8 millioner kroner. For brukere med ressurskrevende tjenester dekker staten 80 prosent av kostnadene utover innslagspunktet på 1 608 000 kroner. I 2023 var det 10 brukere hvor kostnadene oversteg innslagspunktet, og dette utløste en statlig refusjon på 20,0 millioner kroner. Det ble i 2023 kjøpt tjenester til 12 nye brukere. Dette medførte en netto egenfinansiering på 16,9 millioner kroner.

Programområdet overtok i 2023 privatavlastning, og rammen på 8,5 millioner kroner ble overført. De reelle kostnadene for privatavlastning i 2023 var imidlertid 11,6 millioner kroner, hvilket utgjorde en merkostnad på 3,1 millioner kroner.

Programområdet mottok 23,5 millioner kroner i refusjon sykelønn og foreldrepenger. Det ble brukt 11,9 millioner kroner til vikar ved sykefravær og 14,3 millioner kroner til overtid og ekstrahjelp.

Kostnadene for transport til og fra tilrettelagt arbeid, dag- og aktivitetssenter samt avlastning, har økt fra 3,2 millioner kroner ved etablering av den nye kommunen til 8,3 millioner kroner i 2023, på grunn av brukervekst. I 2023 er det startet arbeid med å ta noe av transporten i egenregi, for å ha bedre kontroll på kvalitet og økt samkjøring av brukere.

I 1. tertial ble 1,5 millioner kroner overført fra programområdet til P04 Helse.

I 2. tertial ble programområdet styrket med 10 millioner kroner.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P05 Korsveien 68 - botilbud med base (HDO)	5 000	2 139	Iht. plan	2 861
DEKF P05 Oppgradering bygningsmassen	10 478	3 732	Iht. plan	6 745
DEKF P05 Spinnerisletta bofellesskap (HDO)	3 500	3 833	Forsinket	-333
KK P05 Inventar og utstyr Mennesker med nedsatt funksjonsevne	3 083	3 313	Iht. plan	-229
Sum	22 061	13 017		9 044

Sammendrag status investeringer

Programområdet har en investeringsramme på 22,1 millioner kroner. 3,1 millioner kroner er i kommunekassa, øvrige midler er tildelt Drammen Eiendom for bygninger som brukes av programområdet.

Programområdet (kommunekassa) har brukt 3,3 millioner kroner og har ett merforbruk på 0,2 millioner kroner. 0,9 millioner kroner er investeringer overført fra drift og finansiert med driftsmidler.

Drammen eiendom har bruk 9,7 millioner av sitt tildelte budsjett på 19 millioner. For nærmere omtale av investeringsprosjektene vises det til årsmelding fra Drammen Eiendom KF.

P06 Hjemmetjenester og institusjon

Utfordringsbilde

Økningen i antall eldre og tilpasning til at flere skal bo hjemme i stedet for på sykehjem, stiller økte krav til tjenester for hjemmeboende. For å møte disse utfordringene, må programområdet tilpasse tjenestene, blant annet ved å drifte forsvarlig med relativt lavere bemanning og ved å utnytte ansatte med ulik kompetanse på en effektiv måte. I løpet av 2023 er det blant annet etablert et sykepleierteam og et fagteam, som gjør at høyt utdannet helsepersonell kan brukes på tvers av virksomheter og avdelinger. Dette gir både bedre tilgang til spesialisert kompetanse i hele kommunen, og kan dekke opp midlertidig mangel på sykepleierkompetanse ved en avdeling.

Det har i 2023 blitt lagt ned mye arbeid i å tilpasse faktisk bemanning til planlagt bemanning, unngå unødvendig overtidsbruk og redusere sykefravær.

Andre rapporteringspunkter

Arbeidet med å planlegge samlokalisering av flere hjemmetjenesteavdelinger er godt i gang i 2023.

Hjemmetjenesteavdelinger spredt rundt på mange steder kan gi utfordringer med å få nok kompetanse over alt. En samlokalisering vil gi muligheten til å utnytte kompetansen på tvers av avdelingene og minske behov for bruk av ekstrahjelp og overtid.

I et så stort tjenesteområde som hjemmetjenester og institusjon vil det lett utvikle seg ulike praksis mellom ulike virksomheter og avdelinger. I noen tilfeller, der det skyldes tilpasning til lokale forhold, kan det gi bedre tjenester. Det kan imidlertid være en utfordring å sikre lik praksis der det bør være det av hensyn til likeverdige tjenester for innbyggerne og god kontroll på økonomien.

Det foregår for tiden en kartlegging av alle avdelingene i hjemmetjenestene for å få et bilde av nåværende praksis, utvikle beste praksis og implementere denne i alle avdelinger. Dette vil ikke bare gi mer standardiserte og harmoniserte avdelinger, men også skape en god struktur som vil kunne påvirke økonomien i avdelingene positivt.

Det har vært en økning i søknader om og vedtak på enkelte tjenester, som brukerstyrt personlig assistanse (BPA) og omsorgsstønad. Dette er både brukere som får tjenester fra hjemmetjenester og institusjon, og brukere fra andre deler av helse- og omsorgstjenesten. Å treffe riktige og treffsikre vedtak, både i antall, innretning og omfang, er en utfordring det må arbeides videre med både for å gi gode tjenester til innbyggerne og for å sikre en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	1 153 442	1 175 936	1 176 977	1 041	0,1 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 1177 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 1 million kroner, tilsvarende 0,1 prosent av rammen.

Resultatet er 8 millioner kroner bedre enn meldt prognosen. Dette skyldes hovedsakelig forskyvninger i refusjonsinntekter, noe som førte til uforutsigbarhet gjennom hele 2023.

Det rapporteres for Drammen Helsehus under programområde 04, men fra 2024 er virksomheten formelt overført til programområde 06 Hjemmetjenester og institusjon.

Budsjettjusteringer

Programområdet fikk i 1. tertial 15 millioner kroner i engangsmidler for å kompensere for den forsinkede avviklingen av sykehjemmene Gulsbogen og Fredholt. Dette fordi programområdet ikke hadde budsjettmidler til Gulsbogen og Fredholt fra 01.01.23. Gulsbogen ble avvirket i juni.

Programområdet ble også styrket med 6,2 millioner kroner knyttet til flyktningssituasjonen. Av midlene ble 0,4 millioner kroner tilbakeført ved årets slutt.

I 2. tertial fikk programområdet ytterligere 3,5 millioner kroner i engangsmidler for å kompensere for Fredholt, som ble avvirket i september. Programområdet fikk også 4 millioner kroner i engangsmidler til omsorgsstønad. Kostnadene til omsorgsstønad har økt betydelig de siste årene.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF Investeringer HSO i bolig, sykehjem og evt. nytt helsehus.	42 900	0	Ikke vurdert	42 900
DEKF P06 Gulskogen omsorgsboliger (HDO)	6 600	3 520	Ikke vurdert	3 080
DEKF P06 Helleristningen omsorgsboliger (HDO)	5 000	617	Ikke vurdert	4 383
DEKF P06 Konnerud (HDO)	30 000	16 186	Ikke vurdert	13 814
DEKF P06 Krokstad sykehjem – infrastruktur	25 000	23 496	Ikke vurdert	1 504
DEKF P06 Krokstad sykehjem (HDO)	7 000	3 796	Ikke vurdert	3 204
DEKF P06 Oppgradering bygningsmassen	15 303	30 396	Ikke vurdert	-15 093
KK P06 Infrastruktur strøm og trådløst nettverk	9 164	8 166	Forsinket	997
KK P06 Inventar og utstyr hjemmetjenester og institusjon	12 000	11 628	Iht. plan	372
Sum	152 966	97 806		55 161

Sammendrag status investeringer

Investeringer – kommunekassen

Programområdet har hatt investeringsmidler knyttet til inventar, utstyr og oppgradering av trådløst nettverk på til sammen 21,2 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 19,8 millioner kroner.

Prosjektet infrastruktur strøm og trådløst nettverk er forsinket fordi det har vært nødvendig med avklaringer mellom kommunen og leverandør.

Investeringer – Drammen Eiendom KF

Drammen Eiendom KF hadde i 2023 en total investeringsramme på 131,8 millioner kroner på programområdet. Det er i alt benyttet 78,0 millioner kroner.

For nærmere omtale av investeringsprosjektene vises det til årsmelding fra Drammen Eiendom KF.

P07 Rus og psykisk helse

Utfordringsbilde

Den økende etterspørselen etter tjenester har vært en betydelig utfordring for programområdet. Dette forsterkes av begrensede ressurser og behovet for effektiv koordinering av ulike tjenester. Det krever en balanse mellom tilgjengelige ressurser og en voksende og mangfoldig brukergruppe. Når kommunen må sikre at tjenestene er tilpasset individuelle behov, og at de ansatte har nødvendig kompetanse, er det behov for en særlig innsats. Samarbeid på tvers av ulike virksomheter i kommunen internt er essensielt for å håndtere disse komplekse og sammensatte behovene effektivt.

En vesentlig utfordring for mennesker med rus- og eller psykisk helseproblematikk er å ha positive sosiale nettverk, å kunne delta i meningsfull aktivitet og å komme i arbeid eller i et kvalifiseringsløp. Mange vil trenge individuell støtte for å komme i arbeid, og mange vil også trenge særskilt tilrettelegging på arbeidsplassen i en periode.

Andre rapporteringspunkter

Nytt boligtiltak for brukere som har varig nedsatt funksjonsnivå

Tjenestemottakere som har varig nedsatt funksjonsnivå som følge av sykdom, trenger rammene en kommunal bolig med heldøgnsbemanning kan gi. Kommunen har mottatt pasienter fra lengre opphold i spesialisthelsetjenesten, og flere brukere skal tilbake til kommunen fra omsorgstilbud hos private leverandører. Et nytt botiltak med personalbase for brukere i denne kategorien ble etablert i 2023. Tiltaket har samlet 8 boenheter, hvor 2-3 av leilighetene er for overnevnte målgruppe. Programområdet har erfart at å bosette innbyggere med ulikt behov for bistand er gunstig i forhold til nabolag, egen bedringsprosess, kostnadseffektivitet og for å skape gode arbeidsvilkår for ansattgruppen.

Nedre Eik gård – rehabilitering og kompetanseheving for rusavhengige

Nedre Eik gård har sitt andre fulle driftsår i 2023. Det har vært søkelys på næringsutvikling. Verkstedet har blitt godt etablert med maskiner og fleksible løsninger. Det produseres blant annet benker, bord og skjærefjølør. Gården har også etablert et eget grafisk verksted.

Det er utfordrende å tilrettelegge for gode arbeidsdager på grunn av at det er få beboere ved gården. I løpet av 2023 har kapasiteten blitt økt fra 5 til 6 plasser. I 2023 har arbeidet med omregulering av gården blitt videreført, noe som kan bidra til videreutvikling og flere beboere på sikt.

Innovativ tilnærming til personer i tvungen behandling i psykisk helsevern

Programområdet har fått betydelig oppmerksomhet både regionalt og nasjonalt for arbeidet med å etablere og drive tilbudet for personer som er dømt til tvungen behandling innen psykisk helsevern. Anerkjennelsen skyldes spesielt metodikken som brukes for å integrere en meningsfull hverdag i den kommunale oppfølgingen.

Samarbeidet med FACT-sikkerhet har bidratt til å møte utfordringene knyttet til samfunnsvern på en måte som ivaretar sikkerheten gjennom tett samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunens ansatte. Kommunen spiller en sentral rolle i den daglige samhandlingen med den domfelte, og arbeider for å støtte deres reetablering i egen bolig og i nærmiljøet.

Økt tilgjengelighet og deltakelse i lavterskel psykisk helsetilbud

I 2023 har programområdet gjort betydelige fremskritt når det gjelder å øke tilgjengeligheten og deltakelsen i lavterskel psykisk helsetilbud. Avdelingen Lavterskel Mottak registrerte 723 nye saker i 2023. Sammenligning med tidligere år viser at antallet saker og omfanget av tilbudet har økt betydelig. Dette understreker at dette er effektive og relevante tiltak i møte med samfunnets behov.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	162 077	158 430	165 862	7 431	4,5 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 165,9 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 7,4 millioner kroner, tilsvarende 4,5 prosent av rammen.

Mindreforbruket er knyttet til:

- Høyere refusjoner på ressurskrevende tjenester, cirka 3,9 millioner kroner.
- Ubrukt tilskudd Fengselshelsetjenesten, cirka 2,5 millioner kroner.
- Reduserte kostnader til ledelse (ubudsjettet i 2023) 1,0 million kroner.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P07 Oppgradering bygningsmassen	9 593	1 839	Forsinket	7 754
KK P07 Inventar og utstyr Rus og psykisk helse	1 213	1 213	Iht. plan	0
Sum	10 806	3 052		7 754

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 10,8 millioner kroner i 2023 fordelt på 1,2 millioner kroner på P07, samt 9,6 millioner kroner på Drammen Eiendom KF.

Det er i alt benyttet 1,2 millioner kroner på P07. Det er i løpet av året finansiert 0,2 millioner fra drift til investering. Drammen Eiendom KF har benyttet 1,8 millioner kroner 2023.

For nærmere omtale av utvikling av prosjekt Nedre Eik gård, vises det til årsmelding fra Drammen Eiendom KF.

P08 Sosialtjeneste, etablering og bolig

Utfordringsbilde

NAV opplever en jevn økning i antall mottakere av sosialhjelp og det gir høyere utbetalinger. Det skyldes dels tilstrømmingen av flyktninger fra Ukraina og dels at flere innbyggere opplever trangere økonomi grunnet prisvekst og renteøkninger.

I 2023 formidlet Drammen kommune 619 millioner kroner i startlån til i alt 243 innbyggere som er vanskeligstilt på boligmarkedet. Av disse var 71 prosent barnefamilier. I alt 37 husstander som bodde i kommunal bolig, fikk kjøpt bolig ved hjelp av startlån i 2023. Av disse var 60 prosent barnefamilier.

Høyere renter og økte kostnader til livsopphold, gjør at færre husstander er i stand til å betjene et lån. Virkemidler som kan benyttes, som for eksempel avdragsfrihet og forlenget nedbetalingstid på lån, er ikke tilstrekkelig til å redusere konsekvensene av de økte rentekostnadene. Konsekvensene er at flere husstander kan stå i risiko for å være nødt til å selge sin bolig. Dette, i kombinasjon med at færre har mulighet til å betjene et lån, gir økt trykk på et allerede presset leiemarkedet. Det blir da også færre som bor i kommunal bolig som kan få mulighet til å kjøpe bolig, og gjennomstrømmingen i de kommunale boligene blir redusert.

I handlingsdelen er flere av tjenestene under programområdet beskrevet mer utfyllende.

Andre rapporteringspunkter

Arbeid

Gjennom hele 2023 var arbeidsledigheten stabilt lav. Ledigheten følger normale svingninger inn mot sommer og inn i høsten. Samme trender gjelder antall permitterte. Drammen har flere ledige menn enn kvinner, og flest i aldersgruppen 30–39 år. Det er flest arbeidsledige og permitterte innenfor bygg- og anlegg, butikk- og salgsarbeid og annet arbeid hvor det ikke er krav til noe formell utdanning. Dette er tendenser NAV Drammen har sett gjennom hele pandemien og som speiler visse trekk i demografien; det er flere ledige i gruppen av personer med liten eller ingen formell utdanning, og personer fra landgruppe 3 (Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania (unntatt Australia og New Zealand) og Øst-Europa).

Økonomisk sosialhjelp

Det har i 2023 vært en jevn økning i antall mottakere av sosialhjelp. Flere husstander merker dyrtiden. Nest etter flyktninger fra Ukraina, er økningen størst i aldersgruppen 18-29 år. Det er ungdom med liten eller ingen tilknytning til arbeidslivet som ikke har rettigheter til dagpenger.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er for innbyggere mellom 18 og 67 år som ønsker å komme i jobb, men som trenger ekstra oppfølging for å klare det. Drammen har hatt 321 deltakere i kvalifiseringsprogram i 2023. Av de 116 som er avsluttet gikk 54 til arbeid og 9 til utdanning. Dette er gode resultater sammenlignet med andre tiltak NAV har, også nasjonalt.

Krisesentertilbudet

Drammen krisesenter er et tilbud til kvinner, menn og barn utsatt for vold eller trusler om vold i nære relasjoner. Drammen krisesenter har døgnåpen telefontjeneste med informasjon, råd og veiledning og tilbud om samtaler for voldsutsatte (dagtilbud). Krisesenteret gir også tilbud om trygt og midlertidig botilbud ved behov for beskyttelse for personer utsatt for trusler og/eller vold i nære relasjoner. I 2023 var det 73 kvinner, 54 barn og 2 menn som benyttet botilbudet til Drammen krisesenter. Det er registrert 352 som har benyttet seg av dagtilbudet i 2023. Alle tallene viser økning fra 2022, i tråd med nasjonale statistikker.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	435 367	507 902	513 634	5 732	1,1 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 513,6 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 5,7 millioner kroner, tilsvarende 1,1 prosent av rammen.

Mindreforbruket er først og fremst knyttet til vakanser og rekrutteringsutfordringer for helsesykepleiere hos Knutepunkt Strømsø. I tillegg har fravær i enkeltavdelinger i programområdet vært betydelig høyere enn man kunne forutse, med dertil økt merinntekt fra sykelønnsrefusjoner i forhold til budsjett.

Programområdet ble i 1. tertial styrket med 97,1 millioner kroner hvorav 87 millioner kroner gjelder flyktningssituasjonen, 5 millioner kroner gikk til økt ramme for tilskudd til etablering og utbedring i Boligtjenesten, NAV ble tilført 1,4 millioner kroner for bonuslønn for unge som mottar sosialhjelp og 3,8 millioner kroner i ekstra tilskudd til barn i familier med lav inntekt. Av de tilførte 87 millioner kroner til flyktningssituasjonen ble 1,5 millioner kroner tilbakeført.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P08 Kommunale boliger	59 137	46 016	Ikke vurdert	13 121
DEKF P08 Oppgradering bygningsmassen	13 568	16 788	Ikke vurdert	-3 220
KK P08 Inventar og utstyr Sosialtj, etabl. og bolig	2 251	1 767	Forsinket	484
Sum	74 957	64 571		10 385

Sammendrag status investeringer

Investeringer – kommunekassen

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 2,3 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 1,8 millioner kroner. Opprinnelig investeringsbudsjett var 1 million kroner. Det ble overført 0,8 millioner kroner av ubrukte investeringsmidler fra 2022, i tillegg er det overført 0,4 millioner kroner fra drift til investering. Det er investert i inventar og utstyr i Ilebergveien i forbindelse med at Flyktningstjenesten flyttet fra Telthusgata. I tillegg er det kjøpt krakker og blomsterkasser til kastefeltet på Marienlyst.

Investeringer – Drammen Eiendom KF

Drammen eiendom har hatt et opprinnelig budsjett på 25,9 millioner kroner til oppgradering av programområdets bygningsmasse i 2023. I tillegg er det tilført 0,37 millioner kroner i ubrukte investeringsmidler fra 2022, samt 46,5 millioner kroner som gjelder bruk av bundne fond for leie til eie kjøp av utleieboliger.

Det er i 2023 blant annet oppgradert 10 baderom og avløpssystem på balkonger i Erik Olsens gate 3, det er utført oppgradering av utvendige fasader, vinduer og dører i Nedre Kiøsteruds gate 7, samt utført diverse utbedringer og oppgraderinger av bad og kjøkken i Betzy Kjeldsbergs vei 167. Resten av investeringsbudsjettet er benyttet til kjøp av 14 utleieboliger. Ved utgangen av året gjenstår 9,9 millioner kroner i ubrukte midler.

For ytterligere detaljer vises det til årsrapport fra Drammen eiendom.

Hovedutvalg for kultur, idrett og frivillighet

P09 - Kultur, idrett og frivillighet
P10 - Lokaldemokrati og medvirkning

Omtale av programområdene

P09 – Kultur, idrett og frivillighet

Programområdet har ansvar for kulturskole, Attic dansestudio, åpne tilbud for barn og unge, bibliotek og innbyggertorg, frivilligsentraler, idrett og friluftsliv, samt kunst, kulturarv og kulturminnevern.

Programområdet er tilrettelegger og bidragsyter for Drammen Scener, Drammensbadet, museer, kirke, lokal kunst, kulturaktiviteter og arrangement. Det ytes tilskudd til idrettsanlegg, kulturhus, scener, museum, teater og fritidstilbud til barn og unge.

Området omfatter også skogsdrift i kommunal skog og tilrettelegging for allmennhetens friluftsliv. I tillegg er virksomheten Knutepunkt Strømsø en del av programområdet fra 2023.

P10 – Lokaldemokrati og medvirkning

Programrådets hovedaktiviteter er drift og videreutvikling av nærutvalgsordningen, opplæringsaktiviteter knyttet til innbyggerinvolvering og medvirkning, etablering og videreutvikling av lokaldemokratisk verktøykasse samt å bidra for å etablere overordnet struktur og kultur i arbeidet med involvering og medvirkning.

P09 Kultur, idrett og frivillighet

Utfordringsbilde

Det er generelt et behov for økt tilgang til kommunale bygg som er egnede lokaler for produksjon, øving, visning, aktivitet og møter innen kultur- og frivillighetslivet i Drammen kommune. Det er avsatt midler, og det jobbes nå med å møte dette behovet. Dette er et omfattende arbeid.

Programområdet har ansvar for å gi tilrettelagte fritidstilbud med assistanse til innbyggere med spesielle behov, etter vedtak ved tjenestetildeling og koordinerende enhet. Det er fattet vedtak for vesentlig flere timer enn programområdet har midler til å levere. Det jobbes for å levere flere tilbud som gruppetilbud og færre enkeltvedtak.

Økte energiutgifter påvirker programområdet i stor grad, da mange anlegg for aktivitet er avhengig av energi. Programområdet dekket strøm- og energikostnader med 12,4 millioner kroner i 2023. Kommunale idrettsanlegg og lysløyper og er prissensitive på svingninger i marked. Tilsvarende gjelder undervarme på kunstgress, der vinterens priser på gass ligger på rett under 100 000 kroner per uke for én gressflate. Varme og kjøling på Marienlyst bruker fjernvarme som følger spotpris og ikke kommunens avtaler. Tilsvarende gjelder biblioteket som er et leiet bygg.

Programområdet har utfordringer med etterslep på vedlikehold av anlegg og maskinpark som brukes av idrett og frivillighet. Det samme gjelder anlegg som brukes til oppbevaring av maskiner og utstyr til friluft/skiløyper og skogsdrift. Utendørs lagring gir kortere levetid.

Programområdet har utfordringer knyttet til anleggssituasjonen. Det skal utredes ordninger for OFS (offentlig frivillig samarbeid) eller OFPS (offentlig frivillig privat samarbeid), der det er idrettslag med kapasitet til å gjennomføre prosjekter og drifte disse på lang sikt.

Andre rapporteringspunkter

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	297 487	326 217	326 187	-30	0,0 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 326,2 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet ett resultat i samsvar med revidert budsjett.

Programområdet har ett merforbruk relatert til tilrettelagt fritid med 1,8 millioner kroner. Merforbruket er hovedsakelig dekket med 1,4 millioner kroner i ubrukte engangsmidler fra 2022 som ble overført til 2023 og refusjon sykelønn.

Programområdet ble i 1. tertial tilført 2,9 millioner som følge av forventet prisvekst. Prisvekst ble korrigert ned i HØP 2024–2027 med 1,7 millioner kroner- netto varig tilføring for prisvekst er 1,2 millioner kroner.

Programområdet er i løpet av året tilført 14,5 millioner kroner som engangsbevilgninger, 7,8 millioner kroner til gratis badebilletter, 2,5 millioner kroner til Vassenga, 2 millioner kroner til fritidskasse og utstyrsbase, 1,5 millioner kroner i underskuddsgaranti WC skisprint, 0,6 millioner kroner til flyktningemidler og 75 000 kroner til Gladkoret.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P09 Oppgradering bygningsmassen	14 745	13 478	Ikke vurdert	1 268
DEKF P09 Oppkjøp av friluft / naturområder	3 000	0	Ikke vurdert	3 000
KK P09 «Rewilding» - etablering av biotoper i skog mv	944	149	lht. plan	795
KK P09 Kjøleanlegg Vassenga	13 000	0	Forsinket	13 000
KK P09 Lokaler og arenaer til kultur og frivillighet	3 000	1 244	lht. plan	1 756
KK P09 Maskiner, inventar og utstyr	12 137	9 625	lht. plan	2 511
KK P09 Oppgradering arena, anlegg og natur	8 200	6 182	lht. plan	2 018
KK P09 Sikring friluftsdammer	1 000	243	lht. plan	757
Sikring av friluftsdammer	0	8	lht. plan	-8
Sum øvrige prosjekter	9 800	9 800		0
Sum	65 826	40 729		25 097

Sammendrag status investeringer

Programområdet hadde en opprinnelig investeringsramme på 43,8 millioner kroner i 2023. Det ble overført 3,1 millioner kroner fra 2022. Det er i alt benyttet 25,6 millioner kroner fra investeringsbudsjettet og det er finansiert 1,3 millioner kroner fra driftsbudsjettet.

Prognosen for kjøleanlegget på Vassenga ble dyrere enn vedtatt ramme, og prosjektet ble utsatt i påvente av ytterligere finansiering. Hele beløpet på 13 millioner kroner er ubenyttet. Det ble i HØP 2024-2027 tilleggsbevilget 12 millioner.

Naturforvaltning har 0,8 millioner kroner i ubrukte midler.

Programområdet har en løpende ramme på 8,2 millioner kroner til oppgradering arena, anlegg og natur. For 2023 var det avsatt midler til tribuner i Drammenshallen som ikke er levert samt oppgradering av utendørs lysanlegg som tas over flere år. Ubenyttede midler 2023 er 2,5 millioner kroner.

Programområdet har løpende ramme på 8,8 millioner kroner til maskiner, inventar og utstyr. For 2023 var det avsatt midler til digitalisering, ungdomsavdeling bibliotek og utskifting av ismaskin på Vassenga, som er påbegynt men ikke ferdigstilt. Ubenyttede midler i 2023 er 2,5 millioner kroner.

Prosjekt for tilpasning av kommunens lokaler for flerbruk er startet opp. 1,8 millioner kroner er ubenyttede midler.

Programområdet har løpende ramme på 1 million kroner til sikring av friluftsdammer. 0,7 millioner kroner er ubenyttede midler.

Drammen Eiendom KF har 11 millioner kroner til oppgradering av bygningsmassen og oppkjøp av friluft-/ naturområder tilhørende programområdet. Det ble overført 6,7 millioner fra 2022. Ved utgangen av året er ubrukte midler 4,3 millioner kroner. For detaljer vises det til årsrapport fra Drammen eiendom.

Programområdet har hatt 5,5 millioner kroner til Drammen kirkelige fellesråds investeringer og 4,3 millioner kroner til gravferd som forvaltes av kirken.

P10 Medvirkning og lokaldemokrati

Utfordringsbilde

Drammen kommune er en kommune som skal være nær innbyggerne. Kommunens tjenester og steder skal utvikles i et nært samarbeid med innbyggerne. Ved å fremme deltagelse og eierskap kan lokalsamfunnene jobbe sammen om felles muligheter, utfordringer og behov.

Det finnes mange gode eksempler der kommunen samhandler med aktører i lokalmiljøene. Lokaldemokratiske løsninger testes og utvikles, kompetansen styrkes og nye digitale løsninger tas i bruk. Samtidig viser erfaringer at det tar tid å bygge en kultur for å involvere innbyggere, i hele organisasjonen. Det utfordrer kommunen til å tenke nytt om egen rolle og erfaring viser viktigheten av å sette av tid til å utvikle felles kunnskap om nye arbeidsformer. Det tar også tid å oppnå god samhandling med andre, fordi det forutsetter at man blir kjent med hverandre, opparbeider relasjoner, bygger tillit og forståelse for hverandres ståsted.

Andre rapporteringspunkter

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	3 253	3 425	4 027	602	15,0 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 4,0 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 0,6 millioner kroner, tilsvarende 15 prosent av rammen.

Mindreforbruket er knyttet til driften av nærutvalgene og ubrukt mindreforbruk fra 2022. Programområdet fikk i tillegg overført øremerkede midler fra 2022. Gjennomgang av disse viste at beløpet var større enn reelt slik at differansen tilfaller kommunekassen og dermed inngår i årets positive resultat.

Budsjettendringer i løpet av året.

Programområdet ble i 1. tertial styrket med 0,1 millioner kroner ved overføring av mindreforbruk i 2022.

Hovedutvalg for tekniske tjenester

P11 - Utbygging og samferdsel
P12 - Vann, avløp og renovasjon
P13 - Arealplan, klima og miljø

Omtale av programområdene

P11 – Utbygging og samferdsel

Utbygging og samferdsel omfatter utbygging, forvaltning og drift av veier, gater, parker og plasser i Drammen kommune, samt myndighetsutøvelse innen disse fagområdene. Dette inkluderer byggherreansvaret for utbygging av kommunal infrastruktur, i tillegg til prosjektutvikling, forhandling og oppfølging av utbyggingsavtaler med eksterne utbyggere, i tilknytning til kommunal infrastruktur. Kommunal forvaltning, myndighetsutøvelse og håndheving av parkering ligger også til programområdet.

P12 – Vann, avløp og renovasjon

Vann, avløp og renovasjon omfatter utbygging, vedlikehold og drift av kommunens vann- og avløpstjenester. Kommunal renovasjon omfattes også av programområdet, men ivaretas av Renovasjonsselskapet for Drammensregionen IKS (RfD). Drammen kommune eier det interkommunale selskapet sammen med kommunene Lier, Øvre Eiker, Modum og Sigdal.

P13 – Arealplan, klima og miljø

Arealplan, klima og miljø omfatter arealplanlegging, byggesaksbehandling, geodata/karttjenester, landbruks- og miljøforvaltning, bevillingssaker, klagesaksbehandling, samt koordinering av kommunens klimaarbeid.

P11 Utbygging og samferdsel

Utfordringsbilde

Det har de siste årene vært stor usikkerhet rundt kostnadsutviklingen i bygg- og anleggsbransjen med en ekstraordinær prisvekst i bransjen over tid. Dette har gjort det utfordrende å planlegge og gjennomføre investeringsprosjekter. Prisveksten har også medført at etterslepet på vedlikehold av eksisterende infrastruktur, inkludert parkanlegg, har økt.

Større svingninger i klimaet, og spesielt hyppigere episoder med styrtregn, stiller økte krav til infrastrukturen. Styrtregn gir skader og økt slitasje på veinettet og kan føre til flom og skade på øvrig infrastruktur. Endringene gir et økt behov for gode overvannsløsninger.

Andre rapporteringspunkter

Vinterdrift

2023 medførte svært høye utgifter til vinterdrift, til sammen over 60 millioner kroner, noe som er langt over avsatt budsjetttramme. Til sammenligning var forbruk til vinterdrift i 2022 på 26 millioner kroner. Merforbruk på vinterdrift, sammen med en strammere økonomisk ramme, fører til reduksjon på andre planlagte drifts- og vedlikeholdsoppgaver gjennom året som gir dårligere veistandard, økt vedlikeholdsetterslep på veier, fortau og sykkelveier, drift og vedlikehold av park- og grøntområder, samt redusert kantklipp som kan medføre redusert trafiksikkerhet.

Vedlikeholdsetterslep vei

Vedlikeholdsetterslep, med fratrukk av bybrua som har vært med i tidligere beregninger, anslås til å være cirka 850 millioner kroner på kommunale veier.

Trafiksikkerhet

Det ble i 2023 gjennomført tiltak i driftsbudsjettet for 2,7 millioner kroner til veimerking, utskifting og utbedring av skilting, bommer og autovern. Det ble brukt nærmere 3 millioner kroner på asfaltlapping av hull og skader på kommunale veier og gater. Det ble i vårfeiringen tatt opp 7200 tonn strøgrus, og i vedlikeholdsfeiringen resten av året ble det samlet opp cirka 500 tonn.

Det ble mottatt cirka 14 000 innbyggerhenvendelser gjennom «meld inn feil- Drammen» og på epost.

Søknader og arbeidsvarsling

Det er behandlet 611 søknader for graving i kommunale veier etter veilovens bestemmelser og parker/ friområder etter privatrettslige bestemmelser og 349 saker om arbeidstillatelser etter skiltforskriftens bestemmelser hvor det ikke utføres gravearbeid, dette inkluderer også skilting/reguleringer for arrangementer. Det ble videre behandlet 52 avkjørselstillatelser. Disse søknadene er tidvis en tidskrevende prosess.

Parkering

I henhold til vedtatt parkeringsstrategi ble det innført full parkingsavgift for elbiler fra 01.07.2023. Gjennom året er det arbeidet videre med harmonisering av parkeringsregulerende skilt i kommunen. Det er behandlet 81 saker som ligger til grunn for skiltvedtak og oppsett av nye parkeringsregulerende skilt. I samarbeid med Buskerud fylkeskommune har det vært arbeidet med reguleringsplaner for både fylkesveier og kommunale veier i sentrum av Svelvik. Gjennomføring av disse skiltoppsettene er planlagt utført våren 2024.

Ved utøvelse av kontroll og håndheving utstedte kommunens trafikkbetjenter 16 408 gebyrer og sanksjoner. Det er behandlet 421 søknader om parkeringstillatelse for forflytningshemmede. 87 kjøretøy ble tauet inn på grunn av feilparkering eller hensetting.

Ekstremværet «Hans»

Ekstremnedbøren i august og påfølgende flom satte Drammen kommunens flomberedskap på prøve. Det vises til omtale under kapittelet «Samfunnssikkerhet og beredskap».

Samarbeid med frivilligheten

Eksisterende samarbeid med frivillige er videreført. Det er igangsatt et samarbeidsprosjekt med nærutvalgene hvor disse inviteres til å komme med innspill på ønsker om utvikling og opprusting av mindre nærmiljøanlegg og nærmiljøtiltak i kommunedelene. I 2023 er fem kommunedeler involvert, og det er avsatt en million kroner til gjennomføring av tiltak. Samarbeidsprosjektet er tenkt videreført og utvidet til de øvrige kommunedelene i 2024. Dette blir en fast del av driften fremover.

I 2023 er det også igangsatt et pilotprosjekt for involvering av innbyggere i Bacheparken. Det bygges en liten dyrkningshage, og innbyggere i nærområdet inviteres til å adoptere en kasse for dyrking for sesongen. Målet med prosjektet er å skape et eierskap til det offentlige anlegget og fremdyrke det som en attraktiv møteplass for innbyggere uansett alder og bakgrunn. Prosjektet evalueres etter endt sesong 2023 og vurderes om det skal videreføres til andre kommunedeler.

Kommunen deler overskudd og rester av blomster, utstyr, parkmøbler o.l. Ved ryddeaksjoner og søppelplukking bidrar kommunen med henting og bortkjøring av avfallet som er samlet opp. Kommunen bidrar også med rådgivning i forbindelse med bygging av en sansehage ved Spinnerisletta omsorgsboliger.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	119 542	138 129	136 487	-1 642	-1,2 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet hadde i 2023 en total budsjetttramme på 136,5 millioner kroner. Ved utgangen av året viser regnskapet et merforbruk på 1,6 millioner kroner, tilsvarende 1,2 prosent av budsjetttrammen.

Merforbruket skyldes ekstraordinære brøytekostnader. Det var ekstremt høye utgifter til vinterdrift og over halve driftsbudsjettet ble brukt til brøyting, strøing og vårfeiling, til sammen over 60 millioner kroner. Dette var langt over budsjett, og til sammenligning var forbruket til vinterdrift i 2022 på 26 millioner kroner. I tillegg medførte ekstremværet «Hans» ekstra lønnskostnader på 1 million kroner.

Budsjettjusteringer i løpet av året

I 2. tertial fikk programområdet tilført 9 millioner kroner for ekstraordinære brøytekostnader samt 0,5 millioner kroner for etablering av regnbuegate. I tillegg fikk programområdet tilført 1,2 millioner kroner som tilbakeført mindreforbruk fra 2022.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P11 Bybru	461 349	466 483	lht. plan	-5 134
KK P11 Flomsikring	16 000	15 461	lht. plan	539
KK P11 Kollektiv (Leskur mm.)	4 750	1 928	lht. plan	2 822
KK P11 Maskiner, biler, utstyr og inventar	8 900	12 211	lht. plan	-3 311
KK P11 Merverdiavgift på anleggsbidrag finansiert av utbyggere	37 800	28 426	lht. plan	9 374
KK P11 Ny gang- og sykkelundergang Ryddinggangen	40 000	46 773	lht. plan	-6 773
KK P11 Oppgradering lekeplasser	8 600	6 575	lht. plan	2 025
KK P11 Oppgradering Parker og grøntområder	14 492	10 404	lht. plan	4 088
KK P11 Samarbeid med andre utbyggere	21 880	91 610	Forsinket	-69 729
KK P11 Sykkelplan	23 660	22 834	lht. plan	826
KK P11 Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	22 587	20 858	lht. plan	1 729
KK P11 Universell utforming	2 000	1 974	lht. plan	26
KK P11 Utbedring av støttemurer langs Drammenselva	0	914	lht. plan	-914
KK P11 Vei	54 000	55 153	lht. plan	-1 153
Sum øvrige prosjekter	0	-48		48
Sum	716 018	781 556		-65 538

Sammendrag status investeringer

Programrådet har hatt en samlet brutto investeringsramme på 716 millioner kroner i 2022. Det er i alt benyttet 781,6 millioner kroner. Prosjektene følger oppsatt fremdriftsplan.

Begrepet brutto er beløp før inntekter er fratrukket. Status investeringer netto er dermed status etter at inntekter er trukket fra.

Året 2023 har vært preget av et høyt aktivitetsnivå med en prosjektportefølje på cirka 40 forskjellige prosjekter som pågår i ulike faser og med ny bybru og renseløsning som de desidert største. Det har vært søkelys på å definere klima og miljø inn i gjennomføring av prosjektene og det har vært gjennomført et utslippsfritt pilotprosjekt.

Bybrua

Ny bybru i Drammen er et stort kommunalt prosjekt som koordineres tett med Bane NORs utbygging av ny Vestfoldbane og tilhørende behov for bygging av ny bru over sporområdet. I 2023 har det primært pågått undersjøiske grunnarbeider til den nye brua, som mudring og erosjonssikring for nye fundamenter og landkar, samt etablering av ny støttemur på Bragernes. Spunt- og pelearbeider til nye fundamenter og Honnørbrygge har pågått for fullt. Arbeidene foregår i all hovedsak til vanns, og flommen Hans i august var krevende for prosjektet. Fire uker med stor vannføring i Drammenselva reduserte fremkommeligheten på elva og gjorde det vanskelig å få utført alt man hadde planlagt i perioden. Høsten 2023 ble de to første ståsegmentene levert til Bane NORs del av brua. I løpet av sommeren 2024 skal alt stål til hele brua være ferdig produsert i Tyskland og levert til Drammen. Bybrua skal i henhold til plan åpnes høsten 2025.

InterCity

Samarbeidet med Bane Nor har fungert bra. Både undergang Ryddinggangen og overvannsledning «Flisebekken 2» er gjennomført i tråd med planlagt framdrift og innenfor budsjett.

Status investeringer netto P11

Beløp i 1000 kr

Hovedprosjekt	Regnskap hiå.	Revider årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
KK P11 Bybru	466 483	461 349	425 000
Investeringer i varige driftsmidler	466 483	461 349	425 000
KK P11 Flomsikring	15 461	16 000	16 000
Investeringer i varige driftsmidler	15 411	16 000	16 000
Tilskudd til andres investeringer	50	-	-
KK P11 Kollektiv (Leskur mm.)	1 928	4 750	3 000
Investeringer i varige driftsmidler	1 928	4 750	3 000
KK P11 Maskiner, biler, utstyr og inventar	8 675	8 900	6 000
Investeringer i varige driftsmidler	12 211	8 900	6 000
Salg av varige driftsmidler	-3 536	-	-
KK P11 Merverdiavgift på anleggsbidrag finansiert av utbyggere	27 276	19 056	19 056
Investeringer i varige driftsmidler	28 426	37 800	37 800
Tilskudd fra andre	-1 150	-18 744	-18 744
KK P11 Ny gang- og sykkelundergang Ryddinggangen	46 773	40 000	40 000
Investeringer i varige driftsmidler	46 773	40 000	40 000
KK P11 Oppgradering lekeplasser	6 324	8 000	6 000
Investeringer i varige driftsmidler	6 562	8 600	6 000
Tilskudd fra andre	-251	-600	-
Tilskudd til andres investeringer	12	-	-
KK P11 Oppgradering Parker og grøntområder	9 959	14 492	10 000
Investeringer i varige driftsmidler	10 404	14 492	10 000
Tilskudd fra andre	-446	-	-
KK P11 Samarbeid med andre utbyggere	24 614	8 730	20 700
Investeringer i varige driftsmidler	90 798	21 880	61 900
Salg av varige driftsmidler	-174	-	-
Tilskudd fra andre	-66 821	-13 150	-41 200
Tilskudd til andres investeringer	812	-	-
KK P11 Sykkelplan	20 764	20 900	20 980
Investeringer i varige driftsmidler	22 834	23 660	20 980
Tilskudd fra andre	-2 070	-2 760	-
KK P11 Trafikksikkerhetstiltak / trygge skoleveier	17 725	18 673	16 520
Investeringer i varige driftsmidler	20 858	22 587	16 520
Tilskudd fra andre	-3 133	-3 913	-
KK P11 Universell utforming	1 968	2 000	2 000
Investeringer i varige driftsmidler	1 974	2 000	2 000
Tilskudd fra andre	-6	-	-

Hovedprosjekt	Regnskap hiå.	Revider årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
KK P11 Utbedring av støttemurer langs Drammenselva	914	-	-
Investeringer i varige driftsmidler	914	-	-
KK P11 Vei	54 423	54 000	54 000
Investeringer i varige driftsmidler	55 153	54 000	54 000
Tilskudd fra andre	-730	-	-
Sum	703 287	676 850	639 256

P12 Vann, avløp og renovasjon

Utfordringsbilde

Vann- og avløpstjenestene forvalter en infrastruktur som er definert som samfunnskritisk. Større svingninger i klimaet, som innebærer både nedbørfattige perioder og oftere styrtregn, medfører økt press på infrastrukturen for både vannforsyning og avløpsrensing. Sammen med ønsket nærings- og befolkningsvekst omkring transportknutepunktene og langs kollektivtransportårene, gir dette økt belastning på ledningsnett, spesielt i de bynære områdene.

Med dagens utskiftingstakt forfaller ledningsnett i Drammen raskere enn hva kommunen rekker å skifte ut, og vedlikeholdsetterslepet øker årlig. Særlig stor er utfordringen med å fornye vannledningsnett. Beregninger viser her at fornyelsestakten bør økes til et snitt på rundt 2 prosent årlig. Dette er ikke mulig innenfor dagens budsjetttrammer. Lav fornyelsestakt er også medvirkende til at lekkasjeandelen holder seg på et stabilt høyt nivå.

Utfordringene er store også på avløpssiden. Til tross for relativt høy fornyelsestakt i avløpsnett, brytes fortsatt kravene til samlet tap av fosfor fra avløpssystemet. Andelen fremmedvann i avløpsnett reduseres ikke raskt nok. Ledningsnett påvirkes negativt av manglende overflatebaserte løsninger som kan håndtere overvann, noe som medfører at store mengder overvann tilføres avløpsnett. En løsning på dette vil være at det avsettes mer areal for å håndtere overvann før det når ledningsnett. Helhetlig plan for Oslofjorden øker trykket kraftig på kommunene om å redusere utslipp fra både avløpsnett og renseanlegg.

Det er stort behov for å intensivere arbeidet, både i vannforsyningen og avløpshåndteringen. Det stilles stadig strengere krav til leveransen, noe som fører til flere oppgaver og økt oppgavekompleksitet. VA-tjenesten mangler i dag nok personell, rett kompetanse og økonomiske ressurser. Rekruttering til tjenesten er nødvendig, men det er en stor utfordring i dagens arbeidsmarked. Strukturering, som medfører at det jobbes smartere og mer effektivt, er også nødvendig. Uten å lykkes med dette vil både vannforsyningssystemet og avløpssystemet fortsette å forfalle.

Andre rapporteringspunkter

Virksomhet vann og avløp har jobbet godt og systematisk, i samarbeid med andre virksomheter, med å etablere en klimastyringsmodell. Denne vil gjøre det mulig å ha en helhetlig og integrert tilnærming til å jobbe og velge klimasmart, både i drift og når det investeres i ny infrastruktur.

Et større prosjekt med mål om å definere og strukturere arbeidsprosessene i kommunens kvalitetssystem ble startet opp i 2023, og vil pågå ut 2025. Entydige arbeidsprosesser skal sikre at det jobbes helhetlig og systematisk på tvers av avdelinger. Arbeidet har allerede gitt resultater.

I 2023 ble et omfattende kunnskapsgrunnlag for Temaplan vann og avløp ferdigstilt. Forslag til temaplan ble utarbeidet og forventes ferdigbehandlet våren 2024.

Kommunen er selv forurensningsmyndighet for Bokerøya renseanlegg, og gjennomførte i 2023 tilsyn på renseanlegget. Det ble avdekket fire avvik og gitt tre anmerkninger.

Øvelser og beredskap

Virksomhet Vann og avløp jobber kontinuerlig med beredskap. Virksomheten tilstreber å forholde seg til beredskapshjulet som består av risiko- og sårbarhetsanalyse, beredskapsvurdering, beredskapsplan, øvelser, og evaluering og læring. I løpet av 2023 ble blant annet beredskapsvurdering for avløpshåndtering fullført, slik at grunnlaget for en oppdatert beredskapsplan er klargjort. Risiko- og sårbarhetsanalysen for kritiske vann- og

avløpsledninger ble også slutført i 2023. Tiltak fra analysen ga flere innspill til taktiske planer for de kommende årene.

I oktober ble avdelingene Kunde og Forvaltning øvet i temaene informasjonssikkerhet og innsidevirksomhet. Avdelingene ble fordelt i grupper og gjennomgikk en diskusjonsøvelse med skreddersydd scenario for hver avdeling. Øvelsene ble tatt godt imot av deltakerne. Det ble identifisert åtte tiltak som skal følges opp gjennom 2024.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	-171 085	-195 953	-181 682	14 271	7,9 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet hadde i 2023 en total budsjetttramme på -181,7 millioner kroner. Ved utgangen av året viser regnskapet et mindreforbruk på 14,3 millioner kroner, tilsvarende 7,9 prosent av budsjetttrammen.

Mindreforbruket skyldes at lønnsutgiftene og andre driftsutgifter er lavere enn budsjettet. Lavere lønnsutgifter enn budsjettet skyldes i all hovedsak at virksomheten ikke har lyktes med å rekruttere til ledige stillinger. Det har også vært noe mer sykelønnsrefusjon enn budsjettet.

Mindreforbruk andre driftsutgifter skyldes at planlagt vedlikehold ikke er gjennomført. Ekstremværet «Hans» resulterte i at mange planlagte oppgaver ble forskjøvet og ikke gjennomført.

I månedsrapporten for oktober hadde programområdet en prognose om et merforbruk på til sammen 8 millioner kroner ved årets slutt. Lønnsutgiftene ble 1,5 millioner lavere enn det ble lagt til grunn i oktober. Andre driftsutgifter ble 12,6 millioner kroner lavere enn prognosen, i det alt vesentlige som følge av effekter av ekstremværet «Hans». Direkte kostnader knyttet til ekstremværet på 2,9 millioner kroner ble ompostert fra programområdets regnskap og kostnaden ble lagt på sentrale områder. I tillegg medførte ekstremværet at flere oppgaver ble forskjøvet og ikke gjennomført.

I månedsrapporten for oktober ble det lagt til grunn lavere gebyrinntekter enn budsjettet. Faktura for vann- og avløpsgebyr sendes abonnentene tre ganger i året. Per utgangen av oktober var to terminer fakturert. Regnskapet viste en mindreinntekt på cirka 9 millioner kroner. Det ble lagt til grunn tilsvarende mindreinntekt i forhold til budsjett også i tredje termin. Prognose for året var mindreinntekt på cirka 9 millioner kroner. Etter fakturering for tredje termin var det samlede avviket på 0,8 millioner kroner i 2023.

Budsjettjusteringer i løpet av året

Programområdet ble tilført 25 millioner kroner i 1. tertial for å korrigere budsjettet til forventet inntekt i henhold til vedtatt gebyrøkning for vann og for avløp.

Selvkostresultat

Selvkostresultatet for 2023 for vannforsyning er et underskudd på 2,7 millioner kroner. Ved inngangen av året var det et oppsamlet underskudd fra tidligere år på 10,2 millioner kroner. Kalkulert rentekostnad var på 0,5 millioner kroner. Ved utgangen av året er det fremførbare underskuddet for vann på 13,4 millioner kroner.

Selvkostresultatet for 2023 for avløp er et underskudd på 24,5 millioner kroner. Ved inngangen av året var det et oppsamlet underskudd fra tidligere år på 24,5 millioner kroner. Kalkulert rentekostnad var på 1,6 millioner kroner. Ved utgangen av året er underskuddet økt til 50,6 millioner kroner.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P12 Intercity/Flisebekken	0	93	lht. plan	-93
KK P12 Transportsystem til regionalt renseanlegg (Mjøndalen-Nordbykollen)	6 500	5 660	lht. plan	840
KK P12 Vann/avløp	227 547	288 666	lht. plan	-61 119
Sum øvrige prosjekter	5 000	4 150		850
Sum	239 047	298 570		-59 524

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en brutto investeringsramme på til sammen 239 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 298,6 millioner kroner. Merforbruket skyldes i hovedsak at framdriften i enkelte prosjekter har vært større enn lagt til grunn i budsjettet. Programområdet har en stor prosjektportefølje. Erfaringsmessig blir enkelte prosjekter forskjøvet i forhold til oppsatt fremdriftsplan, og dette blir tatt hensyn til ved igangsetting av prosjekter.

Begrepet brutto er beløp før inntekter er fratrukket. Status investeringer netto er dermed status etter at inntekter er trukket fra.

Nytt regionalt renseanlegg og transportsystem

Etter politisk vedtak i kommunestyrene i Drammen, Lier og Asker i mars 2023, om etablering av nytt regionalt renseanlegg i fjell i Nordbykollen, er arbeidet med reguleringsplan og forprosjekt for renseanlegget igangsatt. Det er gjennomført en offentlig anskaffelse og engasjert rådgiver for både forprosjekt og reguleringsplan. Det legges opp til politisk behandling av planprogrammet i løpet av våren 2024. I forprosjektet er det arbeidet med forutsetninger og grunnlag for valg av renseteknologi.

Forprosjekt for internt transportsystem for overføring av avløpsvann fra Mjøndalen og Muusøya renseanlegg til nytt regionalt renseanlegg, har pågått i 2023. I dette forprosjektet er det vurdert ulike traseer for overføringsledninger. Det vil i 2024 gjøres et endelig valg av trase, som grunnlag for utarbeidelse av reguleringsplan og videre detaljering av transportsystemet.

Reservevann Svelvik

Planarbeider for prosjektet «Reservevann Svelvik» er igangsatt og baserer seg på en forprosjektrapport ferdigstilt i 2022. Prosjektet ble i 2023 lagt ut som en «samspillsentreprise» og kontrakten er tildelt en lokal entreprenør for planlegging og gjennomføring. Sak om gjennomføring av prosjektet vil bli lagt fram for politisk behandling våren 2024.

Status investeringer netto P12

Beløp i 1000 kr

Hovedprosjekt	Regnskap hiå.	Revider årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
KK P12 Intercity/Flisebekken	93	-	43 000
Investeringer i varige driftsmidler	93	-	43 000
KK P12 Nytt avløpsrenseanlegg (Nordbykollen) med inntakssledninger	2 593	5 000	-
Investeringer i varige driftsmidler	4 150	5 000	-
Tilskudd fra andre	-1 557	-	-
KK P12 Transportsystem til regionalt renseanlegg (Mjøndalen - Nordbykollen)	5 660	6 500	-
Investeringer i varige driftsmidler	5 660	6 500	-

Hovedprosjekt	Regnskap hiå.	Revider årsbudsjett	Opprinnelig budsjett
KK P12 Vann/avløp	229 855	200 537	200 000
Investeringer i varige driftsmidler	287 681	227 547	216 500
Tilskudd fra andre	-58 811	-27 009	-16 500
Tilskudd til andres investeringer	985	-	-
Sum	238 203	212 037	243 000

P13 Arealplan, klima og miljø

Utfordringsbilde

Programområdet har blant annet ansvar for å redusere menneskeskapte klimagassutslipp og å sikre attraktiv by- og stedsutvikling for alle. Ved å bygge innenfra og ut tilrettelegges det for lavere personbilbruk og økt bruk av grønn mobilitet. Kommunen klarer ikke alene å løse disse utfordringene og derfor er et bredt samarbeid med hele drammenssamfunnet viktig.

Programområdet prioriterer dialog og effektiv saksbehandling gjennom servicevennlige tjenester. Det tilrettelegges for dialog med bransjen gjennom administrativt planforum som gjennomføres flere ganger årlig.

Programområdet har fagområder hvor det er stor konkurranse om kvalifisert arbeidskraft. Frem til nå har det lyktes å dekke etterspørselen etter kvalifiserte kandidater, men ved vedvarende høy turnover vil dette bidra til utfordringer knyttet til rekruttering. En viktig strategi for programområdet blir derfor å anstrenge seg for å beholde den kompetansen man har i dag.

Den krevende nasjonale økonomiske situasjonen og usikkerhet rundt denne gir utfordringer, særlig innenfor plan- og byggesaksbehandlingen. Ved lavkonjunktur bygges det færre boliger og det merkes generelt ved redusert pågang av bygge- og delesøknader, som også fører til færre oppmålingssaker og eierseksjoneringsaker. Dette kan resultere i lavere gebyrinntekter. På den annen side vil det kunne bety flere plansaker, men dette vil ikke kunne kompensere for eventuelt tap av inntekt på byggesøknader. Kommunen har behandlet færre større byggeprosjekter i 2023, noe som påvirker inntektsmulighetene.

Andre rapporteringspunkter

FutureBuilt

FutureBuilt er et innovasjonsprogram og et utstillingsvindu for de mest ambisiøse aktørene i byggenæringen. Visjonen er å vise at det er mulig å utvikle den bærekraftige og attraktive nullutslippsbyen. Drammen er en partnerkommune sammen med Oslo, Bærum, Asker, Nordre-Follo, Lillestrøm og Bergen.

I Drammen kommune har FutureBuilt-prosjektet til RagnSells, et nullutslipps- gjenvinningsanlegg på Eikhaugen, fått rammetillatelse i 2023. I tillegg har kommunen fått to nye innovasjonspiloter, GeoTermos, som omfatter sesonglagring av solenergi på Fjell skole, og pilotprosjektet Fikseriet, som er en fysisk møteplass for ombruk og reparasjon. Flere nye byutviklingsprosjekter er i vurderingsfasen for FutureBuilt.

Forskrift om hundehold

Forskrift om hundehold ble vedtatt i kommunestyret 14. juni 2023. Formålet med forskriften er å fremme et godt og forsvarlig hundehold som ivaretar hensynet til sikkerhet, trygghet og alminnelig ro og orden i Drammen kommune.

Dokumenttilsyn

Statens kartverk har gjennomført dokumenttilsyn i matrikkelsaker fra 2021 og 2022. Drammen var sammen med Bergen pilotkommuner. Det ble konstatert avvik og merknader som i løpet våren er lukket gjennom endring og forbedring av arbeidsprosesser, som gir økt kvalitet på tjenester innenfor eiendomsmåling.

Landbruk

Landbrukskontoret har jevnlig sendt ut nyhetsbrev til kommunens gårdbrukere. I tillegg følges de opp gjennom veiledning ved henvendelser til kommunen og rutinemessige kontroller fastsatt av Statsforvalteren. Det er gjennomført møte med bondelagene i kommunen høsten 2023 for å dele informasjon og bli kjent med nyansatt jordbruksjef.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	43 661	48 074	50 975	2 901	5,7 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 51 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 2,9 millioner kroner, tilsvarende 5,7 prosent av rammen.

Mindreforbruket er hovedsakelig knyttet til lavere lønnsutgifter gjennom vakante stillinger og at sykefravær ikke er dekket opp gjennom vikariater. Flere av virksomhetene har hatt høyere sykkelønnsrefusjon ved årsslutt enn budsjettert.

Programområdet har hatt lavere kostnader til konsulenttjenester. Det var økte inntekter for virksomhet Arealplan og Geodata, samtidig som det var betydelig lavere inntekter for virksomhet Byggesak.

Programområdet fikk i 1. tertial tilbakeført mindreforbruk fra 2022, med 2,2 millioner kroner.

Som følge av tilførte midler, økte inntekter for noen av virksomhetene, lavere lønnkostnader og driftsutgifter til konsulenttjenester, har programområdet samlet styrt mot et mindreforbruk ved årsslutt.

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P13 Etterdrift avfallsdeponi Mile	900	289	Iht. plan	611
KK P13 Utstyrskontroll Svelvik	0	316	Iht. plan	-316
Sum	900	605		295

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 0,9 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 0,6 millioner kroner.

Fremdriften i prosjekt «etterdrift avfallsdeponi Mile» fikk forsinket oppstart forhold til opprinnelig plan.

Formannskap

P 14 - Ledelse, styring og administrasjon

P 15 - Samfunnssikkerhet

P 16 - Næring

P 17 - Arbeid og inkludering

P 18 - Politisk styring

Omtale av programområdene

Formannskapet har rollen som overordnet plan-, økonomi- og eierskapsutvalg, samt utvalg for næring, arbeid og inkludering.

Formannskapet har ansvar for programområdene:

P 14 – Ledelse, styring og administrasjon

Programområdet omfatter Drammen kommune som administrativ organisasjon og styringssystemene som benyttes for kunne levere de tjenester som er vedtatt. Dette inkluderer både overordnet ledelse av kommunen og sentrale stabsmiljøer som yter støtte og tjenester til hele kommuneorganisasjonen. Programområdet består i hovedsak av kommunedirektøren og administrativ ledelse, plan og strategi, kommunikasjon, oppfølging og analyse, utvikling og digitalisering, fellestjenester, kommuneadvokaten og hovedtillitsvalgte og hovedverneombudet. Disse sentrale støttetjenestene er en naturlig og helt nødvendig forutsetning for kommunens tjenesteproduksjon.

P 15 – Samfunnssikkerhet

Programområdet omfatter tilskudd til Drammensregionens Brannvesen (DRBV) IKS, Sør-Øst 110 IKS sentral i Buskerud og Vestfold (Viken), samt tilskudd til Siviltforsvaret og interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA), der 22 kommuner i Buskerud og Vestfold og Telemark fylkeskommuner samarbeider for å håndtere forurensning fra olje og andre kjemikalier. Programområdet er ansvarlig for etablering og drift av kommunens beredskapsorganisasjon og vil bistå med samordningsoppgaver. Dette gjelder også rapportering til Statsforvalteren som øver og fører tilsyn med kommunenes beredskap.

P 16 – Næring

Kommunen har en viktig rolle som vertskap og tilrettelegger for vekst og omstilling i det lokale og regionale næringslivet. Dette innebærer blant annet å legge til rette for gode rammebetingelser for eksisterende næringsliv, virksomheter som ønsker å etablere seg i kommunen, og gründere og nystartede virksomheter. Programområdet har også ansvaret for samhandlingen med næringsaktører, akademia og andre samarbeidspartnere og påser at kommunen etablerer gode møteplasser og bidrar til dialog mellom partene.

P 17 – Arbeid og inkludering

Programområdet har ingen budsjettmidler, og det er ingen aktivitet innen programområdet som ikke er ivaretatt av andre programområder.

P 18 – Politisk styring

Programområdet omfatter all politisk virksomhet og politisk sekretariat.

P 19 – «Sentrale poster» omtales under innledende kapittel.

Når det gjelder omtale av eierskap og selskaper, vises det til eget kapittel i årsevalueringen.

P14 Ledelse, styring og administrasjon

Utfordringsbilde

Programområdet fikk i 2023 et effektiviseringskrav på 5 prosent, utover de nedtrekk som ble gjennomført i forbindelse med kommunesammenslåingen. Det har i forbindelse med dette arbeidet vært gjennomført en rekke tiltak for å holde budsjettet. Stillinger har blant annet stått ubesatt. Noen tiltak har ikke latt seg gjennomføre, dette gjelder blant annet ambisjonen om å si opp flere kontorarealer. Dette har sammenheng med at kommunen har inngått leieavtaler med eksterne leietakere. Arbeidet med å redusere kontorareal vil imidlertid fortsette i 2024.

Det er et betydelig behov for å gi linjelederne gode stabs- og støttetjenester og det er gjennomført effektiviseringstiltak som blant annet nye og bedre digitale løsninger, samt støtte til politisk saksbehandling.

Effektiviseringskravet i disse tjenestene, kan ha medført redusert støtte til kommunens virksomheter.

Andre rapporteringspunkter

Drammen til sky

Prosjekt «Drammen til sky» er et sentralt prosjekt for å øke sikkerheten og legge til rette for gode og fremtidsrettede digitale tjenester for innbyggerne. I 2023 har virksomhet IKT bygget den nye IKT-plattformen i Microsoft Azure og overført de første fagsystemene fra eget datarom til det nye datarommet i skyen (Azure). Den nye IKT-plattformen består av moderne teknologi og gir mulighet for høy grad av innebygde sikkerhetsmekanismer i kommunens IKT-systemer.

Virksomheten har gjennomført konkurranse for ny hoveddriftsleverandør, og kontrakt ble inngått i desember 2023. Implementering av den nye avtalen vil foregå frem til sommeren 2024. Dette vil gi IKT-sikkerhet på et høyt nivå og økt kvalitet på tjenestene, regulert gjennom tjenestenivåavtaler og tilgang på høy kompetanse.

Gjennom 2023 har virksomhet IKT gjennomført en organisasjonsendring som har lagt til rette for arbeid innenfor den nye leveransemodellen.

Anskaffelser og klima

Drammen kommune har i sine anskaffelser og kontrakter en helhetlig tilnærming til klima- og miljøhensyn. Anskaffelser er et strategisk virkemiddel for å bidra til å nå målet i kommuneplanens samfunnsdel om at Drammen skal bli Norges grønneste kommune – et sirkulært og klimarobust lavutslippssamfunn der det er naturlig å velge miljøvennlige løsninger. Både i kommunens anskaffelsesstrategi og nylige vedtatte klimastrategi vises det til at det er helt avgjørende at kommunen benytter sin innkjøpsmakt til å bidra til grønn omstilling og innovasjon i markedet.

Blant virkemidlene som har gitt god klimaeffekt i kommunens anskaffelser i 2023 nevnes :

- Krav og kriterier om bruk av nullutslippskjøretøy i store varekontrakter bidrar til å redusere klimagassutslipp og støy.
- Pilotprosjekt utslippsfri anleggsplass i forbindelse med bygging av sykkelvei med fortau i Hermanstorffs gate.
- Bruk av miljøvaredeklarasjon som tildelingskriterier i drift- og vedlikeholdskontrakter.
- Kjøp av miljømerkede produkter.
- Fokus på optimalisert varelogistikk hjelper til med å minimere miljøbelastningen, både direkte og indirekte.
- Tydelig miljøprofil i konkurransegrunnlagene sikrer at leverandørene tar hensyn til miljø.

Virkemidlene vil ha positiv effekt både for kommunens innbyggere og samfunnet. Blant annet vil det bidra til å bedre luftkvaliteten og minske andel transport i bybildet, i tillegg til å redusere direkte og indirekte utslipp av klimagasser.

Strengere krav til leverandørene medfører økte kontrolloppgaver. Sammen med rask utvikling av nye løsninger, rettslige avklaringer og nasjonale føringer innebærer dette fortsatt behov for kunnskapsformidling og kompetansehevende tiltak om klima- og miljøhensyn i anskaffelsesprosessene. Dette er også viktig fremover grunnet den nye klimabestemmelsen i anskaffelsesforskriften, som trådte i kraft 1. januar 2024. Denne regelendringen stiller strengere krav til bruk av klima- og miljøkriterier, og krever ny kompetanse i tråd med endringene. Det er en pågående prosess med å tilrettelegge rutiner og maler for de skjærpede klimakravene.

Drammen kommune har gått sammen med kommunene Ringerike, Lier, Modum og Øvre-Eiker og fått støtte av Miljødirektoratet på 1,8 millioner kroner til å ansette en klimafaglig anskaffelsesrådgiver som skal støtte kommunene i dette viktige arbeidet. Felles klimafaglig ressurs er ansatt i en 3-årig prosjektstilling i Ringerike kommune, men skal jobbe for alle de nevnte kommunene. Felles klimafaglig anskaffelsesrådgiver ble ansatt 01.02.2024.

Drammensmodellen for et seriøst arbeidsliv

Drammensmodellen ble vedtatt av kommunestyret 23. mai 2023. Modellen inneholder seriøsitetsskrav, som skal fremme arbeidet for et anstendig arbeidsliv. Sammen med fokus på klima- og miljøhensyn, medfører dette økt ivaretagelse av samfunnsansvar i kommunens anskaffelser.

Ny teknologi i Byarkivet

Drammen byarkiv har tatt i bruk kunstig intelligens i sakarkivsystemet for å styrke datakvalitet, sikkerhet og personvern. I praksis gir KI hjelp til å fange opp informasjon som skulle vært unntatt offentlighet, men som ikke har blitt skjermet riktig i systemet. Funn fra KI gjør det i tillegg mulig å identifisere andre trender og/eller feilsituasjoner i sakarkivsystemet for videre oppfølging. Bruk av ny teknologi gjør saksbehandlingen mer effektiv og frigjør tid til andre oppgaver.

Effektivisering av administrative prosesser

Det er innført ny modul for å få bedre oversikt over og å sikre kommunens inntekter for refusjon av sykepenger, foreldrepenger med mer fra NAV. På denne måten får kommunen raskere oversikt over inntektene ved at de nå blir bokført på et tidligere tidspunkt.

Universitetskommune

Kommunen har en strategisk utviklings- og samarbeidsavtale med Universitetet i Sørøst-Norge (USN). Formålet med avtalen er å bekrefte og forsterke et langsiktig samarbeid som skal bidra til fremragende forskning og undervisning, økt faglig kvalitet hos begge parter, gjennomføringskraft og innovative løsninger innen kommunal tjenesteyting, samt bærekraftig regional samfunnsutvikling. Gjeldende avtale skal evalueres og reforhandles i løpet av 2024.

Avtalen er konsentrert om to hovedsatsinger som handler om å videreutvikle og styrke samarbeidet mellom USN og Drammen kommune, som tjenesteleverandør og som samfunnsutvikler. Partene operasjonaliserer sitt samarbeid gjennom konkrete handlingsplaner som utarbeides av samarbeidsutvalgene bestående av fagpersoner fra begge parter.

Utviklingssenter for Sykehjem og Hjemmetjenester

Drammen Kommune er vertskommune for et nasjonalt kompetansesenter etter avtale med Helsedirektoratet. USHT har som oppgave å være en pådriver for å styrke kvalitetsarbeidet i Buskerud, gjennom fag- og kompetanseutvikling i helse- og omsorgstjenestene.

Det er utfordrende for kommunene å jobbe systematisk med å ta i bruk virkningsfull kunnskap. Kartlegging viser at det er mangelfull kompetanse og kapasitet til å jobbe med forbedring og implementering av virkningsfull kunnskap og nasjonale føringer. USHT i Buskerud ligger i front for å støtte og utvikle deltageres kompetanse i å jobbe systematisk med forbedrings- eller implementeringsarbeid, ut fra eget behov og kontekst.

Foruten aktiviteter rettet mot andre kommuner i regionen, samarbeider USHT innad i Drammen kommune om å forbedre kvaliteten på tjenestene innen helse, sosial og omsorg og styrke kunnskapen på forbedringsmetodikk, prosessarbeid og implementering. I samarbeid med P06 Hjemmetjenester og institusjon utvikler og iverksetter USHT strategier som vertskommune og regional aktør.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	381 241	403 054	414 052	10 998	2,7 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 414,1 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 11,0 millioner kroner, tilsvarende 2,7 prosent av rammen.

Korrigert for rammejusteringer med engangseffekt i 2023 på 17,2 millioner kroner, ville programområdet hatt et merforbruk på 6,2 millioner kroner.

Mindreforbruket er knyttet til lønnsbesparelser, opplæringstiltak som ikke er gjennomført, samt ubudsjetterte refusjonsinntekter.

Resultatet er 7,0 millioner kroner bedre enn tidligere prognoser. Det var forventet lavere refusjons- og salgssinntekter samt større lisens- og opplæringsutgifter.

Lønnsutgiftene viser et mindreforbruk på 7,8 millioner kroner, og dette skyldes hovedsakelig store sykelønn- og fødselspengerefusjoner samt lavere lønnsutgifter til lærlinger enn budsjettet.

Driftsutgiftene viser et merforbruk på 8,1 millioner kroner og dette skyldes ubudsjetterte avsetninger av øremerkede midler til bundet fond. Det er flere opplæringstiltak som ikke er gjennomført som planlagt og dette har gitt et reelt mindreforbruk. Det er merforbruk på mva utgifter som oppveies av tilsvarende refusjonsinntekter.

Merinntektene på 11,2 millioner kroner skyldes ubudsjetterte tilskudd til voksne lærlinger, MVA refusjon, samt større refusjonsinntekter enn budsjettet.

Budsjettendringer i løpet av året

Programrådet ble i 1. tertial styrket med 11,5 millioner kroner i kompensasjon for økt prisvekst og mindreforbruk fra 2022. Av dette har 11,2 millioner kroner engangseffekt i 2023. I tillegg ble programrådet i 2. tertial styrket med 7,0 millioner kroner til dekning av forsinket effekt av innsparingstiltak samt overførsel fra P18 Politisk styring. Av dette har 6,0 millioner kroner engangseffekt i 2023.

Programrådets rammer har i tillegg blitt tilført 7,0 millioner kroner i budsjettekniske endringer tilknyttet OU-kontingenter, lisensansvar og flytting av personell. Programrådets rammer er tilsvarende redusert med 1,6 millioner kroner til finansiering av tiltak som sommerskolen, Fjellhjelpa, fagbrev, etc

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
DEKF P14 Oppgradering bygningsmassen	2 417	731	Ikke vurdert	1 687
KK P14 Digitalisering	38 263	34 490	Forsinket	3 774
KK P14 Prosjekt Omstilling IKT og digitaliseringsstrategi	3 801	1 682	Forsinket	2 118
KK P14 Visuell Profil	2 909	2 779	Iht. plan	130
Sum	47 390	39 681		7 709

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 47,4 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet 39,7 millioner kroner.

Prosjekt Digitalisering består både av utviklingsprosjekter og hovedprosjektet Drammen til sky. Prosjektene følger justert fremdriftsplan. Ubrukte midler skal finansiere implementeringsfasen som starter i januar 2024.

Prosjekt Omstilling IKT er delfinansiering av Drammen til sky. Prosjektet følger justert fremdriftsplan og de ubrukne midlene skal finansiere prosjektets implementeringsfase i 2024.

Prosjekt Visuell profil er ferdigstilt i løpet av året.

Oppgradering av bygningsmassen gjøres i regi av Drammen Eiendom, og det er utgiftsført 0,7 millioner kroner, hovedsaklig ved brannstasjoner, i løpet av året. For ytterligere informasjon vises det til Drammen Eiendoms årsmelding.

I løpet av 2023 er investeringsrammene justert ved overføring av 22,7 millioner kroner av ubrukne midler fra 2022. I tillegg finansieres 0,6 millioner kroner av utgiftene i Digitalisering ved overføring fra driftsregnskapet.

P15 Samfunnssikkerhet

Utfordringsbilde

Innen samfunnssikkerhet jobbes det normalt med å beskrive sårbarheter og utfordringer i en ROS-analyse. Risiko møtes med tiltak og beredskapsplaner. Økonomisk utgjør tilskudd til Brannvesen og Sivilforsvaret den største delen av rammen i programområdet. I tillegg inngår IUA (Interkommunalt utvalg mot akutt forurensning) i programområdet. Her er det signalisert behov for økt ramme fra 2025. Brannvesenet har utfordringer knyttet til infrastruktur som krever tiltak for å møte dagens arbeidsmiljøkrav fullt ut. Sivilforsvaret er tilstede i vår kommune og dekker også i noen grad nabokommuner med sin tilstedeværelse. Dette gjør at noen utgifter bør fordeles på flere kommuner. Det jobbes med å følge opp dette.

Ekstremværet «Hans» viste at flomsikringstiltakene som ble etablert i Mjøndalen og Krokstadelva etter ekstremværet «Frida» i 2012 var nyttige og reduserte skadeomfanget og konsekvensene av flommen til et minimum. Det er viktig å ha et oppdatert risikobilde, og gjeldende ROS ble vedtatt 5. mai 2020 og er nå 4 år gammel. Denne rulleres og oppdateres på bakgrunn av de siste års erfaringer, slik at kommunen har en oppdatert ROS-analyse for denne kommunestyreperioden. Dette er i tråd med kravene i Sivilbeskyttelsesloven.

Andre rapporteringspunkter

Året startet med mye snø og utfordringer med fremkommelighet, spesielt for hjemmetjenesten. Snøsmeltingen ga en normal vårflo som gjorde at vi fikk testet flomprognosene mot nye vannstandsmålere på Mjøndalsbrua, Landfalløybrua og Øvre Sund bru. Det var lite nedbør i denne perioden og til slutt var det så tørt at det var en betydelig skogbrannfare i vårt område.

Gjennom året deltok kommunen i arbeidet med å planlegge og gjennomføre en større forurensningsaksjon i Drammensfjorden. Drammensfjordens østre kystlinje ble i forbindelse med kommune- og fylkesreformen i 2020 «overført» fra Interkommunalt Utvalg mot Akutt forurensning (IUA) Buskerud (Røyken og Hurum kommuner) til IUA Indre Oslofjord (nye Asker kommune). Øvelse Drammensfjord 2023 ble avtalt våren 2022 for å sikre at begge IUA-regionene skulle kunne samhandle godt ved akutt forurensning i Drammensfjorden. Øvelsen ble avviklet 11. oktober, med Thor III som øvingsobjekt. Øvelsen var vellykket og det ble etablert nyttige nettverk mellom aktørene.

I 2023 ble det også gjennomført en masseskadeøvelse på Fjellheim skole, hvor voksenopplæringen holder til. Øvelsen var et samarbeid mellom sykehuset, forsvaret, politiet og kommunen.

Kommunen har også deltatt på nødnettøvelser i regi av Statsforvalter.

2. juni ble det inngått en samarbeidsavtale mellom Røde Kors, Norsk folkehjelp, Norske Kvinners Sanitetsforening og Drammen kommune. Denne kom til anvendelse under ekstremværet «Hans».

Etter en masseskadeøvelse høsten 2022 ble det nødvendig å skifte ut gulvet i en treningssal på Drammensbadet, fordi det var brukt «sminkeblod» som ødela gulvet. Gulvet ble skiftet ut i en periode som påvirket driften i så liten grad som mulig.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	91 808	99 028	95 881	-3 147	-3,3 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 95,9 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et merforbruk på 3,1 millioner kroner, tilsvarende -3,3 prosent av rammen.

Merforbruket er knyttet til kommunens utgifter i forbindelse med ekstremværet "Hans" i august.

Budsjettendringer i løpet av året

Programområdet ble i 1. tertial styrket med 1,7 millioner kroner som kompensasjon for økt prisvekst og overføring av mindreforbruk 2022.

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på -0,2 millioner kroner i 2023. Det er i alt benyttet -0,2 millioner kroner. Investeringsrammen gjaldt merforbruk i 2022, og dette er dekket av overføring fra driftsregnskapet i 2023.

P18 Politisk styring

Utfordringsbilde

I 2023 kunne innbyggerne stemme ved kommunestyre- og fylkestingsvalget. Valgdeltakelsen var 55,1 prosent. Kommunestyret gjennomførte 9 møter og behandlet 155 saker. Tilbudet om visler på rådhuset er populært. I 2023 var det 190 brudepar som valgte å gifte seg på rådhuset. Programområdet hadde i 2023 et samlet mindreforbruk på 1,1 millioner kroner.

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023

En høy valgdeltakelse er viktig for tilliten til lokaldemokratiet. Av kommunens innbyggere var det 55,1 prosent som benyttet stemmeretten. Nasjonalt var fremmøteprosenten 62,4 prosent. Valgdeltakelsen i Fjell stemmekrets var spesielt lav. Kun 33,8 prosent av velgerne på Fjell benyttet stemmeretten.

Drammen kommune har gjennom flere valg satset på et tilgjengelig forhåndsstemmetilbud, med gode åpningstider. Det er for eksempel etablert forhåndsstemmemottak på Gulskogen senter. Erfaringen gjennom flere valg er at velgerne liker den fleksibiliteten som forhåndsstemmetilbudet gir. I 2023 forhåndsstemte 52 prosent av de som avla stemme i Drammen kommune. Til sammenligning forhåndsstemte 49,1 prosent av velgerne i landet som helhet.

Kommunen har også brukt betydelige ressurser på kommunikasjonstiltak. Et mål med arbeidet har vært å gjøre det kjent for innbyggerne at det er valg og hvordan velgerne kan benytte stemmeretten. Profilering av valget var synlig i hele kommunen. Det kan derfor være grunn til å anta at lav valgdeltakelse ikke henger sammen med manglende kjennskap til kommune- og fylkestingsvalget i 2023.

Valget ble for øvrig gjennomført på en god måte. Kommunen mottok ingen klager over forhold i forbindelse med forberedelsen eller gjennomføringen av valget. Opptellingen av stemmesedler avdekket ingen alvorlige avvik. Valgoppgjøret ble 10. oktober enstemmig godkjent av kommunestyret.

Andre rapporteringspunkter

Konstituering av nytt kommunestyre

I etterkant av kommunestyrevalget skal det blant annet velges ordfører og medlemmer til folkevalgte organer. I nært samarbeid med politisk nivå har politisk sekretariat koordinert arbeidet. Det skal også innhentes opplysninger om f.eks. kontonummer og diettbehov. Digitale arbeidsverktøy blir delt ut til medlemmene av kommunestyret.

Kommunen har et folkevalgtprogram som gir kunnskap om rollen som folkevalgt. Målet med programmet er at kommunestyrerepresentantene får grunnleggende kjennskap til organisasjonen, planer og aktuelt regelverk. Det nyvalgte kommunestyret gjennomførte 27. og 28. oktober samling på Holmen fjordhotell. Samlingen ble ledet av prosessveiledere fra KS.

Status økonomi

Beløp i 1000

Rammeområde/enhet	Regnskap 2022	Regnskap 2023	Rev. bud. 2023	Avvik i kr	Avvik i %
Sum	39 008	54 584	55 667	1 083	1,9 %

Kommentar til status økonomi

Programområdet har i 2023 hatt en samlet ramme på 55,7 millioner kroner. Ved utgangen av året viste regnskapet et mindreforbruk på 1,1 millioner kroner, tilsvarende 1,9 prosent av rammen. Justert for engangs rammejustering for ubrukte midler i 2022 ville resultatet vært et mindreforbruk på 0,2 millioner kroner.

Mindreforbruket kan henføres til noe lavere godtgjørelser til folkevalgte enn budsjettert.

Budsjettendringer i løpet av året:

Programområdet ble i 1. styrket med 1,7 millioner kroner for mindreforbruk 2022, korleksjon av tiltak som gjaldt investering samt kompensasjon for prisvekst. Programområdet ble i 2. tertial styrket med 3,0 millioner kroner til fordeling av matkasser, men samtidig redusert med 1,0 millioner kroner som ble overført til P14 Ledelse, styring og administrasjon

Ut over dette er det gjennomført en teknisk justering med reduksjon på 0,4 millioner kroner til andre programområder som finansiering av bistand ved valget, samt styrking på 0,3 millioner kroner for hjelp til jordskjelvrammede i Tyrkia og Syria (K-sak 27/23).

Status investeringsprosjekter

Beløp i 1000

Investering	Årets budsjett			
	Rev. bud.	Regnskap	Status	Avvik i kr
KK P18 Inventar og utstyr politisk styring	500	0	Iht. plan	500
Sum	500	0		500

Sammendrag status investeringer

Programområdet har hatt en samlet investeringsramme på 0,5 millioner kroner i 2023. Det er ikke benyttet investeringsmidler i 2023.

Anskaffelser av IT-utstyr til politikere er delvis gjennomført via driftsregnskapet ved ombruk av valg-PC'er og omdisponering av øvrige inventarbudsjetter. Utstyr til utvalg og lovpålagte råd anskaffes i løpet 2024.

Investeringsrammen ble i 1. tertial redusert med 0,5 millioner kroner for å gjenspeile kommunestyrets intensjon om å redusere anskaffelser av IT-utstyr til politikere. Reduksjonen var opprinnelig foretatt i driftsbudsjettet.

Vedlegg

Vedlegg 1 Drammen kommunes årsregnskap 2023

Vedlegg 2 Status kommunestyrets verbaltiltak i 2023

Vedlegg 3 Drammen Eiendom KF - Årsberetning og årsregnskap 2023

Vedlegg 4 Drammensbadet KF - Årsberetning og årsregnskap 2023

Vedlegg 5 Status klimatiltak

Vedleggene kan leses digitalt ved å skanne QR-koden med kamera på telefon eller nettbrett.

Hele årsmeldingen finner du digitalt på
www.drammen.kommune.no/okonomi

**DRAMMEN
KOMMUNE**